

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Όμιλος και Τράπεζα
Εξαμηνιαία χρηματοοικονομική έκθεση
περιόδου από 1 Ιανουαρίου έως 30 Ιουνίου 2019

Αύγουστος 2019

Πίνακας Περιεχομένων

Δήλωση Διευθύνοντος Συμβούλου	3
Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου	5
Έκθεση Επισκόπησης Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	32
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	35
Κατάσταση Αποτελεσμάτων – 6 μήνες	36
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων – 6 μήνες	37
Κατάσταση Αποτελεσμάτων – 3 μήνες	38
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων – 3 μήνες	39
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος	40
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Τράπεζα	41
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	42
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες	43
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών	44
2.1 Βάση παρουσίασης	44
2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας	44
2.3 Υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α.	45
2.4 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	47
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας	48
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	50
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Κόστος αναδιάρθρωσης	51
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Φόροι	51
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή	52
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	52
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	52
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Ενσώματα πάγια στοιχεία	55
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	55
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	58
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Υποχρεώσεις προς πελάτες	58
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	59
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις	59
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές	62
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	63
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	64
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Κεφαλαιακή επάρκεια	65
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	66
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών	73
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Ενοποιούμενες Εταιρείες	75
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού	76
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις κατά την 1 Ιανουαρίου 2019	76

Τα αποτελέσματα του Β' τριμήνου του 2019 συνέχισαν τη θετική πορεία του Α' τριμήνου του 2019, αντανακλώντας τις συντονισμένες προσπάθειες της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. («ΕΤΕ» ή «η Τράπεζα») να επιστρέψει στην κανονικότητα και να αναδειχτεί σε τραπεζικό ίδρυμα με ισχυρή κερδοφορία και υγιή ισολογισμό. Πράγματι, κατά το Α' εξάμηνο του 2019, η οργανική κερδοφορία αυξήθηκε κατά 21% περίπου σε ετήσια βάση (+51% σε τριμηνιαία βάση το Β' τρίμηνο του 2019) και αντανακλά την αύξηση των καθαρών εσόδων από τόκους και εσόδων από προμήθειες (+5% σε ετήσια βάση), ενσωματώνοντας τη συνεχιζόμενη ανάκαμψη των εκταμιεύσεων δανείων, καθώς και την περιστολή των λειτουργικών εξόδων (-7% σε ετήσια βάση). Τα ισχυρά κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις ενίσχυσαν περαιτέρω τα καθαρά λειτουργικά έσοδα της Τράπεζας για 2ο συνεχόμενο τρίμηνο, οδηγώντας τη λειτουργική κερδοφορία σε επίπεδα της τάξεως των €260 εκατ. περίπου από €70 εκατ. το Α' εξάμηνο του 2018.

Επιπρόσθετα, κάναμε σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της εξυγίανσης του Ισολογισμού μας. Πρώτον, χάρη στη δεύτερη μεγάλη πώληση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων το 2019, η Τράπεζα έχει ήδη επιτύχει μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων κατά €2,5 δισ. από την αρχή του έτους. Επιπλέον, είναι ενθαρρυντικό το γεγονός πως οι αναδιαρθρώσεις δανείων έχουν ενισχυθεί σημαντικά, συντελώντας στην επιτάχυνση της αποκλιμάκωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων με οργανικά μέσα. Δεύτερον, μετά την έκδοση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II) τον Ιούλιο 2019, ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας βελτιώθηκε περαιτέρω σε 17,0%, υπερβαίνοντας τις συνολικές κεφαλαιακές μας απαιτήσεις. Το γεγονός αυτό θα διευκολύνει μια ταχύτερη από την αρχικά προγραμματισμένη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων.

Με τη νέα Διοικητική ομάδα να έχει ήδη επιδείξει σημαντικές επιδόσεις, το Επιχειρηματικό μας Σχέδιο να έχει επικροτηθεί από το επενδυτικό κοινό και το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα να βελτιώνεται με ταχείς ρυθμούς, τίθενται οι βάσεις για την αποτελεσματική υλοποίηση των στρατηγικών μας στόχων. Η οικονομική δραστηριότητα καθώς και η ζήτηση δανείων, θα ενισχυθούν περαιτέρω από την αναμενόμενη επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων από τη νέα κυβέρνηση, συμβάλλοντας στην υλοποίηση του Επιχειρηματικού μας Σχεδίου.

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Πάυλος Μυλωνάς

Διευθύνων Σύμβουλος

Δηλώσεις μελών του Διοικητικού Συμβουλίου επί της εξαμηνιαίας χρηματοοικονομικής έκθεσης 30 Ιουνίου 2019

Δήλωση του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το Άρθρο 5 του Ν. 3556/07, όπως ισχύει.

Εμείς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. και εξ όσων γνωρίζουμε, δηλώνουμε ότι:

- (1) Η εξαμηνιαία χρηματοοικονομική έκθεση της περιόδου που έληξε την 30 Ιουνίου 2019, καταρτίσθηκε σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα και απεικονίζει κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων, στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων, στην Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων και στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών της Τράπεζας καθώς και αυτά των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο.
- (2) Η εξαμηνιαία έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, απεικονίζει κατά τρόπο αληθή τις πληροφορίες που απαιτούνται βάσει της παραγράφου 6 του άρθρου 5 του Ν. 3556/07, όπως ισχύει.

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΕΛΟΣ Δ.Σ.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ANDREW J MCINTYRE

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Έκθεση Διαχείρισης επί της ενδιάμεσης εξαμηνιαίας έκθεσης για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Πρόγραμμα Μετασχηματισμού της ΕΤΕ.

Τον Σεπτέμβριο 2018, η ΕΤΕ έθεσε σε εφαρμογή ένα δυναμικό Πρόγραμμα Μετασχηματισμού, εστιάζοντας στην επίτευξη φιλόδοξων χρηματοοικονομικών και λειτουργικών στόχων.

Ακολουθώντας τη σαφή εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ, η Τράπεζα έχει εισέλθει σε τροχιά μετασχηματισμού στοχεύοντας στην εξυγίανση του Ισολογισμού και στη δημιουργία υγιών και βιώσιμων περιθωρίων κέρδους.

Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού υλοποιεί τη στρατηγική της Τράπεζας βάσει έξι (6) Αξόνων εργασίας, κάθε ένας από τους οποίους διευθύνεται από ένα ανώτερο στέλεχος της Τράπεζας. Οι Άξονες (και οι αντίστοιχοι στόχοι τους) είναι οι ακόλουθοι:

1. Υγής Ισολογισμός	2. Αποτελεσματικότητα	3. Η καλύτερη Τράπεζα για τους πελάτες μας
Στόχος είναι η διατήρηση και περαιτέρω ενδυνάμωση του ισχυρού Ισολογισμού της ΕΤΕ μέσα από μία σειρά πρωτοβουλιών σχετιζόμενων με την επιτάχυνση της μείωσης των Μη Εξυηρητούμενων Ανοιγμάτων, καθώς και τη βέλτιστη αξιοποίηση της κεφαλαιακής επάρκειας και της ρευστότητας που διαθέτει η Τράπεζα.	Στόχος είναι η εξάλειψη λειτουργικών αδυναμιών με αποτελεσματικό τρόπο. Για το σκοπό αυτό, ο εν λόγω Άξονας θα εστιάσει σε εργασίες που στοχεύουν στη βελτιστοποίηση του γεωγραφικού αποτυπώματος, της κατανομής του προσωπικού της Τράπεζας, τη μείωση των γενικών εξόδων και τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών προμηθειών της Τράπεζας.	Η επίτευξη αυτού του στόχου στηρίζεται στην καλύτερη κατανόηση των αναγκών των πελατών μας, αξιοποιώντας τα πιο σύγχρονα εργαλεία ανάλυσης, σε συνδυασμό με τις εξαιρετικές προσωπικές σχέσεις που έχουμε αναπτύξει με την πελατεία μας. Η ψηφιοποίηση σε όλο το φάσμα των εργασιών της ΕΤΕ αποτελεί βασικό πυλώνα της εμπορικής στρατηγικής μας.
4. Τεχνολογία και Διαδικασίες	5. Άνθρωποι, οργάνωση και εταιρική διακυβέρνηση	6. Προβλέψεις, έλεγχος & κανονιστική συμμόρφωση
Στόχος είναι η βελτίωση όλων των πτυχών της υφιστάμενης τεχνολογικής υποδομής και των διαδικασιών της Τράπεζας. Αναπτύσσουμε αποτελεσματικές διαδικασίες τόσο για τους πελάτες μας, όσο και για το προσωπικό μας, επιδιώκοντας την απρόσκοπτη διεξαγωγή και απλοποίηση των διαδικασιών σε όλα τα σημεία εξυπηρέτησης.	Στόχος είναι ο εκσυγχρονισμός του πλαισίου διακυβέρνησης και των διαδικασιών διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού της ΕΤΕ (συμπεριλαμβανομένων, προσλήψεων, ανάπτυξης, διαχείριση απόδοσης, αμοιβές κλπ), προκειμένου η Τράπεζα να αναπτυχθεί σε ευέλικτο και αποδοτικό οργανισμό.	Ο συγκεκριμένος Άξονας εργασίας στοχεύει στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου, ισχυρού και ολοκληρωμένου πλαισίου Διαχείρισης Βάσει Αξίας, το οποίο θα ενισχύσει τη διαφάνεια και την ποιότητα της λήψης αποφάσεων στον οργανισμό. Επιπρόσθετα, ο εν λόγω Άξονας προωθεί βελτιώσεις στον τομέα διαχείρισης μη χρηματοοικονομικών κινδύνων, ενισχύει την κουλτούρα διαχείρισης κινδύνων του οργανισμού και εποπτεύει το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση ενός ενισχυμένου συστήματος ελέγχων.

Υλοποίηση του Μετασχηματισμού: ο ρόλος του Γραφείου Υλοποίησης του Προγράμματος Μετασχηματισμού και η σημασία ενδιάμεσων επιτευγμάτων

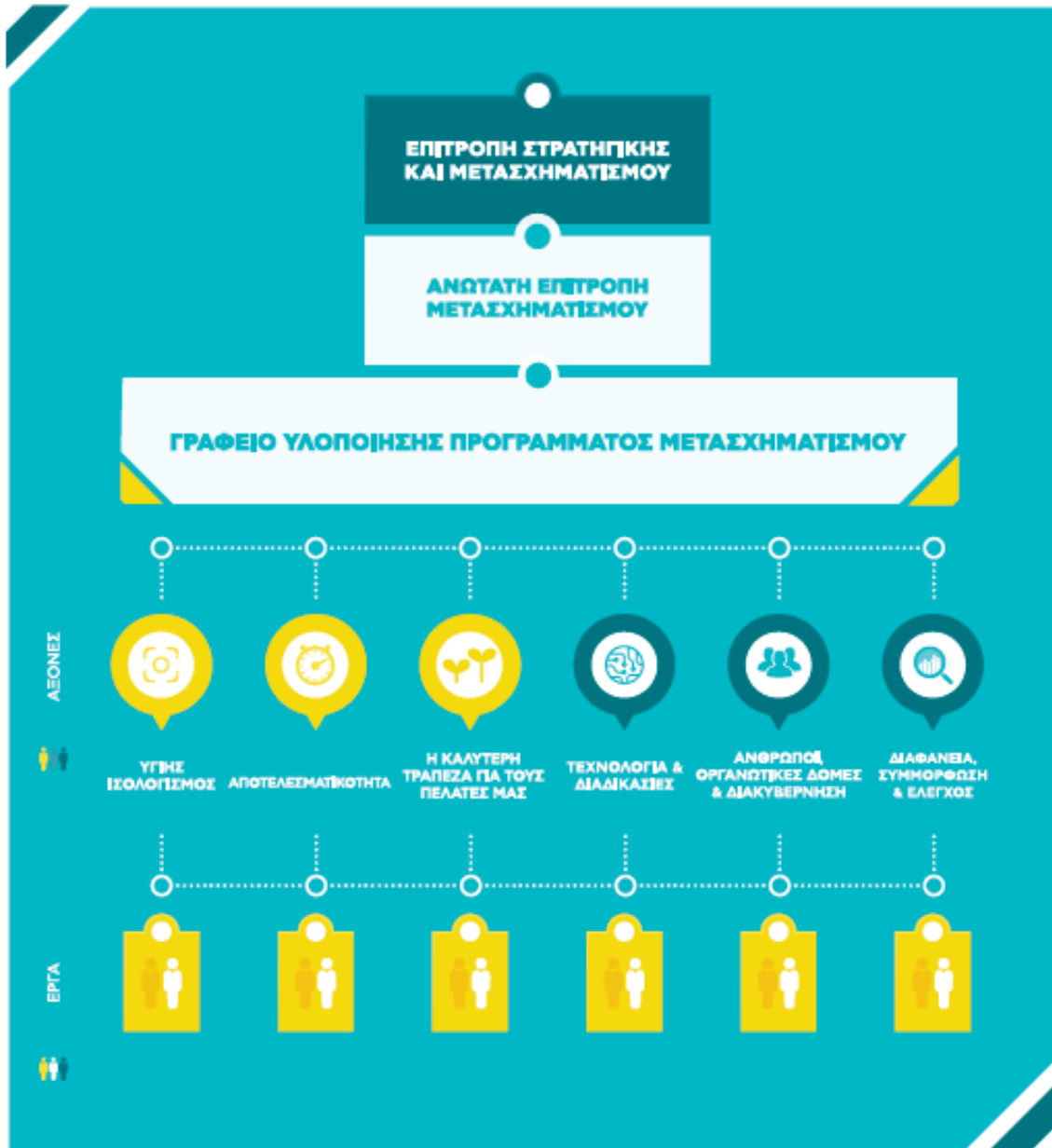
Κάθε Άξονας εργασίας καλείται να παρουσιάσει έμπρακτα αποτελέσματα σε εξαμηνιαίες περιόδους, οι οποίες αποκαλούνται Περίοδοι Εφαρμογής. Το πλαίσιο αυτό ενισχύει το ρυθμό εφαρμογής και διασφαλίζει ότι ο οργανισμός, παραμένει προσηλωμένος στην επίτευξη των στόχων, αλλά και ευέλικτος, καθώς νέα Έργα ενδεχομένως να ενταχθούν στο Πρόγραμμα (ή να αφαιρεθούν) και τα υφιστάμενα να προσαρμοστούν καταλλήλως. Κάθε Περίοδος Εφαρμογής αρχίζει και τελειώνει, με μια Τελετή με την ανασκόπηση της προόδου που έχει σημειωθεί, καθώς και την αναγνώριση των ενδιάμεσων επιτευγμάτων, διασφαλίζοντας με αυτό το τρόπο ότι τα συμπεράσματα που θα αντληθούν από κάθε Περίοδο θα ενσωματωθούν το μελλοντικό σχεδιασμό μας.

Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε ένα Γραφείο Υλοποίησης του Προγράμματος Μετασχηματισμού προκειμένου:

- Να διασφαλίσει τη συνοχή και συνέπεια του σχεδιασμού των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με κάθε Άξονα, τα Έργα και τις επιμέρους Δράσεις, καθώς και τη σωστή ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και την παρακολούθηση των αναγκών που ενδεχομένως προκύπτουν στην πορεία του Προγράμματος.
- Να παρέχει διοικητική εποπτεία και καθοδήγηση ως προς τις βέλτιστες πρακτικές στους Επικεφαλής των Αξόνων, Έργων και Δράσεων.
- Να εφαρμόζει έναν αναλυτικό, έγκαιρο και αποτελεσματικό μηχανισμό αναφοράς προόδου (και κινδύνων).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Το Γραφείο Υλοποίησης του Προγράμματος Μετασχηματισμού αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα στη συντονισμένη, έγκαιρη και συστηματική ολοκλήρωση του Προγράμματος.

Σημαντικές εξελίξεις και επιτεύγματα του Ομίλου της ΕΤΕ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019

Στόχοι μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων

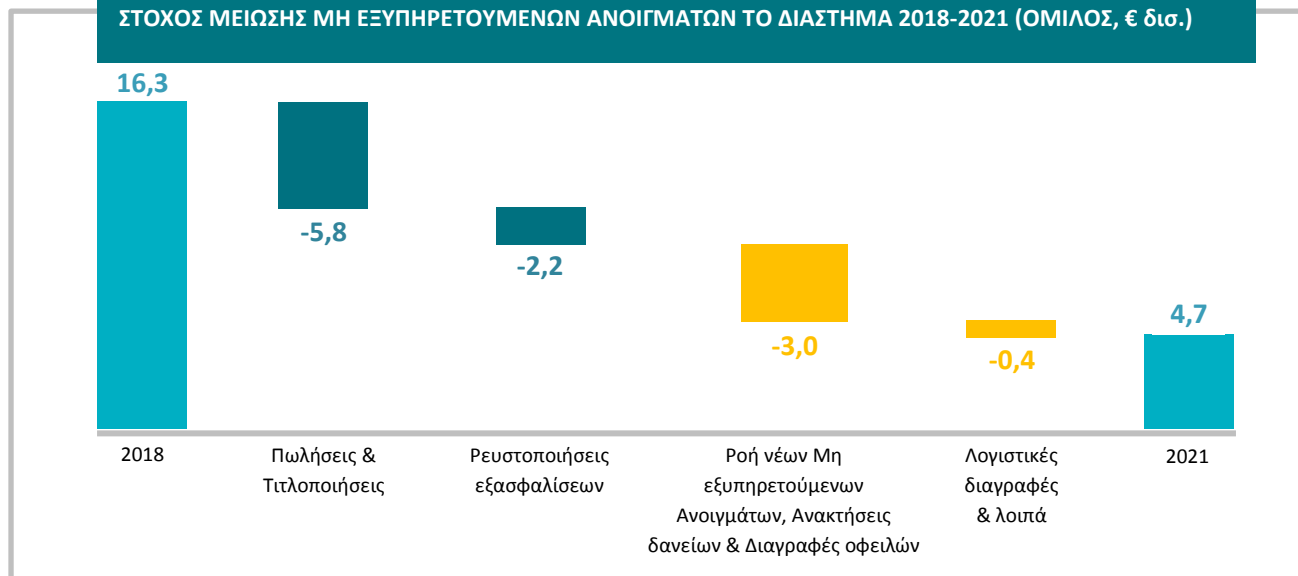
Από τον Δεκέμβριο του 2015 ως τον Δεκέμβριο του 2018, η Τράπεζα σημείωσε μείωση €6,1 δισ. μέσω ενός συνδυασμού διαγραφών, πωλήσεων και εκκαθαρίσεων ύψους €4,3 δισ. και αρνητικού ρυθμού δημιουργίας νέων επισφαλειών ύψους €1,8 δισ. Η μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων συνεχίστηκε στο πρώτο εξάμηνο του 2019 και διαμορφώθηκε σε €2,5 δισ. λόγω κυρίως στην υπό ολοκλήρωση πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων εξασφαλισμένων δανείων (βλ. παρακάτω Projects Symbol και Mirror).

Τέλος, νέοι στόχοι μείωσης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων έχουν υποβληθεί στον SSM για την περίοδο 2019-2021 (βλ. παρακάτω Διάγραμμα 1). Το νέο σχέδιο είναι φιλόδοξο και εμπροσθοβαρές, στοχεύοντας στη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων έως το 2021 κατά €11,0 δισ. σε επίπεδο Τράπεζας και €11,5 δισ. σε επίπεδο Ομίλου, από το τέλος Δεκεμβρίου 2018 (€16,3 δισ. σε επίπεδο Τράπεζας και €15,4 δισ. σε επίπεδο Ομίλου), εκ των οποίων €4,5 δισ. μέσα στο 2019. Το ήμισυ της προβλεπόμενης μείωσης προέρχεται από οργανικές ενέργειες που συνίστανται σε πιο επιθετικές αναδιαρθρώσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαγραφών χρεών και ρευστοποιήσεων. Το άλλο μισό, προέρχεται από τις πωλήσεις χαρτοφυλακίων και τιτλοποιήσεις, με αρωγό τον υψηλό δείκτη κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων από σωρευμένες προβλέψεις ύψους 56%. Μετά την επίτευξη των παραπάνω στόχων, ο δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων αναμένεται να διαμορφωθεί σε χαμηλά επίπεδα μέχρι το 2021, και σε περίπου 5% μέχρι το 2022, χωρίς την ανάγκη συνεισφοράς επιπρόσθετων κεφαλαίων.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

ΣΤΟΧΟΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2018-2021 (ΟΜΙΛΟΣ, € δις.)

Συμφωνία ανταλλαγής επιτοκίων («IRS») με την Ελληνική Δημοκρατία με ομόλογα Ελληνικού Δημόσιου

Στις 15 Φεβρουαρίου 2019, η Ελληνική Δημοκρατία και η Τράπεζα προχώρησαν στην ακύρωση της από 31 Δεκεμβρίου 2008 Συμφωνίας Ανταλλαγής Επιτοκίων (IRS), Ονομαστικής Αξίας €5.500.000.000. Η συμφωνία ανταλλαγής πραγματοποιήθηκε με ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου λήξης 2023, 2025 και 2026 συνολικής ονομαστικής αξίας €3.314.250.000, τα οποία αντιπροσώπευαν την αξία του εν λόγω IRS στον ισολογισμό της Τράπεζας κατά την ημερομηνία της συναλλαγής (εξαιρουμένης της προσαρμογής πιστωτικού κινδύνου). Τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου που έλαβε η Τράπεζα έχουν τους ακόλουθους όρους:

ISIN	Λήξη	Επιτόκιο	Ονομαστική αξία
GR0112009718	20/3/2023	2,90%	€250.250.000
GR0116007924	20/3/2025	3,25%	€964.000.000
GR0118018663	20/3/2026	3,55%	€2.100.000.000

Από την εν λόγω συναλλαγή πρόκυψε κέρδος €46 εκατ. για την Τράπεζα στο πρώτο τρίμηνο του 2019, που οφείλεται στον αντιλογισμό της αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου («Credit Value Adjustment», («CVA»)) για τη σύμβαση ανταλλαγής με το Ελληνικό Δημόσιο και στην πρόβλεψη για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές στα αποκτηθέντα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου. Επιπρόσθετα, τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου θα αποφέρουν ετήσια επιτοκιακά έσοδα ύψους €113 εκατ. περίπου εξαλείφοντας συγχρόνως την ανάγκη της αντιστάθμισης του IRS (μαζί με το σημαντικό ανάλογο κόστος). Επίσης, απλοποιεί τη δομή του ενεργητικού της τράπεζας, εξασφαλίζοντας τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης και ενισχύοντας περαιτέρω το δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας («Liquidity Coverage Ratio» ή «LCR»).

Η εν λόγω συναλλαγή εντάσσεται στα πλαίσια του στρατηγικού σχεδιασμού της Τράπεζας με στόχο την αποτελεσματική εκμετάλλευση της υψηλής ρευστότητάς της, τη σημαντική ενίσχυση των καθαρών επιτοκιακών εσόδων και της κερδοφορίας του Ομίλου.

Πώληση χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων δανείων

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος του μετασχηματισμού (βλ. ανωτέρω), η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση πώλησης για δύο χαρτοφυλάκια μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Συγκεκριμένα, στις 29 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέγραψε σύμβαση πώλησης απαιτήσεων από χαρτοφυλάκιο περίπου 12.800 μη εξυπηρετούμενων δανείων και πιστώσεων με εμπράγματα και λουπές εξασφαλίσεις (περίπου 8.300 ακίνητα σε όλη την Ελλάδα) προς μικρομεσαίες, μεσαίες επιχειρήσεις και επαγγελματίες (Project Symbol), ύψους €0,9 δις. σε ανεξόφλητο κεφάλαιο, με την κοινοπραξία των Centerbridge Partners, LLP και Elliott Advisors (UK) Limited. Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η εν λόγω κοινοπραξία πρόκειται να αναθέσει τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου στην Cepal Hellas Financial Services S.A., η οποία έχει λάβει άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του Ν. 4354/2015. Το τίμημα της συναλλαγής ανέρχεται σε, περίπου, 28% του ανεξόφλητου κεφαλαίου του χαρτοφυλακίου και έχει θετική επίπτωση στην κεφαλαιακή βάση της ΕΤΕ.

Στη συνέχεια, την 1 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέγραψε σύμβαση πώλησης απαιτήσεων από χαρτοφυλάκιο ανεξασφάλιστων μη εξυπηρετούμενων πιστωτικών καρτών, καταναλωτικών δανείων και δανείων και πιστώσεων προς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους €1.2 δις. σε ανεξόφλητο κεφάλαιο με την CarVal Investors (Project Mirror). Η διαχείριση του χαρτοφυλακίου θα ανατεθεί από τον Επενδυτή στην εταιρεία διαχείρισης QQuant Master Servicer, η οποία έχει λάβει άδεια από την

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του Ν. 4354/2015. Το τίμημα της συναλλαγής ανέρχεται σε πάνω από 9% του ανεξόφλητου κεφαλαίου του χαρτοφυλακίου και έχει θετική επίπτωση στην κεφαλαιακή βάση της ΕΤΕ.

Οι ανωτέρω συναλλαγές πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΤΕ για τη διαχείριση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, όπως υποβλήθηκε στον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας («Single Supervisory Mechanism» ή «SSM») (βλ. ανωτέρω «Στόχοι μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων»).

Ολοκλήρωση πώλησης θυγατρικών

Πώληση του Grand Hotel Summer Palace A.E.

Την 18 Οκτωβρίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε την έναρξη της διαδικασίας πώλησης του συνόλου της κατά 100% συμμετοχής στη θυγατρική εταιρεία Grand Hotel Summer Palace A.E. ("Grand Hotel") μέσω ανοιχτού πλειοδοτικού διαγωνισμού με κλειστές προσφορές στις 10 Δεκεμβρίου 2018. Με την ολοκλήρωση της προαναφερόμενης διαδικασίας η Τράπεζα σύναψε, την 14 Ιανουαρίου 2019, σύμβαση πώλησης με τον πλειοδότη του διαγωνισμού, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY A.E., για την πώληση του 100% της συμμετοχής της στη Grand Hotel. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε την 5 Απριλίου 2019, όπου ο έλεγχος του Grand Hotel πέρασε στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY A.E.

Πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Α.Π.

Στις 29 Μαρτίου 2019 η Τράπεζα έλαβε από την εταιρεία "Invel Real Estate (Netherlands) II B.V. (εφεξής "Invel"), Ειδοποίηση για την άσκηση του Δικαιώματος Αγοράς Μετοχών για την απόκτηση της συμμετοχής της Τράπεζας στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Α.Π. («Πανγαία»), σύμφωνα με τη Συμφωνία Μετόχων η οποία είχε συναφθεί μεταξύ της ΕΤΕ και των εταιρειών INVEL, Invel Real Estate Partners Greece L.P., Invel Real Estate Partners Greece SAS, Invel Real Estate Partners Two Limited και Πανγαία. Σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της Συμφωνίας Μετόχων, τα νομικά πρόσωπα που ορίστηκαν και εξουσιοδοτήθηκαν σχετικά για την άσκηση του δικαιώματος αυτού, από την INVEL, δηλαδή οι εταιρίες "Invel Real Estate B.V.", και CL Hermes Opportunities, L.P., θα αποκτήσουν τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Πανγαία έως την 30 Μαΐου 2019 στη τιμή εξάσκησης των €4,684 ανά μετοχή. Η εν λόγω συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 23 Μαΐου 2019 και το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε ως τίμημα για τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Πανγαία (αφορά 83.438.113 μετοχές) ανήλθε σε €391 εκατ.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι παρά την συμβατική λήξη της Συμφωνίας Μετόχων κατά την 31 Μαρτίου 2019, η ΕΤΕ διατηρούσε τον έλεγχο στην Πανγαία (σύμφωνα με τις προβλέψεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας και τους όρους της Συμφωνίας Μετόχων) έως και το χρονικό σημείο της ολοκλήρωσης της πώλησης του ποσοστού συμμετοχής της ΕΤΕ καθώς και της λήψης των σχετικών απαιτούμενων αποφάσεων από τα αρμόδια εταιρικά όργανα της Πανγαία αναφορικά με το θέμα αυτό. Για το λόγο αυτό την 31 Μαρτίου 2019, η Πανγαία ενοποιήθηκε, αλλά ταξινομήθηκε ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Η επίδραση από την ολοκλήρωση της εν λόγω συναλλαγής στο δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») του Ομίλου ανήλθε σε 43 μονάδες, η οποία αντισταθμίστηκε από την επίπτωση της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» αναφορικά με τις μισθώσεις της Τράπεζας με την Πανγαία, με αποτέλεσμα την επακόλουθη καθαρή επίδραση κατά -8 μονάδες βάσης («μ.β.»).

Υιοθέτηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») 16 «Μισθώσεις» κατά την 1 Ιανουαρίου 2019

Ο Όμιλος ανέλυσε την επίδραση του ΔΠΧΑ 16, στα πλαίσια έργου που διενεργήθηκε σε επίπεδο Ομίλου, επί των υφιστάμενων διαδικασιών, δικλίδων ασφαλείας, συστημάτων, δεδομένων και συμβάσεων και θέσπισε πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 16 («το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16») για να διασφαλίσει την έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16. Το πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16 υλοποιήθηκε από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας, Προμηθειών, Ψηφιακών Καναλιών, Διεθνών Αγορών και Πληροφορικής της Τράπεζας και εποπτευόταν από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελούνταν από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του Ομίλου (Πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Πληροφορικής του Ομίλου και τους Γενικούς Διευθυντές Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Συστάθηκε κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) και ορίστηκε Διαχειριστής του Έργου. Η Επιτροπή Ελέγχου ενημερωνόταν τακτικά από τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος ΔΠΧΑ 16, καθώς και τις λογιστικές εκτιμήσεις και πολιτικές που εφαρμόστηκαν.

Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019, αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα αποτελέσματα εις νέον του Ομίλου κατά €136 εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα, και της Τράπεζας κατά €1.142 εκατ., €1.138 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα. Η αναφερθείσα επίπτωση στα περιουσιακά στοιχεία και στις υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνει ποσό €29 εκατ. που αφορά σε οικονομικές οντότητες οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες, το οποίο έχει αναγνωριστεί στα κονδύλια «μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και «υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση». Αναφορικά με την επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια, ο δείκτης CET1 του Ομίλου και της Τράπεζας μειώθηκε κατά 5 μ. και 56 μ.β., αντίστοιχα.

Μετά την πώληση της Πανγαία στο δεύτερο τρίμηνο του 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε πρόσθετα δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεις από μισθώσεις, όπως περιγράφεται παραπάνω «Πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Α.Π.».

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Πρόγραμμα Εθελουσίας Αποχώρησης Προσωπικού

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος του μετασχηματισμού (βλ. ανωτέρω) κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2019 βάσει του σε εξέλιξη προγράμματος εθελουσίας αποχώρησης το οποίο ξεκίνησε τον Μάιο του 2019 συμμετείχαν 632 και 536 υπάλληλοι για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα.

Εκδόσεις πιστωτικών τίτλων

Στις 18 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), ύψους €400 εκατ. Ο ομολογιακός τίτλος έχει διάρκεια 10 ετών, με δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης από τον εκδότη με τη συμπλήρωση πενταετίας. Το ετήσιο επιτόκιο για τα πρώτα πέντε έτη είναι σταθερό 8,25%. Σε περίπτωση που δεν ασκηθεί το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης, το ετήσιο επιτόκιο για τη δεύτερη πενταετία επαναυπολογίζεται στη βάση του 5ετούς mid-swap rate τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή συν 846,4 μονάδες βάσης.

Η εν λόγω έκδοση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής της ΕΤΕ, όπως παρουσιάστηκε στην Ημερίδα Επενδυτών στο Λονδίνο στις 16 Μαΐου 2019. Με αυτόν τον τρόπο βελτιστοποιείται η κεφαλαιακή σύνθεση της ΕΤΕ μέσω της συνεισφοράς συμπληρωματικών κεφαλαίων που δεν προκαλούν διάχυση της κεφαλαιακής βάσης (non-dilutive capital), και δημιουργεί τις προϋποθέσεις επικερδούς διάθεσης των αποθεμάτων ρευστότητας της ΕΤΕ. Η εν λόγω έκδοση αποτελεί το πρώτο βήμα υλοποίησης της στρατηγικής Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities («MREL») που έχει υιοθετήσει η Τράπεζα καθιστώντας δυνατή την έκδοση ομολόγων υψηλής εξασφάλισης (senior).

Λογαριασμός Επικουρήσεως Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος («ΛΕΠΕΤΕ»)

Την 10 Ιουνίου 2019 δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 24, Ν.4618/2019), με την οποία επί της ουσίας μεταφέρονται οι εργαζόμενοι της Τράπεζας και οι συνταξιούχοι από το ΛΕΠΕΤΕ στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών («ΕΤΕΑΕΠ»), το κρατικό επικουρικό συνταξιοδοτικό ταμείο, και η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η Τράπεζα θα πρέπει να καλύπτει τα εξής κόστη:

- (α) από την 1 Ιανουαρίου 2019 και εφεξής τις αναλογούσες εισφορές επικουρικής ασφάλισης για τους εργαζόμενους που μεταφέρθηκαν στον ΕΤΕΑΕΠ. Οι ισχύοντες συντελεστές είναι 3,5% από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Μαΐου 2019, 3,25% από την 1 Ιουνίου 2019 έως την 31 Μαΐου 2022 και 3% από την 1 Ιουνίου 2022 και εφεξής,
- (β) αναδρομική πληρωμή των συντάξεων του 2018, οι οποίες θα υπολογιστούν σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται από το Ν.4618/2019. Το ποσό εκτιμάται από την Τράπεζα ότι θα ανέλθει σε €50 εκατ. Από το Ν.4618/2019 προβλέπεται επίσης ότι η καταβολή γίνεται κατά το 1/5 του συνολικού ποσού έως την 31 Αυγούστου 2019 και το υπόλοιπο τμηματικά και πάντως το αργότερο την 31 Δεκεμβρίου 2020.
- (γ) συμπληρωματική ασφαλιστική εισφορά €40 εκατ. ετησίως για τα έτη 2019 έως 2023,
- (δ) συμπληρωματική εργοδοτική εισφορά από την 1 Ιανουαρίου 2024 και εφεξής η οποία θα προσδιορίζεται με αναλογιστική μελέτη η οποία θα συντάσσεται από την Ελληνική Αναλογιστική Αρχή. Η Τράπεζα δεν μπορεί να εκτιμήσει τα σχετικά κόστη, καθώς ο Νόμος 4618/2019 δεν παρέχει τη βάση επί της οποίας θα διενεργηθεί η σχετική μελέτη ούτε την απαιτούμενη σαφήνεια ως προς τον βαθμό κάλυψης τυχόν ελλειμμάτων από την πλευρά της Τράπεζας, και
- (ε) τις αναλογούσες εισφορές των εργαζομένων για την περίοδο 1 Ιανουαρίου έως 31 Μαΐου 2019 μόνο.

Σε συνέχεια της νομοθετικής αυτής τροποποίησης και της σχετικής Υπουργικής Απόφασης 28153/276/21.6.2019, η Τράπεζα υπέβαλε στις 5 Ιουλίου 2019 δήλωση στο ΕΤΕΑΕΠ, με την οποία το ενημέρωνε ότι θα εξακολουθήσει να καταβάλλει στο ΕΤΕΑΕΠ, από την 1 Ιουνίου 2019 και εφεξής, τις αναλογούσες, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, επικουρικές ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και εργαζομένων σε σχέση με τα πρόσωπα (εργαζόμενους) που είχαν ασφαλισθεί από το ΛΕΠΕΤΕ μέχρι την έκδοση της προαναφερόμενης νομοθετικής τροποποίησης. Η Τράπεζα στην ίδια δήλωση επεσήμανε ότι έχει τερματιστεί οποιαδήποτε ιδιωτική σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΛΕΠΕΤΕ και επομένως δεν θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον κανενός είδους πληρωμή.

Η Τράπεζα θεωρεί ότι η παραπάνω νομοθετική τροποποίηση αντιτίθεται σε θεμελιώδεις συνταγματικές διατάξεις και στο πλαίσιο αυτό, κατέθεσε στο Συμβούλιο της Επικρατείας αίτηση για ακύρωση των σχετικών διοικητικών αποφάσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του Νόμου 4618/2019, η οποία προγραμματίζεται για εκδίκαση ενώπιον του Συμβουλίου στις 2 Δεκεμβρίου 2019, και αίτηση για την αναστολή της εκτέλεσης των ανωτέρω.

Στις 5 Αυγούστου 2019, η Εθνική Τράπεζα έλαβε την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της υπουργικής απόφασης, αλλά μόνο λόγω τυπικών και διαδικαστικών λόγων καθώς, σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου, η αίτηση αναστολής σχετίζεται επί της ουσίας με την αναστολή των διατάξεων του ισχύοντος νόμου, κάτι που δεν είναι συμβατό με τους κανονισμούς και τη δικαστική νομολογία. Από την άλλη πλευρά, το Συμβούλιο της Επικρατείας, μέσω της αιτιολογίας της απόφασής του, συνδέει την τελεσίδικη κρίση του, όσον αφορά το αίτημα της ακύρωσης, με την έκβαση της εκδίκασης των υποθέσεων ενώπιον των Αστικών Δικαστηρίων (ιδίως ενώπιον του Αρείου Πάγου). Επιπλέον, θεωρεί ότι ο προαναφερόμενος νόμος δεν επιβάλλει και δεν επιβαρύνει την Τράπεζα με την κάλυψη των ελλειμμάτων ούτε με την καταβολή των συντάξεων στους ίδιους τους συνταξιούχους και, κατά συνέπεια, θεωρεί ότι ο νόμος δεν δημιουργεί υποχρέωση για την Εθνική Τράπεζα από την 1η Ιανουαρίου 2024 και μετά.

Στις 2 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα κατέβαλε ποσό €36 εκατ. σε σχέση με τη συμπληρωματική εισφορά για το 2019, όπως απαιτείται από την υπουργική απόφαση (βλέπε (γ) ανωτέρω), και το αναγνώρισε ως προκαταβολή στο ΕΤΕΑΕΠ. Επιπλέον, την 31 Ιουλίου 2019, η

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Τράπεζα έπρεπε να πληρώσει €1 εκατ. που αντιστοιχούσαν στις εισφορές του εργοδότη και των εργαζομένων για τον Ιανουάριο του 2019 (βλέπε (α) και (ε)) ανωτέρω, αλλά λόγω τεχνικών θεμάτων των συστημάτων ΕΤΕΑΕΠ, η πληρωμή δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί.

Η Τράπεζα δεν έχει αναγνωρίσει έξοδα και προβλέψεις σε σχέση με τα στοιχεία (β) έως (ε) ανωτέρω, καθώς η Διοίκηση εκτιμά ότι η εν λόγω νομοθετική τροποποίηση, η οποία ορίζει ότι η Τράπεζα αναλαμβάνει δαπάνες σχετικές με υφιστάμενους συνταξιούχους προς τους οποίους η Τράπεζα θεωρεί ότι δεν έχει καμία υποχρέωση στο πλαίσιο του προηγούμενου καθεστώτος (καθεστώσ ΛΕΠΕΤΕ), θα θεωρηθεί αντισυνταγματική από το Συμβούλιο της Επικρατείας, λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι η πιθανότητα, το τελικό αποτέλεσμα των εκκρεμών αγωγών ενώπιον των Αστικών Δικαστηρίων να είναι αρνητικό, είναι απομακρυσμένη. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα αναμένει ότι, όποιο ποσό καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί για τα υπό (β) έως (ε) κόστη ανωτέρω, πριν την έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με το αίτημα ακύρωσης, είτε θα αποζημιωθεί ή θα συμψηφιστεί με μελλοντικές εισφορές προς το ΕΤΕΑΕΠ (περίπτωση (α) ανωτέρω).

Ανάλογα με το αποτέλεσμα της αίτησης για ακύρωση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, της αίτησης αναίρεσης ενώπιον του Αρείου Πάγου και τυχόν περαιτέρω νομικών ενεργειών που μπορεί να προχωρήσει η Τράπεζα, ενδέχεται να αλλάξει η εκτίμηση της διοίκησης ως προς την πιθανότητα εκρών, οπότε η Τράπεζα μπορεί να χρειαστεί να αναγνωρίσει σημαντικές προβλέψεις σε μελλοντικές περιόδους σε σχέση με το πιο πάνω θέμα.

Επιθεώρηση (On-Site Inspection) από τον SSM – Χαρτοφυλάκιο στεγαστικών δανείων

Από τον Σεπτέμβριο του 2018 μέχρι και τον Μάιο του 2019, ο SSM διενέργησε σε επιθεώρηση (On-Site Inspection) με σκοπό την αξιολόγηση του στεγαστικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας μέσω ελέγχου πιστωτικής ποιότητας. Η επιθεώρηση διεξήχθη σύμφωνα με το πρόγραμμα ελέγχου που εγκρίθηκε από την ΕΚΤ και η τελική επίδραση δεν έχει ακόμη καθοριστεί.

Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια

Την 29 Μαρτίου 2019, ψηφίστηκε και εισήχθη στη νομοθεσία περί Φορολογίας Νομικών Προσώπων τροπολογία μέσω του Ν. 4605 (άρθρο 93, παρ. 1 & 2), η οποία αποσαφηνίζει το καθεστώς των παρακρατούμενων φόρων για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, (α) φόροι €41 εκατ., οι οποίοι παρακρατήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8, του άρθρου 12, του Ν. 2238/1994, θα συμψηφίζονται κατά προτεραιότητα με υποχρέωση φόρου εισοδήματος, όταν προκύψει και στην έκταση που ο φόρος εισοδήματος είναι επαρκής για τον ως άνω συμψηφισμό, (β) παρακρατούμενοι φόροι €162 εκατ., οι οποίοι υπόκεινται στις διατάξεις της παρ. 6, του άρθρου 3, του Ν. 4046/2012 και οι οποίοι δεν συμψηφίστηκαν εντός 5 ετών, συμψηφίζονται σε ισόποσες ετήσιες δόσεις, εντός 10 ετών, με φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, αρχής γενομένης από την 1 Ιανουαρίου 2020.

Η Τράπεζα της Ελλάδος υπέβαλε στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (“SEC”) το Έντυπο 15F («Form 15F») για τη διαγραφή της από το SEC και τον τερματισμό των σχετικών υποχρεώσεων αναφοράς

Στις 15 Νοεμβρίου 2017, η ΕΤΕ ανακοίνωσε ότι το Διοικητικό της Συμβούλιο αποφάσισε την οικειοθελή καταγγελία της από 28 Μαΐου 1998 τροποποιημένης και αναθεωρημένης σύμβασης κατάθεσης (η «Σύμβαση»), μεταξύ της ΕΤΕ και της Bank of New York Mellon, ως θεματοφύλακα (ο «Θεματοφύλακας»), σχετικά με τα πιστοποιητικά κατάθεσης αμερικανικού αποθετηρίου αυτής (American Depositary Receipts («ADRs»)), το καθένα από τα οποία αντιπροσώπευε μία κοινή μετοχή. Η ανωτέρω απόφαση υιοθετήθηκε κατόπιν της αναστολής διαπραγμάτευσης των ADRs από το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, και, σύμφωνα με το Έντυπο 25 («Form 25»), που υπεβλήθη από το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης στην SEC στις 12 Δεκεμβρίου 2015, τα ADRs έπαψαν να διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Μετά τη καταγγελία του προγράμματος ADRs της ΕΤΕ στις 15 Μαρτίου 2018, η διαπραγμάτευση των υποκείμενων κοινών μετοχών της ΕΤΕ γίνεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΕ στάθμισε τα οφέλη διατήρησης του προγράμματος ADRs έναντι του σχετικού κόστους και κινδύνων και αποφάσισε ότι η διακοπή του προγράμματος ADRs είναι προς το συμφέρον της ΕΤΕ λόγω του περιορισμένου μεγέθους του προγράμματος ADRs, τα κόστη που σχετίζονται με αυτό το πρόγραμμα, και τις υποχρεώσεις υποβολής αναφορών και συμμόρφωσης σύμφωνα με την Exchange Act.

Στις 18 Μαρτίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέβαλε το Έντυπο 15F («Form 15F») στην SEC για τη διαγραφή και τον τερματισμό των υποχρεώσεων αναφοράς με βάση το Νόμο για τη Χρηματιστηριακή Αγορά των ΗΠΑ του 1934, όπως τροποποιήθηκε («Exchange Act»). Ως αποτέλεσμα της υποβολής του Form 15F, οι υποχρεώσεις υποβολής των αναφορών στην SEC, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης υποβολής των ετήσιων αναφορών βάσει του Εντύπου 20-F («Form 20-F») και του Εντύπου 6-K («Form 6-K»), αναστάλθηκαν άμεσα.

Η υποβολή του Εντύπου 15F αναστέλλει άμεσα και αυτόματα τις υποχρεώσεις της ΕΤΕ για την υποβολή αναφορών. Η SEC είχε 90 ημέρες να προβάλει αντιρρήσεις. Μέχρι την εκπνοή των 90 ημερών ήτοι 18 Ιουνίου 2019 η Τράπεζα δεν έλαβε καμία αντίρρηση από τη SEC και κατά συνέπεια η αναστολή καθίσταται οριστική και με παύση των υποχρεώσεων αναφοράς στην SEC.

Προγραμματισμένες πωλήσεις θυγατρικών

Πώληση της Banca Romaneasca S.A.

Στις 20 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την Export-Import Bank of Romania («EximBank») για την πώληση για την πώληση του συνόλου (99,28%) της συμμετοχής της στη θυγατρική της Banca Romaneasca S.A. (“Romaneasca”).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Η ολοκλήρωση της Συναλλαγής υπόκειται στις εγκρίσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας και της Ρουμάνικης Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο καταστήματος Αιγύπτου

Η πώληση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος – Δίκτυο καταστήματος Αιγύπτου («ΕΤΕ Αιγύπτου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019. Την 31 Ιανουαρίου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε να υποβάλλει αίτηση στην Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου, σύμφωνα με τους τοπικούς εποπτικούς κανόνες, για την εκκίνηση της διαδικασίας πώλησης.

Η αίτηση τελικά υποβλήθηκε τον Μάρτιο του 2018, η έγκριση χορηγήθηκε τον Ιούλιο του 2018, ενώ η διαδικασία πώλησης ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2018.

Στις 3 Μαΐου 2019 η Τράπεζα υπόγραψε οριστική συμφωνία με την Bank Audi S.A.E. («Bank Audi Egypt») για την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ΕΤΕ Αιγύπτου, οι οποίες περιλαμβάνουν κυρίως δάνεια, καταθέσεις και χρεόγραφα Αιγυπτιακού ρίσκου (συνολικού ενεργητικού €110 εκατ. περίπου), το δίκτυο των 17 καταστημάτων στη χώρα και περίπου 250 υπαλλήλους.

Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στις εγκρίσεις των Κεντρικών Τραπεζών Αιγύπτου και Λιβάνου.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ

Η πώληση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ («ΕΤΕ Κύπρου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019 (βλ. παρακάτω «Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης Εγκεκριμένο από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 10 Μαΐου 2019 («Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019»)). Η διαδικασία πώλησης της ΕΤΕ Κύπρου ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2018 και η Τράπεζα, δεδομένου ότι η διαδικασία είναι σε προχωρημένο στάδιο, η Τράπεζα αναμένει ότι θα ολοκληρωθεί εντός των επόμενων 12 μηνών.

Πώληση πλειοψηφικής μετοχικής συμμετοχής της θυγατρικής της Ελληνικής Ανώνυμης Εταιρίας Γενικών Ασφαλειών («Εθνική Ασφαλιστική»)

Η Τράπεζα δεσμεύεται στη διερεύνηση εναλλακτικών επιλογών αναφορικά με τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του 2019 Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης όπως συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Η τράπεζα θεωρεί ότι η πώληση έχει υψηλές πιθανότητες να ευδοκιμήσει και δεδομένου ότι προετοιμάζεται να επανεκκινήσει η διαδικασία στο τρίτο τρίμηνο του 2019, αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών.

Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης Εγκεκριμένο από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 10 Μαΐου 2019 («Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019»)

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με τη βοήθεια που έλαβε από το ΤΧΣ και το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτοί οι κανόνες διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2019, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Στις 10 Μαΐου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που κατέθεσε η Τράπεζα («Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019»).

Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019, περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2019 - 2020 («Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου 2019»). Οι Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου 2019 αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες του Ομίλου στο εξωτερικό. Οι διαφοροποιήσεις από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Δεκεμβρίου 2015 που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 σχετίζονται κυρίως με την εμβάθυνση της λειτουργικής αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με τις προθεσμίες υλοποίησης των Δεσμεύσεων, καθώς και δέσμευση για την πώληση του 32,66% της Πανγαία ως αντικατάσταση της δέσμευσης για την πώληση της Stora Banka A.D.-Skopje.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019 αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι εν λόγω Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

- I. Επιπλέον μείωση του αριθμού των καταστημάτων στην Ελλάδα σε 420 (στο τέλος του 2019) και 390 (στο τέλος του 2020). Την 30 Ιουνίου 2019, τα καταστήματα της Τράπεζα ανήλθαν σε 401.
- II. Επιπλέον μείωση του αριθμού του προσωπικού στην Ελλάδα σε 8.600 (στο τέλος του 2019) και 8.000 (στο τέλος του 2020). Την 30 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα μείωσε τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα σε 8.719¹.
- III. Επιπλέον περιορισμού του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων στην Ελλάδα €845 εκατ. (στο τέλος του 2019) και €800 εκατ. (στο τέλος του 2020). Για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019, τα σχετικά έξοδα ανήλθαν σε €388¹ εκατ.

¹ Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

- IV. Πώληση των δραστηριοτήτων εσωτερικού: Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019, η Τράπεζα θα προβεί στην πώληση τουλάχιστον του 80% της Εθνικής Ασφαλιστικής (βλ. ανωτέρω «Πώληση πλειοψηφικής μετοχικής συμμετοχής της θυγατρικής της Ελληνικής Ανώνυμης Εταιρίας Γενικών Ασφαλειών (“Εθνική Ασφαλιστική”)») για την εξέλιξη της διαδικασίας πώλησης της εν λόγω Δέσμευσης. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα, τον Μάιο του 2019 η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του μεριδίου της στην Παναγία (βλ. ανωτέρω «Πώληση της Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.»).
- V. Πώληση των δραστηριοτήτων εξωτερικού: Η Τράπεζα θα προχωρήσει στη μείωση των δραστηριοτήτων της στο εξωτερικό, τόσο ορισμένων θυγατρικών όσο και ορισμένων καταστημάτων εξωτερικού. Συγκεκριμένα:
- α) τον Ιούνιο και τον Σεπτέμβριο του 2016, αντίστοιχα, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση της συμμετοχής της στην Finansbank A.S. και στην Private Equity Fund,
  - β) τον Ιούνιο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση της συμμετοχής της στην United Bulgarian Bank A.D. (Βουλγαρία) και της συμμετοχής της στην Interlease E.A.D. (Βουλγαρία) στην KBC Bank (Βέλγιο),
  - γ) τον Δεκέμβριο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση των θυγατρικών της στην Σερβία Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad, NBG Leasing d.o.o. Belgrade και NBG Services d.o.o. Belgrade στην OTP Banka Srbija a.d.,
  - δ) τον Ιούλιο του 2018, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση της θυγατρικής της Banka NBG Albania Sh.A. στην American Bank of Investments S.A. (“ABI”),
  - ε) τον Οκτώβριο του 2018, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση της South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.) στην AFGRI Holdings Proprietary Limited (“AFGRI”),
  - ζ) στις 3 Μαΐου 2019 η Τράπεζα υπόγραψε οριστική συμφωνία με την Bank Audi Egypt για την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ΕΤΕ Αιγύπτου, οι οποίες περιλαμβάνουν κυρίως δάνεια, καταθέσεις και χρεόγραφα Αιγυπτιακού ρίσκου (συνολικού ενεργητικού €110 εκατ. περίπου), το δίκτυο των 17 καταστημάτων στη χώρα και περίπου 250 υπαλλήλους και ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στις εγκρίσεις των Κεντρικών Τραπεζών Αιγύπτου και Λιβάνου,
  - η) στις 20 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την EximBank για την πώληση του 99,28% της θυγατρικής της ΕΤΕ στη Romaneasca. Η ολοκλήρωση της εν λόγω συναλλαγής υπόκειται στις εγκρίσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας και της Ρουμάνικης Επιτροπής Ανταγωνισμού, και
  - θ) η Τράπεζα είναι στην διαδικασία πώλησης της θυγατρικής της ΕΤΕ Κύπρου (βλ. ανωτέρω «Προγραμματισμένες πωλήσεις θυγατρικών-Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ»).

Τέλος, το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2019 προβλέπει την παράταση των υποχρεώσεων του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2015 για την εταιρική διακυβέρνηση, τις εμπορικές δραστηριότητες, τις εξαγορές και τις διαφημίσεις.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019 παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

Πρόσφατες εξελίξεις στη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και στα Διοικητικά Στελέχη

Αλλαγή στη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου βάσει της σχετικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας στις 31 Ιουλίου 2019 και Εκλογή τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Επιτροπής Ελέγχου.

Αύξηση του αριθμού των μελών Διοικητικού Συμβουλίου από 11 σε 13, και εκλογή τεσσάρων νέων μελών στο Διοικητικό Συμβούλιο σε αντικατάσταση τεσσάρων παραιτηθέντων μελών και ορισμός ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών.

Σύμφωνα με το Άρθρο 18 του καταστατικού της, η Τράπεζα διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από επτά έως 15 μέλη. Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου Άρθρου, ο ακριβής αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου προσδιορίζεται κάθε φορά από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, η οποία προσδιορίζει και τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του.

Βάσει της σχετικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων στις 31 Ιουλίου 2019, ο συνολικός αριθμός των Μελών Διοικητικού Συμβουλίου αυξήθηκε από 11 σε 13, με την εκλογή δύο νέων Συμβούλων ως Ανεξάρτητων Μη Εκτελεστικών Μελών Διοικητικού Συμβουλίου, του καθηγητή κ. Γκίκα Χαρδούβελη και του κ. Αβραάμ Γούναρη και με θητεία ίση με αυτή των λουτών Μελών Διοικητικού Συμβουλίου, ήτοι μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του 2021.

Επιπρόσθετα, εκλέχθηκαν τέσσερα νέα μέλη στο Διοικητικό Συμβούλιο, η κ. Αικατερίνη Μπερίτση, ο κ. Wietze Reehoorn, η κ. Elena Ana Cernat και η κ. Χριστίνα Θεοφιλίδη, σε αντικατάσταση από τις 10 Ιουλίου 2019 των τεσσάρων παραιτηθέντων μελών του κ. Χάρη Μάκκα, της κ. Eva Cederbalk, του κ. Ιωάννη Ζωγραφάκη και του κ. Παναγιώτη Δασμάνογλου.

Τα ανωτέρω μέλη Διοικητικού Συμβουλίου πληρούν τα κριτήρια για τα μη εκτελεστικά μέλη της παραγράφου 7 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010 όπως ισχύει σήμερα και τα κριτήρια ανεξαρτησίας του Ν. 3016/2002 και του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, όπως ισχύουν.

Την 29 Αυγούστου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. John P.J. McCormick από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

Σημειώνεται ότι η εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου τελεί υπό τον διαρκή έλεγχο και την έγκριση του SSM.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Εκλογή τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Επιτροπής Ελέγχου.

Σύμφωνα με τον Ν. 4449/2017 τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου εκλέγονται από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου τα μέλη της εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Επιπρόσθετα και σύμφωνα με τα όσα ισχύουν και βάσει του αναθεωρημένου Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Relationship Framework Agreement – RFA), τα μέλη της Επιτροπής δεν υπερβαίνουν το 40% (στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο) του συνόλου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (μη συμπεριλαμβανομένου του Εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο) και δεν μπορούν να είναι λιγότερα από τρία. Όλα τα μέλη της Επιτροπής πρέπει να είναι μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ενώ το 75% αυτών (στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο) ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου (μη συμπεριλαμβανομένου του Εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο).

Στο πλαίσιο αυτό και λαμβάνοντας υπόψη: α) τις διατάξεις του Ν. 3016/2002, όπως ισχύει, β) το υφιστάμενο πλαίσιο αρχών εταιρικής διακυβέρνησης και το Καταστατικό της Τράπεζας, και γ) το υφιστάμενο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, μεταξύ των οποίων το Ν. 4449/2017, τον Κανονισμό (ΕΕ) 537/2014, το Ν. 3864/2010, το Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ και τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου, εκλέχθηκαν τα ακόλουθα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ως τακτικά μέλη της Επιτροπής Ελέγχου, με θητεία έως την Τακτική Γενική Συνέλευση έτους 2020:

Πρόεδρος	κ. Andrew McIntyre
Αντιπρόεδρος	κ. Claude Piret
Μέλος	κ. Αικατερίνη Μπερίτση
Μέλος	κ. Αβραάμ Γούναρης
Μέλος – Εκπρόσωπος ΤΧΣ	κ. Περικλής Δρούγκας

Διορισμός νέου Γενικού Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου

Στις 17 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι ο κ. Χρίστος Χριστοδούλου, έως τώρα Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΤΕ Κύπρου, τοποθετείται ως Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου («CFO»).

Χρηματοοικονομικά Αποτελέσματα για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Το Α' εξάμηνο του 2019, τα κέρδη μετά φόρων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε επίπεδο Ομίλου ανήλθαν στα €253 εκατ. (>5φορές σε ετήσια βάση) αντικατοπτρίζοντας τις ακόλουθες σημαντικές κινήσεις στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων:

- Τα καθαρά έσοδα από τόκους ενισχύθηκαν κατά 6% σε ετήσια βάση €598 εκατ., επωφελούμενα από τα επιτοκιακά έσοδα από χρεόγραφα τα οποία αντικατοπτρίζουν την ακύρωση της συμφωνίας ανταλλαγής επιτοκίων (IRS) με την Ελληνική Δημοκρατία έναντι έκδοσης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου. Στο Β' τρίμηνο τα καθαρά έσοδα από τόκους ενσωματώνουν ολόκληρη την επίδραση, αυξάνοντας τα κατά 6% σε τριμηνιαία βάση.
- Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες αυξήθηκαν κατά 3% σε ετήσια βάση, ενώ οι προμήθειες λιανικής τραπεζικής αναπτύχθηκαν κατά 9% σχετιζόμενες με κάρτες, ψηφιακά δίκτυα και προϊόντα bancassurance.
- Τα κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις και λοιπά έσοδα μη επαναλαμβανόμενα σχετιζόμενα, κυρίως με τη συμφωνία ανταλλαγής επιτοκίων και πώληση, τα υποκείμενα κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις και λοιπά έσοδα βρίσκονται σε σταθερά σε θετικό έδαφος.
- Οι λειτουργικές δαπάνες υποχώρησαν κατά 7% σε ετήσια βάση, ενσωματώνοντας τη θετική επίπτωση από την επιτυχή ολοκλήρωση του Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου του προσωπικού, όπου η συνολική συμμετοχή ανήλθε σε περίπου 1,150 εργαζόμενους, τη μείωση του δικτύου της Τράπεζας κατά 83 καταστήματα και τη στενή παρακολούθηση των γενικών διοικητικών και λοιπών λειτουργικών εξόδων. Ο δείκτης Κόστους προς Οργανικά Έσοδα διαμορφώθηκε σε 57% το Α' εξάμηνο του 2019 από 64% το Α' εξάμηνο του 2018.
- Το κόστος πιστωτικού κινδύνου διαμορφώθηκε σε 136 μ.β., για το Α' εξάμηνο του 2019 από 132 μ.β. το Α' εξάμηνο του 2018.

- Τα Οργανικά λειτουργικά κέρδη στο Α' εξάμηνο του 2019 σε ετήσια βάση αυξήθηκαν κατά 19%, ενώ στο Β' τρίμηνο του 2019 και σε τριμηνιαία βάση αυξήθηκαν κατά 59%.
- Το Α' εξάμηνο του 2019, τα κέρδη από διακοπιές δραστηριότητες ανήλθαν σε €103 εκατ. όπου ενσωματώνουν το κεφαλαιακό κέρδος από την πώληση της συμμετοχής μας στην Παναγία.

€ εκατ.	Α' εξάμηνο 2019	Α' εξάμηνο 2018	Δ	Β' τρίμηνο 2019	Α' τρίμηνο 2019	Δ
Καθαρά έσοδα από τόκους	598	566	+6%	308	290	+6%
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	120	117	+3%	61	59	+3%
Οργανικά έσοδα	718	683	+5%	369	349	+6%
Έσοδα από χρηματ./μικρές πράξεις και λοιπά έσοδα	151 ¹	(19)	-	50	101	-50%
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	869	664	+31%	419	450	-7%
Λειτουργικές δαπάνες	(408)	(437)	-7%	(203)	(205)	-1%
Οργανικά κέρδη / (ζημιές) προ προβλέψεων	310	246	+26%	166	144	+15%
Κέρδη / (ζημιές) προ προβλέψεων	461	227	>100%	216	245	-12%
Προβλέψεις για επισφαλή δάνεια	(204)	(157) ²	+30%	(101)	(103)	-2%
Λειτουργικά κέρδη	257	70	>100%	115	142	-19%
Οργανικά λειτουργικά κέρδη	106	89	+19%	65	41	+59%
Λοιπές προβλέψεις	4	(11)	-	11	(7)	-
Κέρδη / (ζημιές) προ φόρων	261	59	>100%	126	135	-7%
Φόροι	(8)	(12)	-33%	(4)	(4)	-
Κέρδη / (ζημιές) (συνεχιζόμενες δραστ./τητες)	253	47	>100%	122	131	-7%
Κέρδη / (ζημιές) (διακοπιές δραστηριότητες)	103	32	>100%	82	21	>100%
Κόστος Προγράμματος Εθελουσίας και λοιπά μη επαναλαμβανόμενα έξοδα αναδιάρθρωσης ³	(105)	(40)	>100%	(4)	(101)	-96%
Δικαιώματα μειοψηφίας	(18)	(20)	-10%	(8)	(10)	-20%
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	233	19	>100%	192	41	>100%

¹ Περιλαμβάνουν τα κέρδη από την αντικατάσταση της Συμφωνίας Ανταλλαγής Επιτοκίων με ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (€59 εκατ.) εξααιρουμένων των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και από την πώληση του Grand Hotel (€30 εκατ.).

² Περιλαμβάνουν ανακτήσεις ποσού €42 εκατ. από την πώληση Μη εξυπηρετούμενων Δανείων,

³ Περιλαμβάνουν τα έξοδα αναδιοργάνωσης, κυρίως του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ποσού €94 εκατ. στο Α' τρίμηνο του 2019 και €4 εκατ. στο Β' τρίμηνο του 2019.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Επιτάχυνση της μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων στην Ελλάδα στο Β' τρίμηνο του 2019 σε €1,4 δισ. σε τριμηνιαία βάση

- Η μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων επιταχύνθηκε στο Β' τρίμηνο του 2019 αντανακλώντας κυρίως τη συμφωνηθείσα πώληση ανεξασφάλιστου χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων πιστωτικών καρτών, καταναλωτικών δανείων και δανείων και πιστώσεων προς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις μικτής λογιστικής αξίας ύψους €1,0 δισ., καθώς και την οργανική μείωση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προ διαγραφών, ύψους €0,4 δισ.
- Με τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα να μειώνονται κατά €2,5 δισ. από την αρχή του έτους, η υπολειπόμενη μείωση MEA έναντι του ετήσιου στόχου ύψους €4,3 δισ. για το 2019 διαμορφώνεται σε €1,8 δισ. και θα επιτευχθεί κυρίως μέσω της πώλησης εξασφαλισμένου χαρτοφυλακίου δανείων προς μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις και χαρτοφυλακίου ναυτιλιακών δανείων στην Ελλάδα, της πώλησης δανείων σε Κύπρο και Ρουμανία, καθώς και μέσω επιπλέον αναδιαρθρώσεων δανείων και ρευστοποιήσεων εξασφαλίσεων.
- Ο υψηλός δείκτης κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων διαμορφώθηκε σε 56%, παρέχοντας στην ΕΤΕ την ευελιξία να προχωρήσει στη μείωση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων δίνοντας έμφαση στις πωλήσεις και τις ρευστοποιήσεις εξασφαλίσεων με περιορισμένο πρόσθετο κόστος πιστωτικού κινδύνου.

Αύξηση των καταθέσεων στην Ελλάδα κατά 6% σε ετήσια βάση

- Η ανάκαμψη των καταθέσεων στην Ελλάδα συνεχίζεται στο Β' τρίμηνο (+5,9% σε ετήσια βάση) πλησιάζοντας πιο κοντά στην πλήρη άρση στον έλεγχο στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls) με περίπου το 60% των εκροών προ περιόδου των capital controls να έχουν ήδη ανακτηθεί. Οι δείκτες Κάλυψης Ρευστότητας («Liquidity Coverage Ratio»-«LCR») και Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («Net Stable Funding Ratio», «NSFR») διατηρούνται σε επίπεδα παραπάνω από 100%, ξεπερνώντας τα ρυθμιστικά όρια.
- Στο Β' τρίμηνο, οι εκταμιεύσεις δανείων της Τράπεζας προς επιχειρήσεις στην Ελλάδα ανήλθαν σε €0,8 δισ. από €0,6 δισ. στο Α' τρίμηνο, παρόλο την ύπαρξη της προεκλογικής περιόδου στο Β' τρίμηνο.

Ο Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CET1) ανήλθε σε 16%³

- Στο Β' τρίμηνο ο δείκτης CET1 διαμορφώθηκε σε 16%, απορροφώντας την αρνητική επίπτωση από την αλλαγή του μοντέλου αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου στην

τυποποιημένη μέθοδο (Standardised - STD), η οποία αντισταθμίστηκε από την ισχυρή κερδοφορία της περιόδου και τα κέρδη από την αποτίμηση χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"). Εξαιρώντας, την επίδραση από συμφωνηθείσες πωλήσεις ο δείκτης CET1 διαμορφώνεται σε 15,5% υπολαμβάνοντας τον Ελάχιστο Δείκτη Εποπτικού Ελέγχου και Διαδικασίας Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process "SREP") για το 2019 και το 2020. Η σχεδιαζόμενη πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής αναμένεται να ενισχύσει περαιτέρω τους κεφαλαιακούς δείκτες.

- Η έκδοση τίτλων μειωμένης εξασφάλισης Tier II ύψους €400 εκατ. τον Ιούλιο με απόδοση 8,25%, βελτιστοποιεί κεφαλαιακή της σύνθεση μέσω της συνεισφοράς συμπληρωματικών κεφαλαίων καθώς επίσης ωθεί τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαίου σε 17,0%.

	Α' εξάμηνο 2019	Α' τρίμηνο 2019	Έτος 2018	Β' τρίμηνο 2018
Ρευστότητα				
Δάνεια (μετά προβλέψεων) προς καταθέσεις	70%	71%	70%	74%
Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (LCR)	171%	151%	144%	86%
NSFR	113%	113%	108%	μ/δ
Κερδοφορία				
Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (μ.β.)	276	263	273	275
Δείκτης κόστους προς οργανικά έσοδα	55%	58%	65%	67%
Κόστος πιστωτικού κινδύνου (μ.β.) ¹	135	136	113	146
Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο προσαρμοσμένο στον κίνδυνο (μ.β.) ²	141	127	160	169
Ποιότητα δανειακού χαρτοφυλακίου				
Δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	36,5%	38,9%	40,9%	42,4%
Δείκτης κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	56,0%	58,6%	59,1%	60,2%
Κεφαλαιακή επάρκεια				
Δείκτης CET1 ³	16,0% ³	15,7%	16,1%	16,2%
Σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού (€ δισ.)	37,4	35,1	35,0	36,1

¹ Το κόστος πιστωτικού κινδύνου για το Α' εξάμηνο/Οικονομικό Έτος του 2018 εξαιρεί τις πωλήσεις δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών. Σε δημοσιευμένη βάση, το κόστος πιστωτικού κινδύνου ανέρχεται σε 104 μ.β. το Α' εξάμηνο του 2018 και σε 99 μ.β. το οικονομικό έτος του 2018.

² Προσαρμοσμένο ως το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο πλην του κόστους πιστωτικού κινδύνου,

³ Ο Pro-forma δείκτης CET1 για το Α' εξάμηνο του 2019 περιλαμβάνει το κέρδος για τον Όμιλο κα την επίπτωση από τις προγραμματισμένες πωλήσεις θυγατρικών.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Την 30 Ιουνίου 2019, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ανήλθε σε €2,25 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €2,25 δισ.). Επιπρόσθετα, την 30 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (geros) ύψους €1,8 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €10,7 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας από το Ευρωσύστημα, καθώς και δείκτες LCR και NSFR σε επίπεδα άνω του 100%.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 30 Ιουνίου 2019, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») διαμορφώθηκε σε 14,8%, υπερβαίνοντας τον δείκτη Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων ποσοστού 13,75% για το 2019 (βλ. Σημείωση 19).

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής της δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) την τρέχουσα χρηματοδότηση από την ΕΚΤ, κυρίως από Στοχευμένες Πράξεις Μακροχρόνιας Χρηματοδότησης («TLTROs») και την τρέχουσα πρόσβαση στις διευκολύνσεις χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος με σημαντικά πλεονάσματα εγγυήσεων και με δείκτες LCR και NSFR σε επίπεδα άνω του 100%, (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 30 Ιουνίου 2019, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και (γ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με τους μακροοικονομικούς δείκτες, όπως αναφέρεται κατωτέρω (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομική δραστηριότητα παραμένει σε ανοδική πορεία και ο πιστωτικός κίνδυνος χώρας μειώνεται παρά την αρνητική επίδραση από το εξωτερικό», «Εξελίξεις στην αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας» και «Αναμενόμενες εξελίξεις (κίνδυνοι και αβεβαιότητες)»).

Πληροφορίες για τις τάσεις

Το 2019 θα αποτελέσει έτος αναφοράς για την Τράπεζα, καθώς η ΕΤΕ αξιοποιεί τα πλεονεκτήματα του Ισολογισμού της, σημειώνοντας παράλληλα σημαντική πρόοδο αναφορικά με τη βελτίωση της λειτουργικής της κερδοφορίας, καθώς και τη δραστηκή μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας αναμένεται να συνεχίσει, υποστηριζόμενη από τη δημοσιονομική πολιτική και το νομισματικό περιβάλλον. Τα ανωτέρω δίνουν το έναυσμα στην Τράπεζα να επιτύχει κερδοφορία και να αρχίσει να αυξάνει εσωτερικά τη δημιουργία κεφαλαίου, ώστε να αντισταθμίσει τις επιπτώσεις στα εποπτικά της κεφάλαια από τη σταδιακή εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9.

Τα λειτουργικά αποτελέσματα αναμένεται να παρουσιάσουν σημαντική βελτίωση το 2019, ωθώντας την κερδοφορία του Ομίλου σε σαφώς υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα, η ανταλλαγή της σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίου («IRS») με το Ελληνικό Δημόσιο έναντι ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, ωφελεί την Τράπεζα καθώς τα εν λόγω ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου θα αποφέρουν ετήσια επιτοκιακά έσοδα ύψους €113 εκατ. περίπου εξαλείφοντας συγχρόνως την ανάγκη της αντιστάθμισης του IRS (μαζί με το σημαντικό ανάλογο κόστος). Επίσης, απλοποιεί τη δομή του ενεργητικού της τράπεζας, εξασφαλίζοντας τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης και ενισχύοντας περαιτέρω το δείκτη ρευστότητας LCR.

Με δείκτες Κάλυψης Ρευστότητας («LCR») και Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («NSFR») σε επίπεδα άνω του 100% και διαθέτοντας σημαντικά ταμειακά διαθέσιμα, η ΕΤΕ αναλαμβάνει ηγετικό ρόλο στη χορήγηση νέων δανείων προς επιχειρήσεις. Τέλος, οι δαπάνες προσωπικού θα μειωθούν περαιτέρω, αντανακλώντας το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου Προσωπικού που ξεκίνησε τον Μάιο του 2019.

Αναφορικά με τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα μειώθηκαν κατά €2,5 δισ. το πρώτο εξάμηνο του 2019, αντανακλώντας την πώληση μη εξυπηρετούμενων εξασφαλισμένων δανείων σε Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις στην Ελλάδα (Project Symbol) και του μη εξασφαλισμένου χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων (Project Mirror), καθώς και τον αρνητικό ρυθμό δημιουργίας νέων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Επιπλέον μείωση ύψους €1 δισ. αναμένεται λίαν συντόμως από την πώληση μη εξυπηρετούμενων μη εξασφαλισμένων καταναλωτικών δανείων. Η διατήρηση της κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων αποτελεί πλεονέκτημα ενόψει μίας σειράς σχεδιαζόμενων πωλήσεων και λοιπών ενεργειών, με γρήγορη διαδοχή. Βάσει του αναθεωρημένου σχεδίου για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα που υποβλήθηκε την 31 Μαρτίου 2019 στον SSM (βλ. ανωτέρω), η Τράπεζα αποσκοπεί στην περαιτέρω επίσπευση της μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, επιτυγχάνοντας Δείκτη Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων σε περίπου 5% μέχρι το 2022, χωρίς την ανάγκη συνεισφοράς επιπρόσθετων κεφαλαίων.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

- Στις 18 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), ύψους €400 εκατ. (βλ. ανωτέρω «Εκδόσεις πιστωτικών τίτλων») και την 13 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση επιπλέον €100 εκατ. της Σειράς 9 του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών.
- Την 26 Αυγούστου 2019 εγκρίθηκε από το ελληνικό κοινοβούλιο τροποποίηση νόμου σχετικά με την πλήρη άρση των κεφαλαιακών ελέγχων, η οποία θα τεθεί σε ισχύ από την 1 Σεπτεμβρίου 2019.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Εξελίξεις που αφορούν το Χρηματοοικονομικό και Μακροοικονομικό περιβάλλον

Η παγκόσμια ανάπτυξη επέδειξε ενδείξεις σταθεροποίησης στο πρώτο εξάμηνο του 2019, αν και οι κίνδυνοι διατηρούνται εν πολλοίς καθοδικοί όσο συνεχίζονται οι εμπορικές εντάσεις

Η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη παρουσίασε σημάδια σταθεροποίησης το πρώτο εξάμηνο του 2019, ύστερα από τη σημαντική επιβράδυνση που παρατηρήθηκε στο δεύτερο εξάμηνο του 2018, οφειλόμενη κυρίως στις πιέσεις που δέχθηκε ο τομέας της μεταποίησης λόγω της επιβράδυνσης του διεθνούς εμπορίου, και δευτερευόντως σε ιδιοσυγκρασιακούς παράγοντες όπως διαταραχές στη παραγωγή αυτοκινήτων στη Γερμανία και φυσικές καταστροφές στην Ιαπωνία. Πυλώνες στήριξης της ομαλοποίησης της οικονομικής δραστηριότητας το δεύτερο εξάμηνο του έτους αποτέλεσαν η ευρεία στροφή των βασικών Κεντρικών Τραπεζών, οι οποίες σηματοδότησαν την ετοιμότητα τους να υιοθετήσουν εκ νέου μέτρα στήριξης ώστε να διατηρήσουν την ανάπτυξη, οδηγώντας σε πιο ευνοϊκές χρηματοπιστωτικές συνθήκες, καθώς και η ομαλοποίηση των προαναφερθέντων παραγόντων κινδύνου.

Στην ευρωζώνη, η οικονομική δραστηριότητα διατηρείται υποτονική, με το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν («ΑΕΠ») να αναμένεται ότι αυξήθηκε κατά 1,2% στο πρώτο εξάμηνο του 2019 (εξαμηνιαία ετησιοποιημένη μεταβολή), από 0,9% στο δεύτερο εξάμηνο του 2018. Γεωπολιτικές ανησυχίες (Brexit), η επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας, αλλά και η συνεχιζόμενη διαταραχή των διεθνών εμπορικών σχέσεων πιέζουν καθοδικά την εξωτερική ζήτηση, αν και με περιορισμένες, μέχρι στιγμής, αρνητικές προεκτάσεις στον εγχώριο τομέα. Πράγματι, η συνεχιζόμενη προσθήκη νέων θέσεων εργασίας, σε συνδυασμό με μισθολογικές αυξήσεις άνω του πληθωρισμού παρέχουν στήριξη στην εγχώρια ζήτηση, την οποία επικουρούν και οι θετικοί ρυθμοί πιστοδοτήσεων από τις εμπορικές τράπεζες.

Η προοπτική περισσότερο υποστηρικτικών νομισματικών πολιτικών σε συνδυασμό με χαμηλότερες προσδοκίες για την παγκόσμια ανάπτυξη και τον πληθωρισμό, οδήγησε τα ονομαστικά επιτόκια των κρατικών ομολόγων στις κύριες ανεπτυγμένες οικονομίες αισθητά χαμηλότερα (επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ: -68 μ.β. σε 2,01%, το χαμηλότερο επίπεδο από το Νοέμβριο του 2016, επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου Γερμανίας: -57 μ.β. σε -0,33% ιστορικό χαμηλό). Τέλος οι διακυμάνσεις στις αγορές συναλλάγματος ήταν περιορισμένες στο πρώτο εξάμηνο του 2019, με εξαίρεση την λίρα Αγγλίας η οποία κατέγραψε έντονες απώλειες (-6% από τις αρχές Μαΐου έως τα μέσα Ιουλίου), λόγω χαμηλής ορατότητας όσον αφορά το Brexit (νέα προγραμματισμένη καταληκτική ημερομηνία εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση η 31 Οκτωβρίου 2019) και εγχώριας πολιτικής αβεβαιότητας μετά από την παραίτηση της Πρωθυπουργού κ. May.

Η νομισματική πολιτική στις ανεπτυγμένες οικονομίες παραμένει υποστηρικτική, με έντονη τη σηματοδότηση επικείμενης νέας στήριξης το δεύτερο εξάμηνο του 2019. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ («Fed») φαίνεται να ολοκλήρωσε τις αυξήσεις στο επιτόκιο αναφοράς, ενώ είναι ανοιχτό το ενδεχόμενο μειώσεων. Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες οικονομικές της προβλέψεις (Ιούνιος 2019), σχεδόν το ήμισυ των συμμετεχόντων στην Ομοσπονδιακή Επιτροπή Ανοικτής Αγοράς αναμένει χαμηλότερα επιτόκια κατά 50 μ.β. (τρέχον εύρος: 2,25% - 2,50%) σωρευτικά έως το τέλος του 2019. Επίσης, η συρρίκνωση του ισολογισμού της Fed αναμένεται πως θα τερματιστεί το Σεπτέμβριο του 2019. Σε εκείνο το χρονικό σημείο, το ύψος του ισολογισμού εκτιμάται ότι θα ανέρχεται σε USD 3,7 τρισ. (18% του ΑΕΠ) έναντι USD 4,45 τρισ. τον Οκτώβριο του 2017. Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, τον Ιούνιο η ΕΚΤ επέκτεινε χρονικά την καθοδήγηση της για διατήρηση των επιτοκίων της στα τρέχοντα επίπεδα (επιτόκιο πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης: 0,0% | επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων: -0,4%), τουλάχιστον «στο πρώτο εξάμηνο του 2020» αντί για το τέλος του 2019 προηγουμένως. Επιπρόσθετα, η ΕΚΤ έχει εκφράσει την αυξημένη ετοιμότητά της για περαιτέρω χαλάρωση της νομισματικής της πολιτικής, σε περίπτωση που δεν βελτιωθεί η εικόνα της οικονομίας. Επιπλέον, τον Μάρτιο του 2019, η ΕΚΤ ανακοίνωσε επτά νέες Στοχευμένες Πράξεις Μακροχρόνιας Χρηματοδότησης («TLTROs») με διετή διάρκεια οι οποίες θα πραγματοποιηθούν τριμηνιαία κατά το διάστημα Σεπτέμβριος 2019 – Μάρτιος 2021, αν και με ελαφρώς λιγότερο ευνοϊκούς όρους σε σχέση με τα προηγούμενα TLTROs. Η Τράπεζα της Αγγλίας διατήρησε το επιτόκιο αναφοράς σε 0,75%, σημειώνοντας την πρόθεσή της να συνεχίσει «την εν εξελίξει σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής» με σταδιακό ρυθμό και σε περιορισμένο βαθμό, υπό την προϋπόθεση μιας ομαλής μετάβασης της οικονομίας στην περίοδο μετά το «Brexit». Η Τράπεζα της Αγγλίας στο εγγύς μέλλον θα διατηρήσει αμετάβλητο το ύψος του ισολογισμού της (κρατικά ομόλογα Ηνωμένου Βασιλείου GBP 435 δισ. και εταιρικά ομόλογα υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης εκδοθέντα σε λίρα Αγγλίας ύψους GBP 10 δισ.). Τέλος, η Τράπεζα της Ιαπωνίας, συνεχίζει την πολιτική επιθετικής επέκτασης του ισολογισμού της, κυρίως δια μέσου της αγοράς Ιαπωνικών κρατικών ομολόγων και Διαπραγματεύσιμων Αμοιβαίων Κεφαλαίων («ETFs») μετοχών. Ταυτόχρονα, η Τράπεζα της Ιαπωνίας διατηρεί το στόχο για το επιτόκιο του 10-ετούς κρατικού ομολόγου της Ιαπωνίας περίπου σε 0%, προκειμένου να υποστηρίξει την ανάπτυξη και να επιτύχει το στόχο του 2% για τον πληθωρισμό.

Ελλάδα: Η οικονομική δραστηριότητα παραμένει σε ανοδική πορεία και ο πιστωτικός κίνδυνος χώρας μειώνεται παρά την αρνητική διεθνή συγκυρία.

Η οικονομία της Ελλάδας παραμένει σε φάση ανάκαμψης τους πρώτους μήνες του 2019, με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ») να αυξάνεται κατά 1,3% σε ετήσια βάση το πρώτο τρίμηνο του 2019 (0,2% σε τριμηνιαία βάση), για 8^ο συνεχόμενο τρίμηνο, αν και επιβραδύνθηκε από 1,5% ετησίως το τέταρτο τρίμηνο του 2018 και 1,9% ετησίως στο σύνολο του 2018. Βασική κινητήρια δύναμη της οικονομικής δραστηριότητας κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019 ήταν η ισχυρή επέκταση της εγχώριας ζήτησης, η οποία συνεισέφερε περισσότερο από 3,0 ποσοστιαίες μονάδες στην ετήσια αύξηση του ΑΕΠ, υποστηριζόμενη από τις ετήσιες αυξήσεις του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου και της ιδιωτικής κατανάλωσης (7,9% και 0,8% σε ετήσια βάση, αντίστοιχα), που υπεραντιστάθμισε τη σημαντική αρνητική επίδραση ύψους 1,8 ποσοστιαίων μονάδων των καθαρών εξαγωγών στην ετήσια αύξηση του ΑΕΠ (καθώς οι εισαγωγές αυξήθηκαν με ρυθμό περισσότερο από το διπλάσιο αυτού των εξαγωγών). Ωστόσο, παρά τις θετικές επιδόσεις του πρώτου τμήνου του 2019, οι επενδυτικές δαπάνες παραμένουν ασθενέστερες από ό,τι θα αναμενόταν σε αυτό το σημείο του οικονομικού κύκλου, καθώς οι βελτιούμενες επιδόσεις και επενδύσεις των μεγαλύτερων και ανταγωνιστικότερων επιχειρήσεων συνέχισαν να αντισταθμίζονται από μια συνεχιζόμενη αποεπένδυση από τις ασθενέστερες επιχειρήσεις (Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμό, 1^ο τρίμηνο 2019, Ιούνιος 2019 και ΕΛ.ΣΤΑΤ., Τριμηνιαίος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου κατά επενδυτικό αγαθό, Αλυσωτοί δείκτες όγκου έτους αναφοράς 2010, πρώτο τρίμηνο 2019, Ιούνιος 2019).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Η βελτίωση ενός σημαντικού αριθμού δεικτών συγκυρίας και πρόδρομων δεικτών οικονομικής δραστηριότητας – ειδικά της καταναλωτικής εμπιστοσύνης – τους πρώτους επτά μήνες του 2019 υποδηλώνει την περαιτέρω επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο του 2019. Η καταναλωτική δαπάνη εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί περαιτέρω κατά τη διάρκεια του έτους, φτάνοντας το 1,3% ετησίως στο σύνολο του 2019 σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εαρινές Προβλέψεις 2019, Μάιος 2019). Αυτή η τάση αναμένεται να ενισχυθεί από την υγιή αύξηση της απασχόλησης (2,5% ετησίως το 5μηνο του 2019 και εκτίμηση για 2,2% ετησίως το σύνολο του 2019 σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Μηνιαία Δεδομένα, Μάιος 2019 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εαρινές Προβλέψεις 2019, Μάιος 2019), τη σταθερή μείωση στο ποσοστό ανεργίας (η ανεργία μειώθηκε στο 17,2% τον Μάιο του 2019 – 8ετές χαμηλό – Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Μηνιαία Δεδομένα, Μάιος 2019) και την ήπια αύξηση στον δείκτη μισθολογικού κόστους κατά περίπου 1,8% ετησίως το πρώτο τρίμηνο του 2019 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δείκτης Μισθολογικού Κόστους, 1^ο Τρίμηνο του 2019, Ιούνιος 2019).

Η ελληνική αγορά ακινήτων έδειξε σταθερά σημάδια ανάκαμψης, με τις τιμές των κατοικιών να αυξάνονται κατά 4,0% ετησίως (1,7% σε τριμηνιαία βάση) το πρώτο τρίμηνο του 2019 – ο υψηλότερος ρυθμός σε 11½ χρόνια – από 2,6% ετησίως το τέταρτο τρίμηνο του 2018 και 1,6% ετησίως το σύνολο του 2018, σταδιακά ανταποκρινόμενες στη βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών, με τη ζήτηση από μη-κατοίκους να λειτουργεί ως καταλύτης για την ανάκαμψη αυτή. Θετική ετήσια αύξηση σημειώνεται σε όλο το φάσμα της αγοράς κατοικιών τόσο όσον αφορά την παλαιότητα (νέα και παλαιά διαμερίσματα) όσο και τη γεωγραφική περιοχή, με την περιοχή της Αθήνας να υπεραποδίδει συγκριτικά με το μέσο όρο του συνόλου της αγοράς (5,8% ετησίως το πρώτο τρίμηνο του 2019), υποστηριζόμενη από μια αύξηση στη ζήτηση για ιδιοκτησίες υψηλής ποιότητας και τη ζήτηση που σχετίζεται με τον τουρισμό. Στο πλαίσιο αυτό, οι τιμές των επαγγελματικών ακινήτων (μέσος όρος τιμών καταστημάτων και γραφείων) σημείωσαν ισχυρή αύξηση 5,9% ετησίως, κατά μέσο όρο, το δεύτερο εξάμηνο του 2018 (5,7% ετησίως, κατά μέσο όρο, το σύνολο του 2018, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Μάιος-Ιούνιος 2019).

Όσον αφορά την τουριστική δραστηριότητα, υπάρχουν ορισμένα σημάδια επιβράδυνσης της δυναμικής στο δεύτερο τρίμηνο του 2019, παρά το καλό ξεκίνημα στις αρχές του έτους (αύξηση στις τουριστικές εισπράξεις κατά 37,7% ετησίως το πρώτο τρίμηνο του 2019). Στην πραγματικότητα, στους πρώτους πέντε μήνες του 2019 η αύξηση των τουριστικών εσόδων επιβραδύνθηκε στο 14,4% ετησίως (9,3% ετησίως το Μάιο), ενώ οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις μειώθηκαν κατά 0,9% ετησίως (-2,6% ετησίως το Μάιο), με τις τουριστικές εισπράξεις και αφίξεις από την Γερμανία – τη σημαντικότερη αγορά της Ελλάδας – να μειώνονται κατά 10,3% ετησίως και 14,3% ετησίως, αντίστοιχα (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Εξελίξεις στο ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών, Απρίλιος 2019). Η επιβράδυνση στις οικονομικές συνθήκες της Ευρώπης και ο αυξημένος ανταγωνισμός από τις μεγάλες γειτονικές αγορές, που αντιμετώπισαν δυσκολίες στο παρελθόν (ήτοι Τουρκία και Αίγυπτος), επαληθεύουν τις εκτιμήσεις της αγοράς για σταθεροποίηση των τουριστικών εσόδων το 2019.

Οι πιστώσεις προς τις επιχειρήσεις αυξήθηκαν κατά 2,5% ετησίως τον Ιούνιο του 2019 – διατηρώντας αυτή την ανοδική πορεία για έβδομο συνεχή μήνα – κυρίως προς τους τομείς μεταφορών και αποθήκευσης, τουρισμού και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (49,4%, 4,9% και 4,8% ετησίως, αντίστοιχα). Οι πιστώσεις προς το σύνολο του ιδιωτικού τομέα σταθεροποιήθηκαν τον Ιούνιο του 2019 (-0,2% ετησίως), καθώς η χρηματοδότηση προς τα νοικοκυριά συνέχισε να συρρικνώνεται (-2,6% ετησίως) με σχετικά σταθερό ρυθμό την ίδια περίοδο. Οι ιδιωτικές καταθέσεις αυξήθηκαν κατά €1,8 δισ. τον Ιούνιο του 2019 – η υψηλότερη μηνιαία αύξηση για το πρώτο εξάμηνο του 2019 – με τα νοικοκυριά να συνεισφέρουν €1,1 δισ. και τις επιχειρήσεις €0,7 δισ. (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική και Τραπεζική Στατιστική, βάση δεδομένων). Αντιστοίχως, η ρευστότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος έχει αποκατασταθεί, με την εξάρτησή του από το Ευρωσύστημα να επιστρέφει σε προ-κρίση επίπεδα, στα €8,7 δισ. τον Ιούλιο του 2019, μειωμένη κατά €117,9 δισ. σφραγιστικά από το υψηλότερο σημείο της τον Ιούνιο του 2015, και την εξάρτησή του από τη χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας σχεδόν να έχει μηδενιστεί από το Μάρτιο του 2019 (από €86,8 δισ. τον Ιούνιο του 2015), κυρίως λόγω μεγαλύτερης πρόσβασης στις αγορές, περαιτέρω απομόχλευσης και αύξησης των καταθέσεων (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Μηνιαία Συνοπτική Λογιστική Κατάσταση, Ιούνιος 2015 και Ιούλιος 2019).

Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης ανήλθε στο ιστορικό υψηλό 4,3% του ΑΕΠ το 2018 (έναντι 4,1% το 2017), υπερβαίνοντας για τρίτο συνεχές έτος το μέγιστο στόχο του πλαισίου ενισχυμένης εποπτείας για πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δημοσιονομικά Στοιχεία για την περίοδο 2015-2018, 1^η κοινοποίηση, Απρίλιος 2019, Υπουργείο Οικονομικών, Προϋπολογισμός 2019, Νοέμβριος 2018 και εκτιμήσεις Δ/σης Οικονομικής Ανάλυσης ΕΤΕ). Σε όρους Κρατικού προϋπολογισμού, η πορεία υλοποίησής του, το επτάμηνο του 2019, είναι σύμφωνη με τη στοχοθεσία, ενώ υποστηρίζεται και από έκτακτες πηγές εσόδων (σχετιζόμενες με την επέκταση της σύμβασης παραχώρησης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών και την επιστροφή των κερδών από Securities Markets Programme («SMP») και Agreement on Net Financial Assets («ANFA»), τα οποία δεν είχαν συμπεριληφθεί στον Προϋπολογισμό του 2019, Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού, Ιούλιος 2019, προσωρινά στοιχεία).

Το 2019, θα εφαρμοστούν επεκτατικά δημοσιονομικά μέτρα ύψους περίπου 1,4% του ΑΕΠ, τα οποία αντιστοιχούν στην πρώτη δημοσιονομική χαλάρωση από το 2009. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν: α) το αυξημένο και αναπροσαρμοσμένο επίδομα στέγασης, β) τη μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους αυτοαπασχολούμενους και τους αγρότες, κατά περίπου το 1/3, γ) τη μείωση του ΦΠΑ από 24% σε 13% σε κατηγορίες μεταποιημένων τροφίμων, μη αλκοολούχων ποτών και υπηρεσιών εστίασης, και από 13% σε 6% στην ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, δ) τη μόνιμη επαναφορά της «13^{ης} σύνταξης», το ύψος της οποίας περιορίζεται προοδευτικά όσο μεγαλύτερη είναι η σύνταξη και ε) τη μείωση στο φόρο κατοχής περιουσίας («ΕΝΦΙΑ») κατά 22% (μεσοσταθμικά) για όλους τους ιδιοκτήτες ακίνητης περιουσίας το 2019 και κατά 10% το 2020 (Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών, Προϋπολογισμός 2019, Νοέμβριος 2018, Νόμος 4611/2019, ΦΕΚ 73^Α, 17 Μαΐου 2019 και Βουλή των Ελλήνων, Ημερήσια διάταξη Ολομέλειας).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Το χρέος Γενικής Κυβέρνησης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, ανήλθε στο 181,1% το 2018 από 176,2% το 2017 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δημοσιονομικά στοιχεία 2015-2018, 1^η Κοινοποίηση, Απρίλιος 2019). Σύμφωνα με την Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 5^{ης} Ιουνίου 2019 το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα παραμείνει σε καθοδική πορεία από το 2019 και μετά, ενώ οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες υπολογίζονται γύρω στο 10% του ΑΕΠ μέχρι το 2032. Κατόπιν αυτής της περιόδου, οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες αναμένεται να αυξηθούν σταδιακά, αλλά «θα παραμείνουν κάτω του 20% του ΑΕΠ στο τέλος του προβλεπόμενου χρονικού ορίζοντα» (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας – Ελλάδα, Ιούνιος 2019). Οι ανωτέρω βελτιώσεις αντανακλούν, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή διαφόρων πακέτων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους την περίοδο 2012-2017, με το τελευταίο πακέτο, το οποίο αποφασίστηκε στο Eurogroup της 21^{ης} Ιουνίου 2018, να χαρακτηρίζεται ως «μεσοπρόθεσμα μέτρα».

Υπό το πρίσμα του ανωτέρω περιγραφόμενου υποστηρικτικού μακροοικονομικού και δημοσιονομικού περιβάλλοντος και της ευνοϊκής στάσης της ΕΚΤ, το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στην έκδοση ενός πενταετούς κρατικού ομολόγου στις 29 Ιανουαρίου 2019, ενός 10ετούς ομολόγου αναφοράς στις 5 Μαρτίου 2019 και ενός επταετούς κρατικού ομολόγου στις 16 Ιουλίου 2019, αντλώντας σωρευτικά €7,5 δισ. – με το επιτόκιο του επταετούς να αντιστοιχεί στο χαμηλότερο επιτόκιο που έχει πετύχει το Ελληνικό Δημόσιο σε έκδοση κρατικού ομολόγου σε ευρώ (Πηγή: Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, Ανακοίνωση έκδοσης 5ετούς ομολόγου, 1 Φεβρουαρίου 2019, Ανακοίνωση έκδοσης 10ετούς ομολόγου, 5 Μαρτίου 2019, Ανακοίνωση έκδοσης 7ετούς ομολόγου, 16 Ιουλίου 2019). Σε αυτό το πλαίσιο, οι αποδόσεις των ελληνικών κρατικών ομολόγων ακολούθησαν μια καθοδική πορεία από τις αρχές του 2019, η οποία επιταχύνθηκε την περίοδο Μαΐου-Αυγούστου 2019, συμπιέζοντας ολόκληρη την καμπύλη αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων δημοσίου χρέους σε ιστορικά χαμηλά – η απόδοση του 5ετούς κρατικού ομολόγου μειώθηκε στο πρωτοφανές χαμηλό του 1,04% στις 24 Ιουλίου 2019 και η απόδοση του 10ετούς κρατικού ομολόγου μειώθηκε στο ιστορικό χαμηλό του 1,97% στις 16 Αυγούστου 2019 (Πηγή: Bloomberg). Οι ανωτέρω τάσεις αντικατοπτρίζουν το μειούμενο πιστωτικό κίνδυνο χώρας και το εξαιρετικά υποστηρικτικό νομισματικό και χρηματοοικονομικό περιβάλλον στην Ευρωζώνη, που οδήγησε τις αποδόσεις των ευρωπαϊκών κρατικών ομολόγων σε επίσης ιστορικά χαμηλά και μέρος αυτών ακόμη και σε αρνητικές αποδόσεις.

Το ελληνικό χρηματιστήριο σημείωσε υψηλές αποδόσεις τους πρώτους επτά μήνες του 2019, σε ένα περιβάλλον βελτιούμενων μακροοικονομικών συνθηκών και μειούμενου πιστωτικού κινδύνου χώρας. Ο Γενικός Δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών αυξήθηκε κατά 30,8% από τις αρχές του έτους, σημειώνοντας, ωστόσο, μείωση κατά 7,5% ανάμεσα στα μέσα Ιουλίου και μέσα Αυγούστου 2019, εξαιτίας της επιδείνωσης του διεθνούς περιβάλλοντος. Ο τραπεζικός κλάδος υπεραπέδωσε έναντι του μέσου όρου της αγοράς, αυξανόμενος κατά 44,2% από τις αρχές του έτους, παρά τη μείωση κατά 16,8% στις αποτιμήσεις των τραπεζικών μετοχών ανάμεσα στα μέσα Ιουλίου και μέσα Αυγούστου 2019 (Πηγή: Bloomberg).

Η σταθερή βελτίωση στις μακροοικονομικές συνθήκες, η αύξηση της εμπιστοσύνης, οι ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις, η ενισχυμένη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους και η έντονη μείωση του κινδύνου χώρας, οδήγησαν τους κυριότερους αξιολογικούς οίκους να αναβαθμίσουν την πιστοληπτική διαβάθμιση της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, ο αξιολογικός οίκος Fitch Global Ratings αναβάθμισε το αξιόχρεο της Ελλάδος κατά τρεις βαθμίδες εντός του 2018, σε «BB-» από «B-», φέρνοντας την αξιολόγηση της πιστοληπτικής διαβάθμισης της Ελληνικής Δημοκρατίας τρεις βαθμίδες πριν την επενδύσιμη διαβάθμιση (investment grade), με σταθερές προοπτικές. Ο οίκος S&P Ratings αναβάθμισε το αξιόχρεο της Ελλάδος κατά μία βαθμίδα το 2018, σε «B+» από «B», με θετικές προοπτικές και ο οίκος Moody's κατά δύο βαθμίδες, σε «B1» από «B3», την 1 Μαρτίου 2019, αλλάζοντας, ωστόσο, τις προοπτικές σε σταθερές από θετικές, σταθμίζοντας το σχετικά χαμηλό κίνδυνο αναστροφής οικονομικής πολιτικής ή δημοσιονομικών μεταρρυθμίσεων έναντι του περιορισμένου περιθωρίου άλλων θετικών εκπλήξεων σχετικά με τα πιστοληπτικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας. Στις 2 Αυγούστου 2019, ο αξιολογικός οίκος Fitch Global Ratings διατήρησε το αξιόχρεο της Ελλάδος στο «BB-», με σταθερές προοπτικές, λαμβάνοντας υπόψη πως ο θετικός αντίκτυπος που προκύπτει από την υψηλή δημοσιονομική αξιοπιστία, τα βελτιούμενα μακροοικονομικά μεγέθη και τις ευνοϊκές συνθήκες του ελληνικού δημοσίου χρέους αντισταθμίζεται από την ασθενή, σε μεσοπρόθεσο ορίζοντα, δυναμική ανάπτυξης, το εξαιρετικά υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων του τραπεζικού τομέα και το υψηλό απόθεμα εξωτερικού χρέους (Πηγή: Δελτία Τύπου S&P και Fitch Global Ratings, S&P Ratings και Moody's).

Στο πολιτικό πεδίο εξελίξεων, θα πρέπει να σημειωθεί πως οι βουλευτικές εκλογές της Ελλάδας πραγματοποιήθηκαν στις 7 Ιουλίου 2019 – περίπου 3 μήνες νωρίτερα από την απώτερη συνταγματικά προβλεπόμενη ημερομηνία του Σεπτεμβρίου 2019. Το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας κέρδισε τις εκλογές, με απόλυτη πλειοψηφία 158 βουλευτών στο κοινοβούλιο των 300 συνολικά μελών. Αυτή η κυβέρνηση αποτελεί την πρώτη μονο-κομματική από την απαρχή της κρίσης στην Ελλάδα το 2009.

Το Μακροοικονομικό Περιβάλλον και ο Τραπεζικός Τομέας στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία²

Οι επιδόσεις των οικονομιών και των τραπεζικών κλάδων των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία ήταν σχετικά καλές το πρώτο εξάμηνο του 2019.

Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία εκτιμάται ότι ανήλθε στο 4,6%, σε ετήσια βάση, το πρώτο εξάμηνο του 2019 έναντι 3,9% ετησίως την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους, λόγω της ισχυρής εγχώριας ζήτησης. Πράγματι, η ιδιωτική κατανάλωση ενισχύθηκε περαιτέρω, στηριζόμενη στην επεκτατική εισοδηματική πολιτική και τη βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας, ενώ και οι επενδύσεις ανέκτησαν δυναμική, ως απόρροια, μεταξύ άλλων, της ενίσχυσης της πιστωτικής δραστηριότητας προς τις επιχειρήσεις. Από την άλλη πλευρά, οι καθαρές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών επιβραδύνθηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2019, αντανακλώντας τόσο την ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης όσο και την εξασθένιση της οικονομικής της Ευρωζώνης.

² Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία από την Κεντρική Τράπεζα και την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία των σχετικών χωρών και υπολογισμοί της ΕΤΕ. Οι σταθμισμένοι μέσοι όροι στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία έχουν υπολογιστεί με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ της κάθε χώρας σε ευρώ.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Όπως αναμενόταν, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία εκτιμάται ότι διευρύνθηκε στο πολυετές υψηλό, ωστόσο διαχειρίσιμο, επίπεδο του 4,8% του ΑΕΠ, σε κυλιόμενη βάση τεσσάρων τριμήνων, το δεύτερο τρίμηνο του 2019 από 3,0% την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους, λόγω της ισχυρής εγχώριας ζήτησης και, σε μικρότερο βαθμό, των μη ευνοϊκών διεθνών τιμών του πετρελαίου. Αρνητική εξέλιξη αποτελεί η συνεχιζόμενη επιδείνωση της ποιότητας χρηματοδότησης του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, με τις άμεσες ξένες επενδύσεις (οι οποίες δεν συνεπάγονται τη δημιουργία χρέους) να καλύπτουν κατ' εκτίμηση το 56,0% του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, σε κυλιόμενη βάση τεσσάρων τριμήνων, το δεύτερο τρίμηνο του 2019 έναντι 86,0% την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους.

Εν μέσω ενός ευνοϊκού λειτουργικού περιβάλλοντος, τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις του τραπεζικού κλάδου των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία παρέμειναν ισχυρά, παρά τις μη ευνοϊκές επιδράσεις βάσης. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δημοσιευθέντα στοιχεία, εκτιμάται πως η κερδοφορία του τραπεζικού κλάδου των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία μειώθηκε στα €1.645 εκατ. (σε ετησιοποιημένη βάση) το πρώτο τρίμηνο του 2019 έναντι €1.756 εκατ. (σε ετησιοποιημένη βάση) την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους, παραμένοντας ωστόσο σημαντικά υψηλότερα από τα €1.268 εκατ. το 2017. Σημειώνεται πως οι επιδόσεις του τραπεζικού κλάδου των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία το πρώτο τρίμηνο του 2019 επηρεάστηκαν από την επιβολή φόρου στα χρηματοοικονομικά στοιχεία των τραπεζών στη Ρουμανία – ο φόρος έκτοτε αναθεωρήθηκε σημαντικά προς τα κάτω – και στη βάση μιας αρνητικής επίδρασης από τη σημαντική αναστροφή προβλέψεων για μη εξυπηρετούμενα δάνεια το πρώτο τρίμηνο του 2018 στη Βόρεια Μακεδονία, λόγω της πώλησης ενός μεγάλου μη εξυπηρετούμενου επιχειρηματικού δανείου. Εφόσον εξαιρεθούν οι παραπάνω μη-επαναλαμβανόμενοι παράγοντες, η επίδοση του τραπεζικού κλάδου στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία εκτιμάται πως ενισχύθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2019. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως ο δείκτης των προβληματικών δανείων προς τα συνολικά δάνεια παρέμεινε χαμηλός (στο 5,2% και 4,9% στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία, αντίστοιχα, στο τέλος Μαρτίου του 2019 από 5,1% και 6,2% το προηγούμενο έτος), αντικατοπτρίζοντας την ισχυρή οικονομική δραστηριότητα και, σε μεγάλο βαθμό, τις σημαντικές διαγραφές και πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων υπό την στήριξη των Κεντρικών Τραπεζών. Επιπρόσθετα, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παρέμεινε ισχυρός (κυμαινόμενος μεταξύ 17,0% στη Βόρεια Μακεδονία και 20,0% στη Ρουμανία το Μάρτιο του 2019). Η βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού και της φερεγγυότητας προωινίζει ισχυρή ανάκαμψη της πιστωτικής δραστηριότητας στο προσεχές μέλλον, δεδομένου του χαμηλού βαθμού χρηματοπιστωτικής διείδυσης των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία (το ποσοστό των συνολικών δανείων στο ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 25,6% στη Ρουμανία και 48,3% στη Βόρεια Μακεδονία τον Ιούνιο του 2019), κυρίως στον τομέα των νοικοκυριών (το ποσοστό δανείων προς νοικοκυριά στο ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 13,9% στη Ρουμανία και 24,2% στη Βόρεια Μακεδονία τον Ιούνιο του 2019), και του επαρκούς δείκτη ρευστότητας (το ποσοστό δανείων προς καταθέσεις κυμάνθηκε μεταξύ 79,1% στη Ρουμανία και 91,8% στη Βόρεια Μακεδονία τον Ιούνιο του 2019).

Η θετική επίδοση των οικονομικών και τραπεζικών κλάδων των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία αναμένεται να συνεχιστεί στο υπόλοιπο του έτους.

Αναμένουμε ότι ο ρυθμός ανάπτυξης των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία θα ενισχυθεί στο 4,2% το 2019 από 4,0% το 2018 – υψηλότερα του μακροπρόθεσμου δυναμικού ρυθμού ανάπτυξης του 3,5%. Συγκεκριμένα, ο ρυθμός ανάπτυξης της Βόρειας Μακεδονίας αναμένεται να ανακάμψει στο 3,8% το τρέχον έτος από 2,7% το 2018, στηριζόμενος στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην εγχώρια οικονομία έπειτα από την ολοκλήρωση της συμφωνίας με την Ελλάδα τον Ιανουάριο για τη μετονομασία της χώρας, η οποία θα οδηγήσει στην έναρξη των διαπραγματεύσεων για την ένταξη της χώρας στην ΕΕ και την είσοδο της στο ΝΑΤΟ. Στη Ρουμανία, μετά το εντυπωσιακό ξεκίνημα στην αρχή του έτους, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης αναμένεται να επιβραδυνθεί σταδιακά, λόγω της αδύναμης εξωτερικής ζήτησης και της ομαλοποίησης του ρυθμού αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης, με το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ να παραμένει ισχυρός, στο 4,2% το 2019, σχεδόν αμετάβλητος σε σχέση με το 2018.

Ωστόσο, υπάρχουν κίνδυνοι για τις προοπτικές των δραστηριοτήτων στη Βόρεια Μακεδονία και στη Ρουμανία, που πηγάζουν κυρίως από μια ισχυρή κλιμάκωση των παγκόσμιων εμπορικών εντάσεων και μια αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ χωρίς συμφωνία, οι οποίοι ενδέχεται να οδηγήσουν σε ασθενέστερη-της-αναμενόμενης οικονομική δραστηριότητα της Ευρωζώνης. Στη Ρουμανία, η ανησυχία για δημοσιονομική αστάθεια ενόψει της παρατεταμένης προεκλογικής περιόδου (οι προεδρικές και οι βουλευτικές εκλογές προγραμματίζονται για το τέλος του 2019 και τα μέσα του 2020, αντίστοιχα) ενδέχεται, επίσης, να επηρεάσει αρνητικά τις προοπτικές της οικονομίας.

Αναμενόμενες εξελίξεις (κίνδυνοι και αβεβαιότητες)

Όσον αφορά το σύνολο του 2019, ο ρυθμός μεγέθυνσης της παγκόσμιας οικονομίας αναμένεται να επιβραδυνθεί σε ένα υπό-του-αρκτίου (αλλά όχι υπερβολικά χαμηλό) 3,3% (ετήσια μεταβολή) από 3,6% το 2018 (σύμφωνα με εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»), Ιούνιος 2019). Η ισορροπία των κινδύνων παραμένει καθοδική, περιλαμβάνοντας κυρίως την επιμονή ή/και κλιμάκωση των εμπορικών εντάσεων ΗΠΑ-Κίνας ή/και επέκτασή τους σε νέα μέτωπα, (ΗΠΑ - Ευρωπαϊκή Ένωση), με ταυτόχρονη πιο απότομη από το αναμενόμενο, επιβράδυνση στην Κίνα. Ως αποτέλεσμα, η παρατεταμένη αδυναμία στη μεταποιητική δραστηριότητα, ενδεχομένως να επεκτείνονταν και στον κλάδο των υπηρεσιών πλήττοντας τη διάθεση των επιχειρήσεων για προσλήψεις, και υπονομεύοντας τελικά την ιδιωτική κατανάλωση. Παράλληλα, το ενδεχόμενο τα μέτρα στήριξης των Κεντρικών Τραπεζών να αποδειχθούν κατώτερα των προσδοκιών που έχουν δημιουργηθεί, δυναμικά θα μπορούσε να οδηγήσει σε απότομη σύσφιξη των χρηματοδοτικών συνθηκών και αύξηση των ασφαλιστρών κινδύνου σε μία σειρά από χρηματοπιστωτικά στοιχεία.

Επιπρόσθετα, οι έντονες πιέσεις που δέχονται οι Ευρωπαϊκές τράπεζες (π.χ. Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα, αδύναμη κερδοφορία) ενδέχεται να οδηγήσουν στην αναζωπύρωση της τραπεζικής/κρατικού χρέους κρίση στην ευρωζώνη παρατείνοντας την υποτονική οικονομική δραστηριότητα, σε μία περίοδο που κυριαρχούν προκλήσεις πολιτικής υφής. Πράγματι, καθώς οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένου Βασιλείου κορυφώνονται πριν την προθεσμία του Οκτωβρίου του 2019, πιθανοί πολιτικοί κλυδωνισμοί στο Ηνωμένο Βασίλειο θα συγκεντρώσουν την προσοχή των επενδυτών στο δεύτερο εξάμηνο του 2019, εν μέσω κινδύνων για ένα «σκληρό Brexit».

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Παράλληλα, οι εξαιρετικά χαλαρές χρηματοπιστωτικές συνθήκες που έχουν επικρατήσει μετά από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, έχουν οδηγήσει στη συσσώρευση υψηλών επιπέδων χρέους από τις επιχειρήσεις (στον ιδιωτικό, μη χρηματοπιστωτικό τομέα). Σε συνδυασμό και με την επιδείνωση της ποιότητας του χρέους αυτού, με περιουσιακά στοιχεία διαβάθμισης χαμηλότερης της επενδυτικής βαθμίδας να πρωταγωνιστούν στις νέες εκδόσεις χρέους, η εξέλιξη αυτή δύναται να αποτελέσει πηγή κινδύνου για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ιδιαίτερα σε ένα επιδεινούμενο μακροοικονομικό περιβάλλον. Τέλος, οι θετικές προοπτικές συστοιχίζονται γύρω από το ενδεχόμενο άμβλυνσης πολιτικών ή/και σχετιζόμενων με το διεθνές εμπόριο αβεβαιοτήτων, οι οποίες δύνανται να βελτιώσουν σημαντικά το ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας.

Αναφορικά με την Ελλάδα, η υγιής ανάκαμψη της οικονομίας αναμένεται να συνεχιστεί το 2019 και το 2020, με τις επίσημες προβλέψεις να συνηγορούν σε ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,3% και 2,1%, αντίστοιχα (κατά μέσο όρο, σύμφωνα με το μέσο όρο των εκτιμήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΔΝΤ, Πηγές: ΔΝΤ, World Economic Outlook, Απρίλιος 2019 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Θερινές Προβλέψεις 2019 (Ενδιάμεση Έκδοση), Ιούλιος 2019), υποστηριζόμενη από: α) την υψηλότερη ιδιωτική κατανάλωση, β) την προσδοκώμενη αύξηση των επενδύσεων, γ) τη δημοσιονομική ώθηση στην εγχώρια ζήτηση, μέσω της εφαρμογής επεκτατικών δημοσιονομικών μέτρων, δ) τη συνεχιζόμενη στήριξη από εισροές επενδύσεων χαρτοφυλακίου και ξένων άμεσων επενδύσεων, που ελκύονται από τις χαμηλές ακόμη αποτιμήσεις των ελληνικών περιουσιακών στοιχείων, και ε) την πιθανή πλήρη άρση των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίου. Ενδεχόμενες θετικές εξελίξεις σε αυτό το σενάριο αποτελούν μια περαιτέρω βελτίωση στο επιχειρηματικό και καταναλωτικό κλίμα τους ερχόμενους μήνες, σε συνδυασμό με μια επιπλέον διατηρήσιμη μείωση του πιστωτικού κινδύνου χώρας, την πιθανή ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας στην Ευρωζώνη, υποστηριζόμενη από περισσότερο ευνοϊκές νομισματικές συνθήκες και μια δυναμική ώθηση στην επιχειρηματική εμπιστοσύνη, στην περίπτωση νομοθέτησης νέων, φιλικών προς την αγορά μέτρων από τη νεοεκλεγμένη ελληνική κυβέρνηση. Ωστόσο, οι προβλέψεις υπόκεινται και σε κινδύνους που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με τον αργό και ετερογενή ρυθμό βελτίωσης της χρηματοοικονομικής θέσης του ελληνικού ιδιωτικού τομέα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά), αβεβαιότητες σχετικά με τον αντίκτυπο των μέτρων των ΗΠΑ για το διεθνές εμπόριο και τυχόν αντίποινα άλλων χωρών και η επίδρασή τους στην παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη, σε συνδυασμό με συγκεκριμένους κινδύνους που αφορούν ειδικά την Ευρωζώνη και σχετίζονται με τις εξελίξεις στην Ιταλία και την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση («Brexit») τους επόμενους μήνες, οι οποίοι θα μπορούσαν να αυξήσουν την οικονομική μεταβλητότητα και να επιδράσουν δυσμενώς στην αποτίμηση των ελληνικών χρεογράφων, το εξωτερικό εμπόριο και την τουριστική ζήτηση.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Στόχοι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Με στόχο τη διαφύλαξη της φήμης και της αξιοπιστίας της Τράπεζας και του Ομίλου προς τους μετόχους, τους πελάτες, τους επενδυτές και τις εποπτικές και άλλες ανεξάρτητες αρχές, η Τράπεζα προβλέπει τη συνεχή ενίσχυση, σε επίπεδο Ομίλου, του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου ("ΣΕΕ"). Το ΣΕΕ αναφέρεται στο σύνολο των δικλίδων ασφαλείας και διεργασιών που αντιμετωπίζουν τους κινδύνους και καλύπτουν όλες τις δραστηριότητες σε διαρκή βάση και έχει σχεδιαστεί για να διασφαλίζει ότι η Τράπεζα και ο Όμιλος λειτουργούν αποτελεσματικά.

Το ΣΕΕ στοχεύει να επιτύχει, μεταξύ άλλων, τους ακόλουθους βασικούς στόχους:

- Τη συνεπή εφαρμογή της επιχειρηματικής στρατηγικής του Ομίλου μέσω της αποτελεσματικής χρήσης των διαθέσιμων πόρων;
- Τον εντοπισμό και στη διαχείριση όλων των αναλαμβανόμενων κινδύνων, συμπεριλαμβανομένου του λειτουργικού κινδύνου;
- Την πληρότητα και στην αξιοπιστία των δεδομένων και των πληροφοριών που είναι απαραίτητα για την ακριβή και έγκαιρη προετοιμασία των ατομικών και των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου και την παρουσίαση αξιόπιστων χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με τη χρηματοοικονομική επίδοση της Τράπεζας και Ομίλου;
- Τη συμμόρφωση με το τοπικό, Ευρωπαϊκό και διεθνές νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών κανονισμών, των πληροφοριακών συστημάτων IT και του κώδικα δεοντολογίας;
- Την υιοθέτηση των διεθνών βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης; και
- Την αποτροπή και τον εντοπισμό τυχόν σφαλμάτων και παρατυπιών που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντα της Τράπεζας και του Ομίλου, των μετόχων και των πελατών τους.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης της επιχειρηματικής στρατηγικής και του προσδιορισμού των κύριων επιχειρηματικών κινδύνων, το Διοικητικό Συμβούλιο, με τη συνδρομή των Επιτροπών του, υιοθετεί κατάλληλες πολιτικές που αποσκοπούν στη διασφάλιση επαρκούς και αποτελεσματικού ΣΕΕ για την Τράπεζα και τον Όμιλο. Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την εφαρμογή αποτελεσματικών εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας και επαρκών και αποτελεσματικών διαδικασιών, σχετικών με το εύρος, τους κινδύνους και τη φύση των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται από την Τράπεζα και τον Όμιλο, για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση τυχόν ελλείψεων στο ΣΕΕ και για την ανάληψη των αναγκαίων διορθωτικών μέτρων. Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη Διαχείριση των Κινδύνων και το ΣΕΕ της Τράπεζας, πραγματοποιούνται σε τρία διαφορετικά επίπεδα, προκειμένου να δημιουργηθούν τρεις γραμμές άμυνας, ως εξής:

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

- **Πρώτη Γραμμή Άμυνας (1LoD):** Περιλαμβάνει τις Μονάδες στο πρώτο επίπεδο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, οι οποίες είναι υπεύθυνες για την αναγνώριση, την αξιολόγηση και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων που αναλαμβάνουν, θεσπίζοντας και εφαρμόζοντας εσωτερικούς κανόνες και δικλείδες ασφαλείας στην τρέχουσα επιχειρηματική τους δραστηριότητα.
- **Δεύτερη Γραμμή Άμυνας (2LoD):** Περιλαμβάνει τις Μονάδες εκείνες που επιβλέπουν την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των κινδύνων μέσω της παρακολούθησης των Μονάδων που υπάγονται στην πρώτη γραμμή άμυνας.
- **Τρίτη Γραμμή Άμυνας (3LoD):** Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, η οποία αναφέρεται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, δρώντας ως ένα ανεξάρτητο ελεγκτικό όργανο που επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων και του περιβάλλοντος ελέγχου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο και η Διοίκηση στοχεύει στη συνεχή ενίσχυση του ΣΕΕ προκειμένου να επιτύχει περαιτέρω μείωση των ζημιών και αποτελεσματική λειτουργία της Τράπεζας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ανώτατη Διοίκηση κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2019 πραγματοποίησε τις ακόλουθες βελτιώσεις στο ΣΕΕ, προκειμένου να πετύχει περαιτέρω βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των τριών γραμμών άμυνας μέσω:

- **Της σύστασης της Συντονιστικής Επιτροπής Εσωτερικών Ελεγκτικών Μηχανισμών της Τράπεζας & του Ομίλου (ΣΕΕΕΜ)** το Φεβρουάριο του 2019, με σκοπό την υποστήριξη του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, καθώς και της Ανώτατης Διοίκησης, προωθώντας τον αποδοτικότερο συντονισμό και την συνεργασία των ελεγκτικών λειτουργιών της Τράπεζας (2LoD, Διεύθυνση Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων του Ομίλου, Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου, Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Διαχείρισης Ρυθμιστικών Θεμάτων του Ομίλου, Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου, Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας και Διακυβέρνησης Δεδομένων του Ομίλου, Διεύθυνση Εποπτικών Θεμάτων και Σχέσεων με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας όπως επίσης 3LoD, Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου).
- **Της σύστασης της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου** το Μάιο του 2019, με σκοπό την παροχή πληροφόρησης προς την Εκτελεστική Επιτροπή και το Διοικητικό Συμβούλιο για το σύνολο των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας της Τράπεζας. Οι βασικές αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου περιλαμβάνουν:
  - α. Την καθιέρωση ενιαίου πλαισίου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου αναφορικά με τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας, σε στενή συνεργασία με τις υπόλοιπες ανεξάρτητες λειτουργίες της Δεύτερης Γραμμής Άμυνας.
  - β. Την ενίσχυση των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας.
  - γ. Την παρακολούθηση της υλοποίησης των ενεργειών για την αντιμετώπιση τυχόν αδυναμιών του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.
  - δ. Την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας και την υποβολή σχετικών αναφορών.
  - ε. Τη συμβολή στην ενίσχυση και προώθησης κουλτούρας εφαρμογής ενός ισχυρού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Την ενδυνάμωση της λειτουργίας Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου με την ίδρυση, τον Ιανουάριο του 2019 μιας ξεχωριστής Διεύθυνσης για τη Διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου με άμεση αναφορά στο CRO, με σκοπό:

- α. το σχεδιασμό, την εισήγηση, την υποστήριξη υλοποίησης και την περιοδική επικύρωση του πλαισίου διακυβέρνησης που διέπει τη διαχείριση λειτουργικών κινδύνων του Ομίλου, εναρμονισμένου με τις εκάστοτε βέλτιστες πρακτικές, τις εποπτικές απαιτήσεις και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που έχει θέσει το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας,
- β. τη μέριμνα για την ανάπτυξη πολιτικών, μεθόδων και συστημάτων αναγνώρισης, μέτρησης και παρακολούθησης των λειτουργικών κινδύνων και την περιοδική αξιολόγηση και επικύρωσή τους,
- γ. τον τακτικό χειρισμό των συναφών με λειτουργικό κίνδυνο θεμάτων, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων και των ειδικών αποφάσεων της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας,
- δ. την εποπτεία και συνεχή παρακολούθηση του προφίλ λειτουργικού κινδύνου του Ομίλου και την παραγωγή αναφορών προς τη Διοίκηση και τις Εποπτικές Αρχές.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Διαχείριση κινδύνων

Ο Όμιλος, ως οργανισμός που δραστηριοποιείται σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, αναγνωρίζει την έκθεσή του σε τραπεζικούς κινδύνους και την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισής τους. Η διαχείριση και ο έλεγχος των κινδύνων αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δέσμευσης του Ομίλου να επιδιώκει σταθερά υγιείς αποδόσεις για τους μετόχους του.

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στις συμβατικές του υποχρεώσεις. Προέρχεται από τις δανειοδοτικές καθώς και άλλες δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Οι διαδικασίες διαχείρισής του διενεργούνται ξεχωριστά από την Τράπεζα και κάθε μία από τις θυγατρικές της. Οι διαδικασίες διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται από τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, συντονίζονται κεντρικά από τη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων, η οποία υπάγεται στον Chief Risk Officer («CRO») του Ομίλου.

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- Κριτήρια πιστοδοτήσεων σαφώς προσδιορισμένα βάσει της συγκεκριμένης αγοράς, του δανειολήπτη ή αντισυμβαλλομένου, καθώς και του σκοπού, του είδους της χρηματοδότησης και της πηγής αποπληρωμής.
- Όρια πιστοδοτήσεων τα οποία προβλέπουν την ομαδοποίηση και τη σύγκριση σε διάφορα επίπεδα διαφορετικών μορφών έκθεσης σε κίνδυνο.
- Θεσμοθετημένες και σαφώς οριοθετημένες διαδικασίες έγκρισης νέων πιστοδοτήσεων, καθώς και αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και αναχρηματοδότησης των υφιστάμενων.

Ο Όμιλος τηρεί διαδικασίες υποστήριξης, μέτρησης και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων σε συνεχή βάση, στις οποίες περιλαμβάνονται ειδικότερα:

- Τεκμηριωμένες πολιτικές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου.
- Εσωτερικά συστήματα πιστοληπτικής διαβάθμισης.
- Συστήματα πληροφορικής και αναλυτικές τεχνικές που εξασφαλίζουν τη μέτρηση του εγγενούς πιστωτικού κινδύνου για όλες τις σχετικές δραστηριότητες.

Οι εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας του Ομίλου για τις διαδικασίες που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο περιλαμβάνουν:

- Κατάλληλη διαχείριση των λειτουργιών πιστοδοτήσεων.
- Τακτικές και έγκαιρες διορθωτικές ενέργειες για τη διαχείριση των προβληματικών πιστοδοτήσεων.
- Ανεξάρτητη και συνεχή αξιολόγηση των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα/ υποδείγματα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

Η ενεργή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου επιτυγχάνεται μέσω:

- Της εφαρμογής κατάλληλων ορίων πιστωτικού ανοίγματος έναντι μεμονωμένων πιστούχων, ομίλων πιστούχων, κλάδων οικονομικής δραστηριότητας κ.α.
- Της χρήσης τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου (εξασφαλίσεις, εγγυήσεις).
- Της προσαρμοσμένης στον κίνδυνο τιμολόγησης των διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Τυποποιημένες διαδικασίες επικύρωσης για όλα τα μοντέλα πιστοληπτικής διαβάθμισης, οι οποίες διενεργούνται από τον ανεξάρτητο Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας.

Το 2018 η Τράπεζα υπέβαλλε αίτηση στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό για έγκριση επαναφοράς στη χρήση της Τυποποιημένης Προσέγγισης (ΤΠ) για σκοπούς υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων για πιστωτικό κίνδυνο. Τον Μάιο του 2019 το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ ενέκρινε την επαναφορά στη χρήση της ΤΠ. Η μετάπτωση από την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων στην ΤΠ αναμένεται να εξαλείψει τη μη προβλεψιμότητα στο ύψος του Σταθμισμένου ως προς τον Κίνδυνο Ενεργητικού που πηγάζει από τα εσωτερικά μοντέλα, να δώσει στην Τράπεζα ζωτικό χώρο για την εφαρμογή της φιλόδοξης στρατηγικής της στα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα («ΜΕΑ») και να συνδράμει στην αποτελεσματικότερη χρήση πόρων στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης των πλέον κρίσιμων προκλήσεων (Μετασχηματισμός, ΜΕΑ). Τα εσωτερικά συστήματα πιστοληπτικών διαβαθμίσεων θα διατηρηθούν τόσο όσον αφορά την υποδομή όσο και την πολυπλοκότητά τους, με σκοπό τη βέλτιστη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητα αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένη συναλλακτική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και των υπηρεσιών που παρέχει στην πελατεία του. Οι συναλλακτικές αυτές δραστηριότητες συνεπάγονται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος επιδιώκει να εντοπίζει, να εκτιμά, να παρακολουθεί και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ο **επιτοκιακός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην πιθανή ζημία στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου εξαιτίας δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια.

Βασική πηγή επιτοκιακού κινδύνου αποτελούν τα παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματιστηριακά και διαπραγματεύσιμα σε οργανωμένες αγορές, καθώς και τα χρεόγραφα του εμπορικού χαρτοφυλακίου και των διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση.

Σε επίπεδο Ομίλου, η σημαντικότερη πηγή επιτοκιακού κινδύνου είναι η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δραστηριοποιείται στην αγορά εξωχρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων, με τη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο ή διαφορετικό νόμισμα, απλής και σύνθετης δομής. Οι εν λόγω συμβάσεις χρησιμοποιούνται τόσο ως μέσα αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου, όσο και για την αποκόμιση κερδών. Επιπλέον, η Τράπεζα αναλαμβάνει θέσεις σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί χρεογράφων και επιτοκίων, κυρίως για σκοπούς αντιστάθμισης και σε μικρότερο βαθμό για την αποκόμιση κερδών. Τέλος, η Τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο σε έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, κρατικά ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εκδόσεις του ΕΤΧΣ, καθώς και περιορισμένες θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς εταιρικές εκδόσεις.

Ο **μετοχικός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανών ζημιών στο χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων του Ομίλου από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές των μετοχών και των μετοχικών δεικτών. Ο Όμιλος κατέχει θέσεις σε μετοχές, η πλειοψηφία των οποίων διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών («Χ.Α.»), και σε παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών που διαπραγματεύονται στο Χ.Α., καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Οι μετοχές ταξινομούνται στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο και στο χαρτοφυλάκιο «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» του Ομίλου. Τα παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών χρησιμοποιούνται αφενός για την αποκόμιση κερδών και αφετέρου για την αντιστάθμιση του κινδύνου ο οποίος προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μετοχών του Ομίλου, καθώς και από τα προϊόντα που διατίθενται στην πελατεία και είναι συνδεδεμένα με την απόδοση κάποιας μετοχής ή κάποιου μετοχικού δείκτη. Σε μικρότερο βαθμό, ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές σε εξωχρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών, είτε για την αποκόμιση κερδών, είτε για σκοπούς αντιστάθμισης.

Ο **Συναλλαγματικός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω δυσμενών μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η ανοικτή συναλλαγματική θέση της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από τις τρέχουσες (spot) και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και διακρίνεται σε εμπορική και δομική. Η δομική ανοικτή συναλλαγματική θέση περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας σε ξένο νόμισμα (για παράδειγμα δάνεια, καταθέσεις κ.α.), καθώς και τις συναλλαγές σε συναλλάγμα που διενεργεί η Διεύθυνση Διεθνών Αγορών. Εκτός της Τράπεζας, ο συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνουν οι λουπές θυγατρικές είναι αμελητέος.

Η **Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ»)** Για την αποτελεσματική διαχείριση του Κινδύνου Αγοράς, η Τράπεζα υπολογίζει σε καθημερινή βάση τη ΜΔΖ τόσο του συνολικού, όσο και των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό) οι οποίοι απορρέουν από το Εμπορικό και το Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο της, μέσω του συστήματος RiskWatch, της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Εν προκειμένω, η τράπεζα έχει υιοθετήσει την μεθοδολογία διακύμανσης-συνδιακύμανσης («variance-covariance»), με επίπεδο εμπιστοσύνης 99% περίοδο διακράτησης 1 ημέρα. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για την Τράπεζα είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Επιπροσθέτως, η Τράπεζα εκτιμά ημερησίως τη ΜΔΖ του εμπορικού της χαρτοφυλακίου υπό ακραίες συνθήκες, για τον υπολογισμό της οποίας η βαθμονόμηση των παραμέτρων του υποδείγματος γίνεται σύμφωνα με ιστορικά δεδομένα από μια συνεχή ετήσια περίοδο σημαντικών ακραίων χρηματοοικονομικών συνθηκών συναφών προς το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας. Η ΜΔΖ υπό ακραίες συνθήκες υπολογίζεται σε καθημερινή βάση, με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Επιπλέον, η Τράπεζα εκτιμά ημερησίως και τη ΜΔΖ των χαρτοφυλακίων με τη μέθοδο της Ιστορικής Προσομοίωσης, για σκοπούς σύγκρισης.

Για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων της Τράπεζας, έχει θεσπιστεί πλαίσιο ορίων ΜΔΖ. Τα όρια καθορίστηκαν σύμφωνα με το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνου (Risk Appetite Framework-“RAF”) της Τράπεζας, την αναμενόμενη κερδοφορία της Διεύθυνσης Διεθνών Αγορών, καθώς και το ύψος των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας, στο πλαίσιο της στρατηγικής του Ομίλου. Τα όρια αφορούν τόσο στους επιμέρους κινδύνους (επιτοκιακό, συναλλαγματικό, μετοχικό), όσο και στο συνολικό κίνδυνο αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του «χαρτοφυλακίου διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφοροποίηση μεταξύ των χαρτοφυλακίων. Επιπρόσθετα, τα ίδια όρια χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και διαχείριση των επιπέδων κινδύνου στο εποπτικό εμπορικό χαρτοφυλάκιο πάνω σε μια συνολική βάση και ανά τύπο κινδύνου, δεδομένου ότι το συνολικό επίπεδο είναι αναγκαίο για τον υπολογισμό των απαιτήσεων των ιδίων κεφαλαίων για τον κίνδυνο αγοράς βάσει εσωτερικού μοντέλου (Internal Model Approach (IMA)).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του εσωτερικού υποδείγματος μέτρησης του κινδύνου αγοράς, η Τράπεζα εφαρμόζει καθημερινά πρόγραμμα δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (backtesting). Ο έλεγχος, σύμφωνα τον ισχύοντα Κανονισμό Εποπτείας Πιστωτικών Ιδρυμάτων 575/2013, εφαρμόζεται στα στοιχεία μόνο του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και συνίσταται στη σύγκριση των υποθετικών και πραγματικών ημερήσιων μεταβολών στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις της ΜΔΖ. Σε περίπτωση κατά την οποία οι υποθετικές/πραγματικές ζημιές υπερβαίνουν την εκτίμηση της ΜΔΖ, τότε υπάρχει «υπέρβαση» και ενημερώνονται οι εποπτικές αρχές το αργότερο εντός πέντε εργάσιμων ημερών.

Η ημερήσια εκτίμηση της ΜΔΖ αναφέρεται σε «κανονικές» συνθήκες αγοράς. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η συμπληρωματική ανάλυση για την εκτίμηση της ζημίας που ενδέχεται να υποστεί η Τράπεζα σε ακραίες και ασυνήθιστες συνθήκες στις χρηματοοικονομικές αγορές. Για το λόγο αυτό, διενεργείται σε εβδομαδιαία βάση άσκηση προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing), επί του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του χαρτοφυλακίου «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» της Τράπεζας. Τα σενάρια που εφαρμόζονται αφορούν στους τρεις σημαντικότερους κινδύνους που ενέχει το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας: επιτοκιακό, μετοχικό και συναλλαγματικός κίνδυνος.

Κίνδυνος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο

Ο Όμιλος διαχειρίζεται συστηματικά τον επιτοκιακό κίνδυνο που αφορά στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο μέσω:

- Αναλύσεων των ανοιγμάτων ρευστότητας και αναχρηματοδότησης.
- Μετρήσεων ευαισθησίας της αξίας των ιδίων κεφαλαίων και του καθαρού εσόδου από τόκους σε πιθανές και ακραίες μεταβολές των επιτοκίων.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες, χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές.

Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή αναλήψεις υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal / call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε αντίστοιχες διάρκειες και επιτόκια, καθώς και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων έγκαιρα και με εύλογου όρους.

Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνου ρευστότητας που εγκρίνεται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών, μεθόδων και διαδικασιών για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, που ανταποκρίνονται στη φύση και στην πολυπλοκότητα των εργασιών της Τράπεζας. Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης ενημερώνονται σε καθημερινή βάση για τα τρέχοντα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο ρευστότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προφίλ κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου παραμένει εντός των εγκεκριμένων ορίων.

Επιπλέον, η Διοίκηση λαμβάνει καθημερινά μία αναφορά ρευστότητας, στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης του Ομίλου, τα διαθέσιμα, μη αναχρηματοδοτηθέντα, περιουσιακά στοιχεία, το κόστος χρηματοδότησης καθώς και άλλοι δείκτες ρευστότητας που σχετίζονται με το «Πλαίσιο Διάθεσης Ανάλυσης Κινδύνων» (RAF), το «Σχέδιο Ανάκαμψης» (RP) και το «Σχέδιο Έκτακτης Χρηματοδότησης» (CFP). Τέλος, το Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO) παρακολουθεί τα ανοίγματα στις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, καθώς και των χρηματοδοτικών απαιτήσεων, βάσει διαφόρων παραδοχών, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών που δύνανται να έχουν δυσμενή επίδραση στη δυνατότητα της Τράπεζας να ρευστοποιήσει επενδύσεις και θέσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου καθώς και στη δυνατότητα πρόσβασής της στις αγορές κεφαλαίου. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα παρακολουθείται ο δείκτης «Δάνεια προς Καταθέσεις», ο οποίος στις 30 Ιουνίου 2019 ανήλθε σε 68,7% και 69,7%, σε επίπεδο χώρας (Ελλάδα) και Ομίλου, αντίστοιχα.

Εφόσον η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας αποσκοπεί στην διασφάλιση της ορθής εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και της διατήρησής του σε αποδεκτά επίπεδα, ακόμη και υπό δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος θα πρέπει να έχει πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου για την κάλυψη των αναγκών της πελατειακής του βάσης, των υποχρεώσεων του που καθίστανται πληρωτέες και των λουπών κεφαλαιακών του αναγκών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προς ενεχυρίαση για άντληση χρηματοδότησης. Συμπληρωματικά του πλαισίου διαχείρισης ρευστότητας της Τράπεζας, οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου διατηρούν ένα επαρκές απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων υψηλότερο του 10% των συνολικών τους καταθέσεων, το οποίο διασφαλίζει την αυτοχρηματοδότησή τους σε περίπτωση εγχώριας κρίσης.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Οι τρέχουσες, κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα - μέσω των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») με την ΕΚΤ - και οι συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με μεγάλα Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και οι συναλλαγές repos πραγματοποιούνται με την παραχώρηση εξασφαλίσεων κυρίως στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστότητας και πιστωτικής ποιότητας, όπως ομολόγων έκδοσης κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου, αλλά και άλλων στοιχείων ενεργητικού, όπως εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης και καλυμμένων ομολογιών που έχει εκδώσει η Τράπεζα.

Μετά από ένα έτος ορόσημο για τη ρευστότητα της Τράπεζας, στο οποίο η Εθνική Τράπεζα ήταν η πρώτη ελληνική, συστημική τράπεζα που πέτυχε την επαναφορά των εποπτικών δεικτών Ρευστότητας, που απορρέουν από το πλαίσιο της Βασιλείας III, LCR και NSFR, πάνω από τα ελάχιστα εποπτικά όρια, κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2019, το προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας βελτιώθηκε περαιτέρω, καταδεικνύοντας την πρωταγωνιστική της θέση σε αυτόν τον τομέα και διασφαλίζοντας την δυνατότητα της να χρηματοδοτήσει την ανάκαμψη της Ελληνικής Οικονομίας, συμβάλλοντας παράλληλα στη διαμόρφωση ενός υγιούς ισολογισμού.

Ειδικότερα, στις 30 Ιουνίου 2019, το υπόλοιπο των πελατειακών καταθέσεων της Τράπεζας ανήλθε σε €41,9 δισ., παρουσιάζοντας οριακή μείωση κατά €0,3 δισ. σε σχέση με το αντίστοιχο υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018. Αξίζει να σημειωθεί ότι πρόκειται για τεχνικής φύσεως μείωση, καθώς η Τράπεζα αποφάσισε να μην ανανεώσει τις καταθέσεις του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ), οι οποίες ανήλθαν σε €0,5 δισ. στις 30 Ιουνίου 2019, μειωμένες κατά €1,3 δισ., σε αυτή τη χρονική περίοδο. Εξαιρώντας τις καταθέσεις του ΟΔΔΗΧ, η καταθετική βάση της Τράπεζας αυξήθηκε κατά €1 δισ., λόγω αντίστοιχης αύξησης των καταθέσεων λιανικής, οι οποίες θεωρούνται το πιο σταθερό είδος πελατειακών καταθέσεων. Επιπλέον, κατά την ίδια περίοδο, η συνολική έκθεση της Τράπεζας στο Ευρωσύστημα μέσω TLTROs, παρέμεινε αμετάβλητη στα €2,25 δισ., το χαμηλότερο επίπεδο από την έναρξη της κρίσης.

Επίσης, οι αγορές για χρηματοδότηση μέσω συναλλαγών repos με Π.Ι. παρέμειναν ανοικτές, με την Τράπεζα να αντλεί χρηματοδότηση ύψους €1,9 δισ., σημαντικά μειωμένη σε σχέση με το αντίστοιχο επίπεδο του Δεκεμβρίου του 2018. Η μείωση αυτή αντανάκλα την απόφαση της Τράπεζας να περιορίσει την έκθεσή της σε αυτή την πηγή χρηματοδότησης, για λόγους περιορισμού του κόστους χρηματοδότησης, αλλά και αύξησης των αχρησιμοποίητων ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού. Ως αποτέλεσμα, το κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας μειώθηκε κατά 4 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε σε 0.42% την 30 Ιουνίου 2019. Τέλος, η πώληση της Εθνικής Πανγαία συνεισέφερε περαιτέρω στη βελτίωση της ρευστότητας κατά €0,4 δισ.

Επιπρόσθετα, οι δύο εποπτικοί δείκτες LCR και NSFR παρουσίασαν σημαντική βελτίωση μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2019, διευρύνοντας την απόστασή τους από τα αντίστοιχα ελάχιστα εποπτικά όρια. Συγκεκριμένα, μετά την επαναφορά του τον Ιούλιο του 2018, ο δείκτης LCR σε επίπεδο Τράπεζας αυξήθηκε περαιτέρω, φτάνοντας στο ανώτατο επίπεδο του 164% τον Ιούνιο του 2019. Παράλληλα, ο δείκτης NSFR ξεπέρασε το αντίστοιχο εποπτικό όριο του 100% για πρώτη φορά το Σεπτέμβριο 2018 και αυξήθηκε περαιτέρω το πρώτο εξάμηνο του 2019, κυρίως λόγω της ανταλλαγής της 30ετούς σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίων με την Ελληνική Δημοκρατία, τον Φεβρουάριο του 2019. Ο δείκτης NSFR της Τράπεζας ανήλθε σε 110%, στις 30 Ιουνίου 2019.

Τέλος, στις 30 Ιουνίου 2019, το απόθεμα ρευστότητας που διέθετε η Τράπεζα ανήλθε σε €10,7 δισ., εκ των οποίων €2,3 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις αποδεκτές προς χρηματοδότηση από την ΕΚΤ, €5,9 δισ. αντιστοιχούσαν σε Ομόλογα και Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εγγυήσεις για χρηματοδότηση μέσω repos με Π.Ι. και τα υπόλοιπα €1,4 δισ. περιλάμβαναν τα ταμειακά διαθέσιμα της Τράπεζας και τα υπόλοιπα των λογαριασμών που τηρεί στους ανταποκριτές της ("Nostro Accounts") και στην Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς επίσης και τις βραχυπρόθεσμες διατραπεζικές τοποθετήσεις, αναδεικνύοντας περαιτέρω την ισχυρή εικόνα της ρευστότητας της Τράπεζας.

Πιστωτικός Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου

Ο πιστωτικός κίνδυνος αντισυμβαλλομένου σε επίπεδο Ομίλου προέρχεται από τις συναλλαγές σε εξωχρηματοπιστηριακά παράγωγα προϊόντα, τις λοιπές διατραπεζικές συναλλαγές χρηματοδότησης, με ή χωρίς εξασφάλιση, καθώς και από τις εμπορικές συναλλαγές, και έγκειται στην αδυναμία του αντισυμβαλλομένου να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του εν λόγω κινδύνου, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων αντισυμβαλλομένου, για τον καθορισμό και την παρακολούθηση του οποίου την ευθύνη έχει η Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών Κινδύνων και Κινδύνου Ρευστότητας της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο»).

Τα όρια πιστωτικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου καθορίζονται βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την κατηγορία προϊόντος. Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις παρέχονται από τους διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης Moody's και Standard & Poor's. Σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, σε περίπτωση που οι οίκοι διαφωνούν ως προς την πιστοληπτική αξιολόγηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη διαβάθμιση.

Τα όρια αντισυμβαλλομένου καλύπτουν όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στα οποία δραστηριοποιούνται οι Διευθύνσεις Διεθνών Αγορών και Χρηματοδότησης Ομίλου, στη διατραπεζική αγορά καθώς και τις εγχρήματες εμπορικές συναλλαγές που διενεργούνται από τη Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής Ομίλου. Το πλαίσιο ορίων αναθεωρείται σε τακτή βάση, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες της Τράπεζας και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Παρόμοια δομή ορίων για τη διαχείριση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου εφαρμόζεται από όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Η εκτίμηση της έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εξαρτάται από τον τύπο του χρηματοοικονομικού προϊόντος. Για διαπραγματευτικές τοποθετήσεις και εμπορικές συναλλαγές, η έκθεση σε κίνδυνο ισούται με την ονομαστική αξία κάθε συναλλαγής. Για εξωχρηματοπιστηριακές συναλλαγές, η έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο υπολογίζεται με βάση τους Συντελεστές Πιστωτικού Ισοδυνάμου που αντιστοιχούν στον τύπο της συναλλαγής, τη διάρκεια της και την ύπαρξη διαδικασιών συμψηφισμού και ανταλλαγής εγγυήσεων.

Ο Όμιλος, με στόχο τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου, τυποποιεί τις συναλλαγές του με τους αντισυμβαλλομένους μέσω συμβάσεων International Swaps and Derivatives Association, Inc. («ISDA») και Global Master Repurchase Agreement («GMRA»), οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους σχετικά με τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκών εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα έχει συνάψει συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (Credit Support Annexes, «CSAs») με το σύνολο των αντισυμβαλλόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων και την πλειοψηφία των εταιρικών πελατών, με τους οποίους διενεργεί εξωχρηματοπιστηριακές συναλλαγές. Με τις συμβάσεις αυτές τίθενται οι όροι και διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων (μετρητά ή χρεωστικοί τίτλοι), σε ημερήσια βάση, σύμφωνα με την τρέχουσα αξία των συναλλαγών, ελαχιστοποιώντας τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου.

Ο Όμιλος αποφεύγει να αναλαμβάνει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα, των οποίων οι αξίες των υποκείμενων στοιχείων έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την πιστοληπτική ποιότητα του αντισυμβαλλομένου (wrong-way-risk).

Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημίας που απορρέει από την ανεπάρκεια ή αποτυχία εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων, ανθρώπινου παράγοντα ή από εξωτερικά γεγονότα.

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα του λειτουργικού κινδύνου, έχει θεσπίσει και τηρεί από το 2006 ένα πλαίσιο για τη διαχείρισή του, το οποίο καλύπτει όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του. Η εφαρμογή του πλαισίου διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου υποστηρίζεται μηχανογραφικά, από το 2009, μέσω του συστήματος OpVar της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM) και από το 2018 μέσω του συστήματος OpenPages της ίδιας εταιρείας. Το εν λόγω σύστημα καλύπτει όλο το πλαίσιο διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου και συγκεκριμένα τη διαδικασία Συλλογής Ζημιολογικών Γεγονότων, την ετήσια εφαρμογή της διαδικασίας Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και του συναφούς Περιβάλλοντος Ελέγχου, τη θέσπιση και παρακολούθηση Βασικών Δεικτών Κινδύνου, το έργο της Ανάλυσης Σεναρίων, καθώς και την υλοποίηση Σχεδίων Δράσης.

Κατά τη διάρκεια του 2018 έλαβαν χώρα δύο συνεδριάσεις της Επιτροπής Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, όπου μεταξύ άλλων θεμάτων περιλήφθηκαν τα εξής:

- Παρουσίαση των αποτελεσμάτων του Stress Test για τον λειτουργικό κίνδυνο.
- Παρουσίαση των αποτελεσμάτων του εκ των υστέρων ελέγχου (back testing) για τον νομικό κίνδυνο.
- Αναθεώρηση της διαδικασίας υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων για λειτουργικό κίνδυνο, και έγκριση του κείμενου 'Πολιτική & Μεθοδολογίες Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου'.
- Παρουσίαση και έγκριση του νέου Πλαισίου των Βασικών Δεικτών Κινδύνου.

Παράλληλα ενισχύθηκε η ανάπτυξη συνεργιών με άλλες Μονάδες της Τράπεζας (Γραφείο CISO, Νομικές Υπηρεσίες) και εμπλουτίστηκε η βάση δεδομένων ζημιών λειτουργικού κινδύνου με την κατάλληλη επισήμανση νέων υποκατηγοριών κινδύνου (Conduct Risk, Model Risk και ICT Risk).

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του 2018, οι διαδικασίες της Μονάδας περιλήφθηκαν στο Σχέδιο Συνέχειας Εργασιών της Τράπεζας.

Για τον υπολογισμό του εποπτικού κεφαλαίου έναντι του λειτουργικού κινδύνου, η Τράπεζα ακολουθεί την Τυποποιημένη Προσέγγιση, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση, με την υιοθέτηση της Τυποποιημένης Προσέγγισης.

Κίνδυνος που σχετίζεται με την αναγνώριση σημαντικού μέρους των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως εποπτικά κεφάλαια ή ως στοιχείο ενεργητικού

Στον υπολογισμό των δεικτών κεφαλαίου και κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου, ο Όμιλος συμπεριλαμβάνει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις («ΑΦΑ»). Την 30 Ιουνίου 2019, το ποσό των ΑΦΑ του Ομίλου εξαιρουμένου του ΑΦΑ που αναταξινομήθηκε ως προοριζόμενο προς πώληση, ήταν €4,9 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €4,9 δισ.).

Η Τράπεζα διενεργεί επανεκτίμηση της αξίας των ΑΦΑ σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε μείωση των ΑΦΑ στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και κατά συνέπεια σε μείωση της αξίας των ΑΦΑ που περιλαμβάνονται στα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου.

Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 προβλέπει ότι οι ΑΦΑ που αναγνωρίζονται για σκοπούς ΔΠΧΑ, στηρίζονται στην μελλοντική κερδοφορία και προκύπτουν από προσωρινές διαφορές ενός πιστωτικού ιδρύματος και υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια πρέπει να αφαιρούνται από το CET1 του ιδρύματος. Η εν λόγω αφαίρεση εφαρμόζεται σταδιακά μέχρι το 2019.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Η αφαίρεση θα έχει σημαντική επίπτωση στα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης και της Τράπεζας. Ωστόσο, ως μέτρο άμβλυσης των συνεπειών της απομείωσης, το άρθρο 27Α του Ν.4172/2013, όπως ισχύει, περί ΑΦΑ, επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση («Φορολογικές Πιστώσεις» ή "Tax Credit") έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν.4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν.4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Επιπρόσθετα, ο Ν.4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 30 Ιουνίου 2019, οι επιλέξιμες ΑΦΑ του Ομίλου ανήλθαν σε €4,5 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €4,6 δισ.). Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της αρχικής οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Την 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Εάν οι κανονισμοί που διέπουν τη χρήση των ΑΦΠ, ως μέρος των εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου αλλάξουν, αυτό μπορεί να επηρεάσει την κεφαλαιακή βάση του Ομίλου και κατά συνέπεια και τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Την 30 Ιουνίου 2019, το 80% του CET1 του Ομίλου αποτελούνταν από ΑΦΠ. Επιπροσθέτως, δεν είναι βέβαιο ότι οποιαδήποτε οριστική ερμηνεία των τροποποιήσεων που περιγράφονται παραπάνω δεν θα αλλάξει ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα κρίνει τον χειρισμό των ΑΦΠ βάσει του ελληνικού νόμου παράνομο και κατά συνέπεια τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δεν θα μπορέσουν να διατηρήσουν ορισμένες ΑΦΠ ως εποπτικά κεφάλαια. Εάν συντρέξει οποιοσδήποτε από τους παραπάνω κινδύνους, αυτό θα μπορούσε να έχει σημαντική δυσμενή επίπτωση στη δυνατότητα του Ομίλου να διατηρήσει επαρκή εποπτικά κεφάλαια, τα οποία με τη σειρά τους ενδεχομένως να καταστήσουν αναγκαία την έκδοση από τον Όμιλο επιπρόσθετων κεφαλαιακών μέσων που θα μπορέσουν να προσμετρηθούν στα εποπτικά κεφάλαια, να ρευστοποιήσει περιουσιακά στοιχεία, να περιορίσει την επιχειρηματική δραστηριότητά του ή να αναλάβει άλλες δράσεις, που ενδεχομένως να έχουν ουσιαστική αρνητική επίδραση στα λειτουργικά αποτελέσματα, τη χρηματοοικονομική κατάσταση του Ομίλου και τις προοπτικές του.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, στην έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, πρέπει να αναφέρονται οι πάσης φύσεως συναλλαγές μεταξύ της Τράπεζας και του Ομίλου με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται στο ΔΛΠ 24 «Συνδεδεμένα Μέρη», που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της περιόδου που έληξε 30 Ιουνίου 2019. Επίσης, απαιτείται από τα παραπάνω στοιχεία, να παρατίθενται διακριτά, οι συνολικές αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της διοίκησης, καθώς και οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Σημείωση 18. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι συναλλαγές της Τράπεζας με τις θυγατρικές της, ενώ δεν υπάρχουν σημαντικές συναλλαγές με τις συγγενείς.

Θυγατρικές

(€ εκατ.)	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα	Τάξεως (καθαρό υπόλοιπο)
NBG Securities A.E.Π.Ε.Υ.	-	44	1	-	23
Εθνική Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.	1	21	1	-	-
Εθνική Leasing A.E.	574	10	6	-	433
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	1	21	-	1	-
NBG Greek Fund Ltd	-	8	-	-	-
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ*	5	171	-	1	2
NBG Management Services Ltd	2	-	-	-	-
Stopanska Banka A.D.-Skopje	4	-	1	-	-
NBG International Ltd	-	18	-	-	-
NBG Finance Plc	-	55	-	-	-
NBG Asset Management Luxembourg S.A.	-	-	-	-	-
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven)	-	-	-	-	-
Banca Romaneasca S.A.*	231	79	1	1	562
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» (Όμιλος)*	50	352	10	4	3
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	-	-	-	-	-
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	-	-	-	-	-
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	-	-	-	-	-
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	-	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	-	1	-	-	-
NBG Leasing IFN S.A.	5	-	-	-	-
NBG Finance (Dollar) Plc	-	279	-	-	-
NBG Finance (Sterling) Plc	-	114	-	-	-
NBG Bank Malta Ltd	47	111	1	1	46
Εθνική Factors Α.Ε.	378	14	5	-	400
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.**	-	-	-	27	-
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ.	-	2	-	-	-
I-BANK DIRECT S.A.	-	1	-	-	-
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	49	7	-	-	-
Probank Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Bankteco E.O.O.D.	-	-	-	-	-
CAC Coral Limited	99	-	1	-	28
Σύνολο	1.446	1.310	27	35	1.497

* Θυγατρικές προοριζόμενες προς πώληση.

** Η πώληση ολοκληρώθηκε στις 23 Μαΐου 2019.

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Παράρτημα Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης Απόδοσης

Οι ορισμοί των επιλεγμένων χρηματοοικονομικών δεικτών/μεγεθών του Ομίλου παρατίθενται ως ακολούθως:

Δάνεια μετά Προβλέψεων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών
Δάνεια προ Προβλέψεων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών προ πρόβλεψης Αναμενόμενων Πιστωτικών Ζημιών («ΑΠΖ») δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
Δείκτης Δάνεια προς Καταθέσεις	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών μετά προβλέψεων διαιρούμενα με τις υποχρεώσεις προς πελάτες, στο τέλος της περιόδου
Δείκτης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών/Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων	Δάνεια προ προβλέψεων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών διαιρεμένα με τα δάνεια προ πρόβλεψης απομείωσης, τέλος της περιόδου
Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («Net Stable Funding Ratio», «NSFR»)	Ο Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης ισούται με τη “διαθέσιμη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης” προς την «απαιτούμενη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης”
Δείκτης Κάλυψης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών	Σωρευμένες προβλέψεις προς δάνεια προ προβλέψεων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, εξαιρουμένων των υποχρεωτικά ταξινομούμενων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων δανείων, τέλος περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Σωρευμένες προβλέψεις προς Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα, εξαιρουμένων των υποχρεωτικά ταξινομούμενων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων δανείων, τέλος περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας («Liquidity Coverage Ratio» ή «LCR»)	Ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας ισούται με τον δείκτη του αποθέματος ασφαλείας ρευστότητας του πιστωτικού ιδρύματος προς τις καθαρές εκροές ρευστότητάς του κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ακραίων συνθηκών 30 ημερολογιακών ημερών, βάσει κανονισμού (ΕΥ) 2015/61
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («Common Equity Tier 1», «CET1»)	Μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1, με εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΥ) 575/2013 και των εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΑ 9, αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 με και πλήρη εφαρμογή του ΔΠΧΑ9 (“CET1 fully loaded”)	Μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1, με εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΥ) 575/2013, χωρίς την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΑ 9, αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Δείκτης Κόστους προς οργανικά έσοδα	Λειτουργικά έξοδα προς οργανικά έσοδα
Δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα προς δάνεια προ προβλέψεων στο τέλος της περιόδου
Έσοδα ή κέρδη (έξοδα ή ζημιές) από Χρηματ/κες Πράξεις & Λοιπά Έσοδα (Έξοδα) / Μη Οργανικά Έσοδα	Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου {«έσοδα ή κέρδη (έξοδα ή ζημιές) από χρηματοοικονομικές πράξεις»)+ καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα) («λοιπά έσοδα (έξοδα)»)
Ισολογισμός	Αναφέρεται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο	Καθαρά έσοδα από τόκους προς το μέσο όρο των τοκοφόρων στοιχείων ενεργητικού (ο μέσος όρος των τοκοφόρων στοιχείων του ενεργητικού υπολογίζεται ως το άθροισμα των υπολοίπων των τοκοφόρων στοιχείων του ενεργητικού στο τέλος του προηγούμενου έτους και στο τέλος του έτους αναφοράς καθώς και των ενδιάμεσων τριμήνων, δια τον αριθμό των περιόδων (πέντε περίοδοι) για τις ετήσιες χρήσεις)
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο Προσαρμοσμένο στον Κίνδυνο	Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο μείον το κόστος πιστωτικού κινδύνου
Καταθέσεις	Αφορά στις υποχρεώσεις προς πελάτες
Κέρδη / (ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Κέρδη / (ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, εξαιρουμένου του κόστους αναδιάρθρωσης. Για το 2018, τα κέρδη / (ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες εξαιρούν το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ύψους €66 εκατ. και λοιπά κόστη αναδιάρθρωσης €12 εκατ. Για το Α' εξάμηνο του 2019, τα κέρδη / (ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες εξαιρούν το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ύψους €94 εκατ. και λοιπά κόστη αναδιάρθρωσης €11 εκατ.
Κέρδη προ Προβλέψεων	Καθαρά λειτουργικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα
Κόστος πιστωτικού κινδύνου	Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ ετησιοποιημένες προς το μέσο υπόλοιπο δανείων μετά από προβλέψεις

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Κόστος Προγράμματος Εθελουσίας και λοιπά μη επαναλαμβανόμενα έξοδα αναδιάρθρωσης	Κόστος αναδιάρθρωσης
Κόστος χρηματοδότησης/ Κόστος Άντλησης Ρευστότητας	Ο σταθμισμένος μέσος όρος του κόστους καταθέσεων, χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και των συναλλαγών σε γερós, καλυμμένων ομολογιών και τιτλοποιήσεων
Λειτουργικά Έξοδα/ Λειτουργικές Δαπάνες	Δαπάνες προσωπικού + γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα + αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων, εξαιρουμένου του αναδιάρθρωσης. Για το 2018, τα λειτουργικά έξοδα εξαιρούν το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ύψους €66 εκατ. και λοιπά κόστη αναδιάρθρωσης €12 εκατ. Για το Α' εξάμηνο 2019, τα κέρδη / (ζημίες) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες εξαιρούν το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ύψους €94 εκατ. και λοιπά κόστη αναδιάρθρωσης €11 εκατ.
Λειτουργικά Κέρδη / (Ζημίες)	Καθαρά λειτουργικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα και προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ
Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα	Σύμφωνα με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA, ITS Technical Standards) ως μη εξυπηρετούμενα ορίζονται τα ανοίγματα που πληρούν μία ή και τις δύο κάτωθι προϋποθέσεις: α) Σημαντικά ανοίγματα με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών β) Ανοίγματα αβέβαιης πλήρους είσπραξης χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη ποσού σε καθυστέρηση ή ημερών καθυστέρησης
Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβέσιμο κόστος σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών
Οργανικά έσοδα	Καθαρά έσοδα από τόκους + καθαρά έσοδα από προμήθειες
Οργανικά λειτουργικά κέρδη / (ζημίες)	Οργανικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα και προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ
Οργανικά λειτουργικά κέρδη / (ζημίες) προ προβλέψεων	Περιλαμβάνει οργανικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα
Οργανική Αύξηση / (Μείωση) Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Οργανική αύξηση / (μείωση) Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προ πωλήσεων και διαγραφών
Προβλέψεις για επισφαλή δάνεια / απαιτήσεις	Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ
Ρυθμός Δημιουργίας Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Καθαρή αύξηση / (μείωση) Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προ διαγραφών
Ρυθμός Δημιουργίας Νέων Δανείων σε Καθυστέρηση+90 ημερών	Καθαρή αύξηση / (μείωση) των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών, προ διαγραφών και μετά από ρυθμίσεις
Σταθμισμένα Στοιχεία Ενεργητικού	Στοιχεία Ενεργητικού και στοιχεία εκτός Ισολογισμού, προσδιορισμένα βάσει σταθμισμένου κινδύνου, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΥ) 575/2013
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	Συνολικά εποπτικά κεφάλαια, με εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων του Κανονισμού (ΕΥ) 575/2013 και εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΑ 9, αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Σωρευμένες προβλέψεις	Πρόβλεψη ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
Τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού	Τα τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού περιλαμβάνουν τα εν δυνάμει τοκοφόρα στοιχεία του ενεργητικού και αφορούν το ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες, τις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων), δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων)

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019

Η παρούσα Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές αναφορές και μεγέθη όπως προέρχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019 και της χρήσης που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2018 οι οποίες έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ»). Επίσης, περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές πληροφορίες οι οποίες αντλούνται από την κανονική ροή των συστημάτων χρηματοοικονομικής και διοικητικής πληροφόρησης, όπως αυτές κατηγοριοποιούνται σε ξένες και εγχώριες δραστηριότητες βάσει της χώρας προέλευσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει αναφορές σε συγκεκριμένα μεγέθη τα οποία δεν ορίζονται από τα ΔΠΧΑ, και συγκεκριμένα αναφέρονται σε «οργανικά κέρδη προ προβλέψεων», «καθαρό επιτοκιακό περιθώριο» και άλλα ποσά, όπως διατυπώνονται ανωτέρω, μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ. Ένα μη οριζόμενο από τα ΔΠΧΑ κονδύλι μετρά την ιστορική ή μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, χρηματοοικονομική θέση ή τις ταμιακές ροές, και περιλαμβάνει ή εξαιρεί ποσά τα οποία δεν προβλέπονται από τα ΔΠΧΑ. Ο Όμιλος πιστεύει ότι τα μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ κονδύλια παρουσιάζουν μια πιο ουσιαστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής του κατάστασης και των αποτελεσμάτων των εργασιών του. Ωστόσο, τα μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ κονδύλια δεν αποτελούν υποκατάστατο των ΔΠΧΑ.

Έκθεση Επισκόπησης Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή επί των Ενδιάμεσων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2019

Έκθεση Επισκόπησης Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ

Έκθεση Επισκόπησης Ενδιάμεσων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Εισαγωγή

Έχουμε επισκοπήσει τη συνημμένη συνοπτική εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., της 30^{ης} Ιουνίου 2019 και τις σχετικές συνοπτικές εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της εξαμήνου περιόδου που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις, που συνθέτουν τις ενδιάμεσες συνοπτικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης του Ν.3556/2007.

Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και παρουσίαση αυτών των ενδιάμεσων συνοπτικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εφαρμόζονται στην Ενδιάμεση Χρηματοοικονομική Αναφορά (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο “ΔΛΠ 34”). Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε συμπέρασμα επί των ενδιάμεσων συνοπτικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση την επισκόπησή μας.

Εύρος Επισκόπησης

Διενεργήσαμε την επισκόπησή μας σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Αναθέσεων Επισκόπησης (ΔΠΑΕ) 2410 “Επισκόπηση ενδιάμεσης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που διενεργείται από τον ανεξάρτητο ελεγκτή της οντότητας”. Η επισκόπηση της ενδιάμεσης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης συνίσταται στην υποβολή διερευνητικών ερωτημάτων κυρίως σε πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για χρηματοοικονομικά και λογιστικά θέματα και στην εφαρμογή αναλυτικών και άλλων διαδικασιών επισκόπησης. Η επισκόπηση έχει ουσιαστικά μικρότερο εύρος από τον έλεγχο, ο οποίος διενεργείται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία και συνεπώς, δεν μας δίδει τη δυνατότητα να αποκτήσουμε τη διασφάλιση ότι έχουν περιέλθει στην αντίληψή μας όλα τα σημαντικά θέματα που θα μπορούσαν να εντοπιστούν σε έναν έλεγχο. Κατά συνέπεια δεν εκφράζουμε γνώμη ελέγχου.

Συμπέρασμα

Με βάση την επισκόπησή μας, δεν έχει περιέλθει στην αντίληψή μας οτιδήποτε που θα μας έκανε να πιστεύουμε ότι οι συνημμένες ενδιάμεσες συνοπτικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις δεν έχουν καταρτισθεί, από κάθε ουσιώδη άποψη, σύμφωνα με το ΔΛΠ 34.

Έκθεση Επισκόπησης Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή επί των Ενδιάμεσων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 30 Ιουνίου 2019

Θέμα Έμφασης

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη στο συμπέρασμά μας, εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 15 των ενδιάμεσων συνοπτικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπου γίνεται αναφορά: (α) στο Νόμο 4618/2019 βάσει του οποίου οι εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι που εντάσσονταν στο Λογαριασμό Επικουρήσεως Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος («ΛΕΠΕΤΕ») μεταφέρονται ουσιαστικά στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών («ΕΤΕΑΕΠ»), (β) στην κατάθεση από την Τράπεζα στο Συμβούλιο της Επικρατείας αίτησης ακύρωσης των σχετικών διοικητικών αποφάσεων, και (γ) στον κίνδυνο η Τράπεζα να χρειαστεί να αναγνωρίσει σημαντικές προβλέψεις σε μελλοντικές περιόδους ανάλογα με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Η επισκόπησης μας δεν εντόπισε ουσιώδη ασυνέπεια ή σφάλμα στις δηλώσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και στις πληροφορίες της εξαμηνιαίας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 5 και 5^α του Ν. 3556/2007, σε σχέση με τις συνημμένες ενδιάμεσες συνοπτικές εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

ΠράιςγουωτερχαουςΚούπερς
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές
Λεωφ. Κηφισίας 268
152 32 Χαλάνδρι
ΑΜ ΣΟΕΛ 113

Αθήνα, 30 Αυγούστου 2019

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Μάριος Ψάλτης
ΑΜ ΣΟΕΛ 38081

Όμιλος και Τράπεζα
Συνοπτικές Ενδιάμεσες Χρηματοοικονομικές
Καταστάσεις
Περίοδος από 1 Ιανουαρίου έως 30 Ιουνίου 2019

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

30 Ιουνίου 2019

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
		1.839	5.138	1.588	4.904
		3.054	2.587	2.988	2.507
	8	473	4.519	451	4.508
		5.003	3.791	5.003	3.791
	9	29.938	30.134	28.794	29.103
		9.681	4.440	9.417	4.239
		128	1.016	6	6
		-	-	1.209	1.467
		8	8	6	7
		160	150	157	147
	10	1.774	1.046	1.321	262
		4.909	4.909	4.906	4.906
		376	359	366	351
		1.891	1.777	1.792	1.637
	11	5.897	5.221	1.656	1.452
		65.131	65.095	59.660	59.287
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
	12	5.642	7.667	6.071	8.143
		2.965	2.131	2.964	2.131
	13	42.943	43.027	41.982	42.249
	14	954	1.146	955	848
	14	5	268	-	-
		11	14	-	-
		237	239	235	237
		6	9	-	-
		2.468	864	2.272	930
	11	4.331	4.092	122	111
		59.562	59.457	54.601	54.649
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
	16	2.744	2.744	2.744	2.744
	16	13.866	13.866	13.863	13.863
	16	(1)	-	-	-
		(11.159)	(11.570)	(11.548)	(11.969)
		100	(78)	-	-
		5.550	4.962	5.059	4.638
		19	676	-	-
		5.569	5.638	5.059	4.638
		65.131	65.095	59.660	59.287

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1. έως 30.06.2019	30.06.2018	Από 1.1. έως 30.06.2019	30.06.2018
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		714	674	666	628
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		(116)	(108)	(130)	(104)
Καθαρά έσοδα από τόκους		598	566	536	524
Έσοδα προμηθειών		164	158	145	139
Έξοδα προμηθειών		(44)	(41)	(39)	(38)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες		120	117	106	101
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου		148	27	148	24
Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)		3	(46)	-	(1)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα		869	664	790	648
Δαπάνες προσωπικού		(262)	(280)	(247)	(266)
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα		(97)	(121)	(82)	(140)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων		(49)	(36)	(66)	(33)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	4	(200)	(168)	(204)	(157)
Κόστος αναδιάρθρωσης	5	(105)	(40)	(105)	(40)
Κέρδη προ φόρων		156	19	86	12
Φόροι	6	(8)	(12)	-	(1)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		148	7	86	11
Διακοπείσες δραστηριότητες					
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	11	103	32	154	(4)
Κέρδη περιόδου		251	39	240	7
Αναλογούντα σε:					
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		18	20	-	-
Μετόχους της Τράπεζας		233	19	240	7
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	7	€0,16	€0,01	€0,09	€0,01
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	7	€0,25	€0,02	€0,26	€0,01

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1. έως		Από 1.1. έως	
		30.06.2019	30.06.2018	30.06.2019	30.06.2018
Κέρδη περιόδου		251	39	240	7
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):					
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους επιμετρώμενες στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"), μετά από φόρους		352	(79)	178	(58)
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		(1)	(7)	1	(1)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους		(21)	-	(21)	1
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους		-	1	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		330	(85)	158	(58)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους επιμετρώμενες στην ΕΑΜΛΣΕ, μετά από φόρους		18	(2)	17	(5)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	17	348	(87)	175	(63)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου		599	(48)	415	(56)
Αναλογούντα σε:					
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		18	20	-	-
Μετόχους της Τράπεζας		581	(68)	415	(56)

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Εκατ €	Όμιλος	
	Από 1.4. έως 30.06.2019	30.06.2018
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	367	331
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(59)	(55)
Καθαρά έσοδα από τόκους	308	276
Έσοδα προμηθειών	84	81
Έξοδα προμηθειών	(23)	(24)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	61	57
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	26	(9)
Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	24	(21)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	419	303
Δαπάνες προσωπικού	(130)	(141)
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	(47)	(63)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων ακινήτων επενδύσεων, παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(26)	(18)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	(90)	(50)
Κόστος αναδιάρθρωσης	(4)	(40)
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	122	(9)
Φόροι	(4)	(9)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	118	(18)
Διακοπείσες δραστηριότητες		
Κέρδη περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	82	13
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου	200	(5)
Αναλογούντα σε:		
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	8	10
Μετόχους της Τράπεζας	192	(15)
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	€0,13	€(0,02)
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	€0,21	€(0,02)

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος	
		Από 1.4. έως 30.06.2019	30.06.2018
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου		200	(5)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):			
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:			
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους επιμετρώμενες στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"), μετά από φόρους		300	(59)
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		(6)	-
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους		(21)	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους		-	2
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		273	(57)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:			
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους επιμετρώμενες στην ΕΑΜΛΣΕ, μετά από φόρους		5	(4)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους		278	(61)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου		478	(66)
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		8	10
Μετόχους της Τράπεζας		470	(76)

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Όμιλος για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Εκατ. €	Αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας										Σύνολο	Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Σύνολο
	Μετοχικό Κεφάλαιο – Κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο – Κοινές μετοχές	Ίδιες μετοχές	Αξιόγραφα στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά και αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο			
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	2.744	13.866	-	160	13	(119)	-	(165)	(9.803)	6.696	683	7.379	
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	-	-	42	-	-	-	-	(1.582)	(1.540)	-	(1.540)	
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 9	2.744	13.866	-	202	13	(119)	-	(165)	(11.385)	5.156	683	5.839	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(81)	(7)	1	-	-	-	(87)	-	(87)	
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	19	19	20	39	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(81)	(7)	1	-	-	19	(68)	20	(48)	
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	
Διανομή μερίσματος (Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(40)	(40)	
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2018	2.744	13.866	(1)	121	6	(118)	-	(165)	(11.365)	5.088	663	5.751	
Κινήσεις μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2018	-	-	1	(31)	6	(1)	-	3	(104)	(126)	13	(113)	
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	2.744	13.866	-	90	12	(119)	-	(162)	(11.469)	4.962	676	5.638	
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 16	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	4	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 16	2.744	13.866	-	90	12	(119)	-	(162)	(11.465)	4.966	676	5.642	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	370	(1)	-	(21)	-	2	350	-	350	
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	233	233	18	251	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	370	(1)	-	(21)	-	235	583	18	601	
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	(660)	(658)	
Διανομή μερίσματος (Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(15)	(15)	
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2019	2.744	13.866	(1)	460	11	(119)	(21)	(162)	(11.228)	5.550	19	5.569	

Οι σημειώσεις στις σελίδες 43 μέχρι 76 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Τράπεζα για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Εκατ. €	Μετοχικό Κεφάλαιο – Κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο – Κοινές μετοχές	Αποθεματικό αξιογράφων στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αποθεματικό αντιστάθμισης ταμιακών ρών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά & αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	2.744	13.863	92	(56)	-	(161)	(10.268)	6.214
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	-	41	-	-	-	(1.546)	(1.505)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 9	2.744	13.863	133	(56)	-	(161)	(11.814)	4.709
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	(63)	(1)	1	-	-	(63)
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	7	7
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	(63)	(1)	1	-	7	(56)
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2018	2.744	13.863	70	(57)	1	(161)	(11.807)	4.653
Κινήσεις μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2018	-	-	(18)	1	(1)	3	-	(15)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	2.744	13.863	52	(56)	-	(158)	(11.807)	4.638
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 16	-	-	-	-	-	-	4	4
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 16	2.744	13.863	52	(56)	-	(158)	(11.803)	4.642
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	195	1	(21)	-	2	177
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	240	240
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	195	1	(21)	-	242	417
Υπόλοιπο την 30 Ιουνίου 2019	2.744	13.863	247	(55)	(21)	(158)	(11.561)	5.059

Οι σημειώσεις στις σελίδες 43 μέχρι 76 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών για την περίοδο που έληξε 30 Ιουνίου 2019

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	Από 1.1 έως 30.06.2018	30.06.2019	Από 1.1 έως 30.06.2018
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων				
Κέρδη προ φόρων	268	56	240	9
Προσαρμογές για:				
Μη ταμειακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων & λοιπές προσαρμογές:	63	242	15	148
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	54	45	66	33
Αποσβέσεις διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο επενδυτικού χαρτοφυλακίου, δανείων & απαιτήσεων και δανειακών υποχρεώσεων	(10)	(5)	(9)	(4)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	270	218	266	199
Προβλέψεις για παροχές προσωπικού	19	6	5	5
Αποτέλεσμα από αντιστάθμιση κινδύνου εύλογης αξίας	1	-	1	-
Έσοδα από μερίσματα αξιογράφων επενδύσεων	(3)	(2)	(15)	(57)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων & ακινήτων επενδύσεων	-	1	1	1
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση αξιογράφων επενδύσεων	(127)	(33)	(70)	(31)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση θυγατρικών	(90)	-	(175)	-
Δεδουλευμένοι τόκοι χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων και αποτελέσματα από επαναγορά πιστωτικών τίτλων	7	3	4	1
Προσαρμογές αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(63)	1	(63)	1
Αρνητική υπεραξία	(3)	-	-	-
Λοιπές μη ταμειακές λειτουργικές ροές	8	8	4	-
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	(1.477)	1.140	(1.279)	1.187
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	1	362	(75)	291
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	(657)	216	(481)	328
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	814	464	827	460
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ενεργητικού	(1.196)	(127)	(1.195)	(136)
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	(323)	589	(243)	640
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	(116)	(364)	(112)	(396)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) λειτουργικών υποχρεώσεων:	(974)	1.412	(1.428)	1.385
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(2.015)	209	(2.072)	221
Υποχρεώσεις προς πελάτες	10	951	(269)	905
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα παθητικού	764	232	783	233
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	(27)	64	(3)	(4)
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	158	(53)	-	-
Φόρος εισοδήματος που (καταβλήθηκε) / εισπράχθηκε	(24)	(13)	(15)	1
Λοιπά στοιχεία παθητικού	160	22	148	29
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	(2.120)	2.850	(2.452)	2.729
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων				
Απόκτηση θυγατρικών, εκτός ταμειακών διαθέσιμων και ισοδύναμων που αποκτήθηκαν	(55)	(8)	-	-
Συμμετοχή στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών	-	-	-	(96)
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εκτός ταμειακών διαθέσιμων και ισοδύναμων που πωλήθηκαν	319	-	440	-
Απόκτηση συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	(6)	-	-	-
Εισπραχθέντα μερίσματα από χαρτοφυλάκιο επενδύσεων και συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	3	2	8	43
Απόκτηση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(44)	(70)	(35)	(42)
Εισπράξεις από διάθεση ενσώματων παγίων στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	-	1	1	1
Απόκτηση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	(6.671)	(2.699)	(5.024)	(1.031)
Εισπράξεις από πώληση και εξόφληση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	4.720	3.090	3.297	1.616
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	(1.734)	316	(1.313)	491
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων				
Εισπράξεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών υποχρεώσεων	297	85	108	11
Αποπληρωμή πιστωτικών τίτλων, λοιπών δανειακών υποχρεώσεων και προνομιούχων τίτλων	(94)	(60)	(6)	(7)
Αποπληρωμή κεφαλαίου στις καταβολές μισθωμάτων	(3)	-	(20)	-
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών	15	14	-	-
Αγορά ιδίων μετοχών	(16)	(15)	-	-
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	(15)	(40)	-	-
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	184	(16)	82	4
Επίπτωση συναλλαγματικών διαφορών στο ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα	-	1	5	2
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδύναμων	(3.670)	3.151	(3.678)	3.226
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου	6.453	2.516	5.766	1.818
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	2.783	5.667	2.088	5.044

Οι σημειώσεις στις σελίδες 43 μέχρι 76 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (εφεξής «ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1841 και οι μετοχές της εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ») το 1880. Η Τράπεζα έχει την έδρα της στην οδό Αιόλου 86, Αθήνα, Ελλάδα (αριθμ. Γ.Ε.ΜΗ 237901000), τηλ.: (+30) 210 334 1000, www.nbg.gr. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, πρακτορεία και γραφεία αντιπροσωπείας οπουδήποτε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η Τράπεζα κατά τη διάρκεια των 179 ετών λειτουργίας της, έχει επεκτείνει το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει και καλύπτει όλα τα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τις θυγατρικές της (εφεξής ο «Όμιλος») παρέχουν ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, διαχείριση και εκμετάλλευση ακινήτων, χρηματιστηριακές, επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες διεθνώς. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Βόρεια Μακεδονία, στη Ρουμανία, στην Κύπρο, στη Μάλτα και στην Αίγυπτο.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η εξής:

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Κώστας Π. Μιχαηλίδης

Η Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Αικατερίνη Κ. Μπερίτση⁽¹⁾

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Πάυλος Κ. Μυλωνάς

Εκτελεστικά Μέλη⁽²⁾

Δημήτριος Ν. Καποτόπουλος⁽³⁾

Χριστίνα Θ. Θεοφιλίδη⁽⁴⁾

Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη^{(5), (6), (7)}

Γκίκας Α. Χαρδούβελης

Αβραάμ Κ. Γούναρης

Wietze J.P. Reehoorn

Elena Ana E.V. Cernat

Claude Edgar L.G. Piret

Andrew J. McIntyre

Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος

Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Περικλής Φ. Δρούγκας

⁽¹⁾ Την 31 Ιουλίου 2019, η κα. Αικατερίνη Κ. Μπερίτση εκλέχθηκε ως μη εκτελεστικό μέλος και ορίστηκε ως Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

⁽²⁾ Την 10 Ιουλίου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε ότι ο κ. Παναγιώτης Α. Δασμάνογλου δεν θα συνεχίσει να παρέχει υπηρεσίες ως εκτελεστικό μέλος, παραμένοντας Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας και Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου, με τα ίδια καθήκοντα.

⁽³⁾ Την 24 Ιανουαρίου 2019, ο κ. Δημήτριος Ν. Καποτόπουλος εξελέγη ως εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος εκτελεστικού μέλους κ. Δημήτριου Γ. Δημόπουλου.

⁽⁴⁾ Την 31 Ιουλίου 2019, στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων, η κα. Χριστίνα Θ. Θεοφιλίδη εξελέγη ως εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁵⁾ Την 10 Ιουλίου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, η κα Eva Cederbalk και ο κ. Χάρης Α. Μάκκας παραιτήθηκαν από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου. Την ίδια ημέρα, ο κ. Ιωάννης Γ. Ζωγραφάκης παραιτήθηκε από τη θέση του μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁶⁾ Την 31 Ιουλίου 2019, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων εξέλεξε τους κ. κ Γκίκα Α. Χαρδούβελη, Αβραάμ Κ. Γούναρη, Wietze J. P. Reehoorn και την κα. Elena Ana E.V. Cernat ως νέα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁷⁾ Την 29 Αυγούστου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. John P.J. McCormick από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

Όλα τα μέλη εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη και με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των παραπάνω μελών λήγει με την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων το 2021.

Οι παρούσες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας την 29 Αυγούστου 2019.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι συνοπτικές ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019 (οι «ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις»), έχουν συνταχθεί σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο Δ.Λ.Π. 34 «Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις». Οι ενδιάμεσες αυτές χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις και όχι όλη την πληροφόρηση που απαιτείται στην περίπτωση σύνταξης πλήρων ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Συνεπώς, οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να αναγνωστούν σε συνδυασμό με τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, οι οποίες έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (η «Ε.Ε.»).

Οι λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν είναι σε συμφωνία με αυτές της προηγούμενης χρήσης και της αντίστοιχης ενδιάμεσης περιόδου, εκτός από αυτές που αφορούν σε νέα πρότυπα και τροποποιήσεις, όπως αναφέρονται κατωτέρω.

Τα ποσά απεικονίζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. Ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά). Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία αναπροσαρμόστηκαν για να συμβαδίζουν με αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα περίοδο.

Οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και όλα τα συμβόλαια παραγώγων, τα οποία αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής της δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) τη χαμηλή χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και την τρέχουσα πρόσβαση στις διευκολύνσεις χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος με σημαντικά πλεονάσματα εγγυήσεων (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 30 Ιουνίου 2019, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και (γ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με τους μακροοικονομικούς δείκτες όπως αναφέρεται ακολούθως.

Ρευστότητα

Την 30 Ιουνίου 2019, η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») ανήλθε σε €2,2 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €2,2 δισ.). Επιπρόσθετα, την 30 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (gepos) ύψους €1,8 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €10,7 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας από το Ευρωσύστημα.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 30 Ιουνίου 2019, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») διαμορφώθηκε σε 14,8%, υπερβαίνοντας τον δείκτη Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων ποσοστού 13,75% για το 2019 (βλ. Σημείωση 19).

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα διατήρησε την ανοδική της τάση το 1^ο τρίμηνο του 2019, με το πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ») να αυξάνεται κατά 1,3% ετησίως, με σχετικά μειούμενο ρυθμό αύξησης συγκριτικά με το 2018 (ετήσια αύξηση 1,9%). Μια περαιτέρω βελτίωση σε ένα σημαντικό ποσοστό δεικτών συγκυρίας και πρόδρομων δεικτών οικονομικής δραστηριότητας προμηνύει επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια του 2019, η οποία θα υποστηριχθεί από την ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης και την ανάκαμψη του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου. Οι επίσημες εκτιμήσεις (μέσος όρος προβλέψεων Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΔΝΤ) προβλέπουν περαιτέρω επιτάχυνση της αύξησης του ΑΕΠ στο 2,3% ετησίως το 2019 και 2,1% ετησίως το 2020, παρά την επιβράδυνση των οικονομιών της Ευρωζώνης κατά την ίδια περίοδο.

Οι θετικές μακροοικονομικές τάσεις εγχωρίως, η συσσώρευση ενός σημαντικού ταμειακού αποθέματος από το ελληνικό κράτος, το οποίο καλύπτει τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου για περισσότερα από 3½ έτη, σε συνδυασμό με τις προοπτικές για μια πιο παρατεταμένη περίοδο χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής από την ΕΚΤ και τη γενικότερη θετική αξιολόγηση της προόδου της ελληνικής οικονομίας στις τρεις εκθέσεις αξιολόγησης υπό το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (μεταξύ Νοεμβρίου 2018 και Ιουνίου 2019), συνέβαλαν στην περαιτέρω βελτίωση του οικονομικού κλίματος. Η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να αυξήσει τη δυναμική της κατά τη διάρκεια του 2019, υποστηριζόμενη από τις θετικές τάσεις στο διαθέσιμο εισόδημα, οι οποίες ενισχύονται από την εφαρμογή επεκτατικών δημοσιονομικών μέτρων ύψους περίπου 1,2% του ΑΕΠ, που αποτελεί και την πρώτη δημοσιονομική επέκταση την τελευταία δεκαετία. Τα ελληνικά χρεόγραφα υπεραπέδωσαν αυτών της

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ευρωζώνης το 1^ο εξάμηνο του 2019, ενώ οι τιμές κατοικιών σημείωσαν τον υψηλότερο ρυθμό αύξησής τους από το 2007 (4,0% ετησίως το 1^ο τρίμηνο του 2019).

Ωστόσο, ο ρυθμός βελτίωσης των συνθηκών ρευστότητας και η ενίσχυση της χρηματοοικονομικής θέσης του ιδιωτικού τομέα παραμένουν πολύ αδύναμα, ενώ οι επενδυτικές δαπάνες παραμένουν ευμετάβλητες και σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένες από τις εκταμιεύσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Επιπλέον, παρά τη σημαντική πρόοδο, οι οικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας και οι αποτιμήσεις των χρηματοοικονομικών στοιχείων παραμένουν ευάλωτες στην επιβράδυνση της οικονομίας της Ευρωζώνης και την αυξημένη μεταβλητότητα στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ΔΝΤ και η ΕΚΤ προέβησαν σε ορισμένες επισημάνσεις σχετικά με την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων, έπειτα από την νομοθέτηση των επεκτατικών δημοσιονομικών μέτρων το 2019. Η αβεβαιότητα αυτή περιορίζει την δυνατότητα της νεοεκλεγμένης κυβέρνησης αναφορικά με την άμεση λήψη μέτρων που ενισχύουν την οικονομική ανάπτυξη ή/και τη δημοσιονομική αποτελεσματικότητα. Επιπλέον, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, καθώς και η έγκαιρη μείωση και εξυγίανση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, σύμφωνα με τους φιλόδοξους και εμπροσθοβαρείς στόχους που έχουν θέσει οι ελληνικές τράπεζες, αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης της Ελλάδας τα επόμενα χρόνια.

2.3 Υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α.

Νέα ΔΠΧΑ, τροποποιήσεις και διερμηνείες που τέθηκαν σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019

Νέα ΔΠΧΑ

-**ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις»** (σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2019). Το ΔΠΧΑ 16 αντικαθιστά τις σχετικές οδηγίες περί μισθώσεων που περιλαμβάνονται στο ΔΛΠ 17 *Μισθώσεις*, ΕΔΔΠΧΑ 4 *Προσδιορισμός του εάν μια συμφωνία εμπεριέχει μίσθωση*, ΜΕΔ-15 *Λειτουργικές μισθώσεις – Κίνητρα* και ΜΕΔ-27 *Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης* και καθορίζει αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση και γνωστοποίηση των συμβάσεων μίσθωσης, με στόχο να εξασφαλιστεί ότι οι μισθωτές και οι εκμισθωτές παρέχουν σχετικές πληροφορίες που απεικονίζουν με ακρίβεια αυτές τις συναλλαγές.

Το ΔΠΧΑ 16 εισάγει ένα ενιαίο λογιστικό μοντέλο μίσθωσης για τους μισθωτές. Ένας μισθωτής αναγνωρίζει ένα Δικαίωμα Χρήσης (ΔΧ) ως περιουσιακό στοιχείο, το οποίο αντιπροσωπεύει το δικαίωμα του να χρησιμοποιεί το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο και μια υποχρέωση μίσθωσης η οποία αντιπροσωπεύει την υποχρέωσή του να καταβάλλει μισθώματα. Η υποχρέωση μίσθωσης, αρχικά, επιμετρύεται στην παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωμών των μισθωμάτων, προεξοφλημένων με τη χρήση ενός επιτοκίου που εμπεριέχεται στη μίσθωση ή στην περίπτωση που αυτό το επιτόκιο δεν μπορεί να προσδιοριστεί εύκολα, με το επιτόκιο δανεισμού του μισθωτή (IBR). Το ΔΧ αρχικά επιμετρύεται στην αξία της υποχρέωσης μίσθωσης.

Μεταγενέστερα, το ΔΧ αποσβένεται στη διάρκεια της μίσθωσης και η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετρύεται στο αποσβεσμένο κόστος. Το έξοδο λειτουργικής μίσθωσης που αναγνωρίζεται σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από το έξοδο της απόσβεσης του ΔΧ και από το έξοδο τόκου που προέρχεται από την αναστροφή της προεξόφλησης της υποχρέωσης μίσθωσης. Η αλλαγή στην παρουσίαση των εξόδων λειτουργικής μίσθωσης θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες και την αντίστοιχη μείωση των ταμειακών ροών από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

Η λογιστική αντιμετώπιση από την πλευρά του εκμισθωτή παραμένει ίδια με το τρέχον πρότυπο – δηλαδή οι εκμισθωτές εξακολουθούν να κατατάσσουν τις μισθώσεις ως χρηματοδοτικές ή λειτουργικές χρησιμοποιώντας τα ίδια κριτήρια ταξινόμησης με του ΔΛΠ 17.

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι Εκμισθωτής

Δεν υπήρξε σημαντική επίδραση στις χρηματοδοτικές μισθώσεις του Ομίλου ή στις μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι εκμισθωτής.

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι Μισθωτής

Ο Όμιλος εφάρμοσε την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση, όπου το ΔΧ είναι ίσο με την υποχρέωση της μίσθωσης κατά την υιοθέτηση του νέου προτύπου και δεν θα αναμορφώσει τα συγκριτικά στοιχεία. Ο Όμιλος εφάρμοσε την πρακτική μέθοδο και εξαίρεσε, κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16, τον ορισμό της μίσθωσης και δεν επαναξιολόγησε εάν μία σύμβαση είναι ή περιέχει μίσθωση. Ως εκ τούτου, κατά την ημερομηνία μετάβασης (δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 2019), ο Όμιλος εφάρμοσε το ΔΠΧΠ 16 μόνο στις συμβάσεις που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί ως μισθώσεις βάσει του ΔΛΠ 17 και της Διερμηνείας ΕΔΔΠΧΑ 4.

Ο Όμιλος επέλεξε να κάνει χρήση της εξαίρεσης αναγνώρισης που παρέχεται για τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και τις μισθώσεις μικρής αξίας, για τις οποίες οι πληρωμές μίσθωσης αναγνωρίζονται ως λειτουργικά έξοδα, σε σταθερή βάση, στη διάρκεια της μίσθωσης.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που χρησιμοποιήθηκε για την επιμέτρηση της υποχρέωσης μίσθωσης αφορά το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μισθωμάτων στην παρούσα τους αξία από την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής και θεωρείται σημαντική λογιστική εκτίμηση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος και η Τράπεζα είχαν μη ακυρώσιμες δεσμεύσεις λειτουργικής μίσθωσης ύψους €196 εκατ. και €1.573 εκατ. αντίστοιχα. Δεδομένου ότι οι περισσότερες από αυτές τις ρυθμίσεις αφορούν μισθώσεις, εκτός από βραχυπρόθεσμες και μικρής αξίας μισθώσεις, το ΔΠΧΠ 16 αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα κέρδη εις νέον του Ομίλου κατά €136

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ. αντίστοιχα, και της Τράπεζας κατά €1.142 εκατ., €1.138 εκατ. και €4 εκατ. αντίστοιχα, την 1 Ιανουαρίου 2019. Περισσότερες πληροφορίες, σχετικά με την επίδραση από την πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου, παρατίθενται στη Σημείωση 24.

Τα ΔΧ και οι υποχρεώσεις μίσθωσης περιλαμβάνονται στα κονδύλια «Ενσώματα πάγια στοιχεία» και «Λοιπά στοιχεία παθητικού» αντίστοιχα.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες

Οι παρακάτω τροποποιήσεις και διερμηνείες εφαρμόστηκαν από τον Όμιλο, χωρίς ωστόσο να έχουν σημαντική επίδραση στις ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

-ΔΠΧΑ 4 (Τροποποίηση) Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» με το ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια συμβόλαια». Οι τροποποιήσεις εισάγουν δύο προσεγγίσεις. Το τροποποιημένο πρότυπο α) παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα παρά στην κατάσταση αποτελεσμάτων, τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, πριν την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, και β) παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως τον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021. Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει την αναβολή της εφαρμογής των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 για τη θυγατρική ασφαλιστική εταιρεία, Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών (Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.), όπως επιτρέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2017/1988 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από την 1η Ιανουαρίου 2018 μέχρι την 1 Ιανουαρίου 2021, ημερομηνία υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 17 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια. Στη συνεδρίαση της 14 Νοεμβρίου 2018, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αποφάσισε προσωρινά να παρατείνει την αναβολή της εφαρμογής των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 κατά ένα έτος, έτσι οι ασφαλιστικές εταιρείες υποχρεούνται να εφαρμόσουν το ΔΠΧΑ 9 για τις ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2022.

Την 30 Ιουνίου 2019, η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπέισα δραστηριότητα και συνεχίζει να εφαρμόζει το ΔΛΠ 39.

-Διερμηνεία 23 της ΕΔΔΠΧΠ «Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η Διερμηνεία παρέχει επεξηγήσεις ως προς την αναγνώριση και επιμέτρηση του αναβαλλόμενου και του τρέχοντος φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την φορολογική αντιμετώπιση κάποιων στοιχείων. Η Διερμηνεία 23 έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της λογιστικοποίησης του φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει τέτοια αβεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογητέου κέρδους/ζημιάς, της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, των φορολογικών κερδών και φορολογικών ζημιών και των φορολογικών συντελεστών.

-ΔΛΠ 19 (Τροποποίηση) Τροποποίηση προγράμματος, περικοπή ή διακανονισμός (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι οντότητες πρέπει να προσδιορίζουν τα συνταξιοδοτικά έξοδα όταν λαμβάνουν χώρα αλλαγές σε συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών.

-Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2015-2017 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB).

ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων – Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί πως μια οντότητα επαναεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά τον έλεγχο της επιχείρησης αυτής.

ΔΠΧΑ 11 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο – Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί πως μια οντότητα δεν επαναεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά από κοινού έλεγχο στην επιχείρηση αυτή.

ΔΛΠ 12 Φόροι εισοδήματος– Παρέχεται η διευκρίνιση ότι μια οντότητα λογιστικοποιεί όλες τις επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από πληρωμές μερισμάτων με τον ίδιο τρόπο.

ΔΛΠ 23 Κόστος Δανεισμού – Διευκρινίζεται ότι μια οντότητα χειρίζεται ως μέρος του γενικού δανεισμού οποιοδήποτε δάνειο αναλήφθηκε ειδικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου όταν το στοιχείο αυτό είναι έτοιμο για τη χρήση την οποία προορίζεται ή την πώλησή του.

-ΔΠΧΑ 9 (Τροποποίηση) Δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής με καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά). Οι τροποποιήσεις παρέχουν τη δυνατότητα στις εταιρείες να επιμετρούν συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής και εμπεριέχουν καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης, στο αποσβεσμένο κόστος ή σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων αν πληρείται συγκεκριμένος όρος, αντί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

-ΔΛΠ 28 (Τροποποίηση) Μακροπρόθεσμες Συμμετοχές σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι οι οντότητες πρέπει να λογιστικοποιούν τις μακροπρόθεσμες συμμετοχές τους σε μία συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία - στην οποία δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης - με βάση το ΔΠΧΑ 9.

Νέα ΔΠΧΑ, τροποποιήσεις και διερμηνείες σε υπάρχοντα πρότυπα που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2019

Νέα πρότυπα

-ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2021 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το ΔΠΧΑ 17 εκδόθηκε τον Μάιο του 2017 και αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4. Την 14 Νοεμβρίου 2018, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αποφάσισε προσωρινά να παρατείνει την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17 κατά ένα έτος έως την περίοδο που αρχίζει την 1 Ιανουαρίου 2022. Το ΔΠΧΑ 17 καθιερώνει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση καθώς και τις γνωστοποιήσεις των ασφαλιστήριων συμβολαίων που βρίσκονται στο πεδίο εφαρμογής του προτύπου και σκοπός του είναι να διασφαλίσει ότι μία οντότητα παρέχει σχετικές πληροφορίες που αντιπροσωπεύουν ακριβοδίκαια τα συμβόλαια αυτά. Το νέο πρότυπο επιλύει τα προβλήματα συγκρισιμότητας που είχε δημιουργήσει το ΔΠΧΑ 4 καθώς απαιτεί όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια να λογιστικοποιούνται με τρόπο συνεπή. Οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις θα επιμετρώνται σε τρέχουσες αξίες και όχι σε ιστορικό κόστος. Το πρότυπο δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ε.Ε. Ο Όμιλος είναι σε διαδικασία υλοποίησης του ΔΠΧΑ 17. Η πρακτική του κλάδου και η ερμηνεία του προτύπου αναπτύσσονται και ενδέχεται να υπάρξουν αλλαγές στο πρότυπο, επομένως η πιθανή επίδραση της εφαρμογής του παραμένει αβέβαιη.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2019

Ορισμός Επιχειρηματικής Οντότητας - Τροποποίηση στο ΔΠΧΑ 3 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις για την έννοια της επιχειρηματικής οντότητας στο ΔΠΧΑ 3 – *Συνένωση Επιχειρήσεων* να βοηθήσει τις εταιρείες να καθορίσουν εάν ένα σύνολο αποκτώμενων δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων αποτελούν μία Επιχειρηματική Οντότητα ή όχι. Καθορίζονται οι ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό της Επιχειρηματικής Οντότητας, αφαιρείται η απαίτηση της αξιολόγησης για το εάν οι αντισυμβαλλόμενοι στην αγορά είναι ικανοί να αντικαταστήσουν κάποια ελλυτή στοιχεία ή διαδικασίες και να συνεχίζει να παράγει αγαθά και υπηρεσίες, εισάγει κριτήρια να βοηθήσει τις εταιρείες να αξιολογήσουν εάν οι αποκτώμενες δραστηριότητες είναι ουσιαστικές, περιορίζει τον ορισμό της επιχειρηματικής οντότητας και των παραγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών και εισάγει ένα προαιρετικό τεστ συγκέντρωσης εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων. Οι τροποποιήσεις πρέπει να εφαρμοστούν σε συναλλαγές που έχουν γίνει κατά την ή μεταγενέστερα της αρχής της πρώτης περιόδου αναφοράς της 1 Ιανουαρίου 2020. Συνεπώς, οι εταιρείες δεν πρέπει να επαναξιολογήσουν τις αντίστοιχες συναλλαγές που έχουν πραγματοποιήσει σε προηγούμενες περιόδους αναφοράς.

Ορισμός του Ουσιώδους – Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 και στο ΔΛΠ 8 (σε ισχύ για τον Όμιλο από την 1 Ιανουαρίου 2020). Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 *Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων* και ΔΛΠ 8 *Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές σε λογιστικές Εκτιμήσεις και Λάθη*, για να εναρμονίσει τον ορισμό του «ουσιώδους» σε όλα τα πρότυπα και να αποσαφηνίσει συγκεκριμένες πτυχές του ορισμού. Ο νέος ορισμός αναφέρει ότι «η πληροφορία είναι ουσιώδης, εάν παραλείποντας την, παραποιώντας την, ή παρεμποδίζοντάς την, θα μπορούσε να επηρεαστούν οι αποφάσεις των γενικών χρηστών των Οικονομικών Καταστάσεων, με βάση αυτές τις Οικονομικές Καταστάσεις οι οποίες περιέχουν οικονομικές πληροφορίες για μία οντότητα. Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι το ουσιώδες εξαρτάται από την φύση ή την σημαντικότητα της πληροφορίας ή και από τα δύο. Μία οντότητα θα πρέπει να αξιολογήσει εάν μία πληροφορία μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες είναι ουσιώδης στο πλαίσιο των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Εννοιολογικό Πλαίσιο Τον Μάρτιο του 2018, το IASB εξέδωσε μια αναθεωρημένη έκδοση του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά (το «Πλαίσιο»), που θα έχει ισχύ για τις χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά. Το Πλαίσιο καθορίζει τις θεμελιώδεις έννοιες της χρηματοοικονομικής αναφοράς που καθοδηγούν το IASB στην ανάπτυξη των ΔΠΧΑ. Το Πλαίσιο στηρίζει τα υπάρχοντα Πρότυπα αλλά δεν τα αντικαθιστά. Οι συντάκτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων χρησιμοποιούν το Πλαίσιο ως σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη λογιστικών πολιτικών στις σπάνιες περιπτώσεις όπου μια συγκεκριμένη επιχειρηματική συναλλαγή δεν καλύπτεται από τα υπάρχοντα ΔΠΧΑ. Το IASB και η Επιτροπή Διερμηνειών ΔΠΧΑ θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν το νέο Πλαίσιο άμεσα στην ανάπτυξη νέων ή στην τροποποίηση υφιστάμενων ΔΠΧΑ και διερμηνειών. Ο Όμιλος αξιολογεί επί του παρόντος την επίδραση του τροποποιημένου Πλαισίου στις λογιστικές του πολιτικές.

2.4 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά τη σύνταξη των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, οι σημαντικές εκτιμήσεις, κρίσεις και παραδοχές που διενεργήθηκαν από την Διοίκηση σε σχέση με την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου και τις κύριες πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων ήταν παρόμοιες με αυτές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, με εξαίρεση τον προσδιορισμό του επιτοκίου δανεισμού του μισθωτή για την προεξόφληση των υποχρεώσεων από μισθώσεις, κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 (Σημείωση 2.3).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανικής τραπεζικής

Η λιανική τραπεζική περιλαμβάνει όλους τους ιδιώτες καταναλωτές, τους επαγγελματίες, τις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο τζίρο μέχρι €2,5 εκατ.) εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης. Η Τράπεζα, μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων που διαθέτει, προσφέρει στους πελάτες της λιανικής τραπεζικής ευρύ φάσμα δανειακών, καταθετικών και επενδυτικών προϊόντων, καθώς επίσης και άλλα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιχειρηματικής και Επενδυτικής τραπεζικής

Ο τομέας της επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις πιστοδοτήσεις όλων των μεγάλων και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης και την επενδυτική τραπεζική. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών χρηματοοικονομικής και επενδυτικής φύσης, τη διαχείριση καταθέσεων, τη χορήγηση δανείων (σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα), υπηρεσίες συναλλάγματος και την υποστήριξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Προκειμένου (α) να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τα δάνεια σε καθυστέρηση, τα μη εξυπηρετούμενα και τα καταγγελλόμενα δάνεια και (β) να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με την Πράξη 42/30.5.2014 και Πράξη 47/9.2.2015 της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ και τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών (άρθρο 1 παρ.2 ν. 4224/2013), η Τράπεζα συνέστησε ειδική επιχειρησιακή μονάδα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης στην οποία μεταφέρθηκε το αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο.

Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση διαθεσίμων και χαρτοφυλακίου ιδιωτών, τη διαχείριση περιουσίας (αμοιβαία κεφάλαια και αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου), υπηρεσίες θεματοφυλακής, υπηρεσίες private equity καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας.

Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα ασφαλιστικών προϊόντων μέσω της θυγατρικής εταιρείας Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» («ΑΕΕΓΑ») και άλλων θυγατρικών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Από την 30 Ιουνίου 2017, η ΑΕΕΓΑ ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 11).

Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων

Οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου, τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδότησης της ναυτιλίας, επενδυτικής τραπεζικής και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας, μέσω του δικτύου καταστημάτων και θυγατρικών που διαθέτει στο εξωτερικό. Κατά την 30 Ιουνίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018, οι εταιρείες Banka Romaneasca S.A. («Romaneasca»), NBG Cyprus και οι δραστηριότητες του καταστήματος του Καΐρου ταξινομήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες.

Λοιπών δραστηριοτήτων

Περιλαμβάνουν τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, τις ξενοδοχειακές και αποθηκευτικές δραστηριότητες καθώς επίσης και τα μη κατανομήσιμα έσοδα και δαπάνες του Ομίλου (έσοδα από τόκους δανείων μειωμένης εξασφάλισης, δάνεια προς το προσωπικό κ.λπ.) και συναλλαγές μεταξύ τομέων. Κατά την 31 Μαρτίου 2019, η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Την 23 Μαΐου 2019, ολοκληρώθηκε η πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.6.2019	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματα- γορών – Κεφαλαι- γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	204	217	60	84	-	31	2	598
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	58	44	2	9	-	7	-	120
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(15)	(4)	(2)	148	-	2	22	151
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	247	257	60	241	-	40	24	869
Άμεσες δαπάνες	(194)	(20)	(7)	(15)	-	(20)	(13)	(269)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(337)	30	(3)	1	-	(4)	(131)	(444)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων Φόροι	(284)	267	50	227	-	16	(120)	156 (8)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								148
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								(18)
Κέρδη από διακοπείσες δραστηριότητες					27	17	59	103
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας								233
Αποσβέσεις	35	2	1	1	-	2	8	49
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	249	(45)	(8)	(6)	-	3	7	200

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.6.2018	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	204	201	55	15	-	32	59	566
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	52	44	2	10	-	8	1	117
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	2	(13)	(9)	29	-	3	(31)	(19)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	258	232	48	54	-	43	29	664
Άμεσες δαπάνες	(216)	(21)	(7)	(17)	-	(23)	12	(272)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(214)	(6)	(31)	14	-	(2)	(134)	(373)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων Φόροι	(172)	205	10	51	-	18	(93)	19 (12)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								7
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								(20)
Κέρδη από διακοπείσες δραστηριότητες					39	(1)	(6)	32
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας								19
Αποσβέσεις ⁽¹⁾	16	2	-	1	-	2	15	36
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	139	(6)	22	(20)	-	2	31	168

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πισοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματα- γορών – Κεφαλαια- γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Ενεργητικό ανά τομέα την 30 Ιουνίου 2019								
Ενεργητικό	14.646	12.014	1.713	9.970	-	2.496	13.110	53.949
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								5.285
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	241	93	-	-	3.559	2.004	-	5.897
Σύνολο ενεργητικού								65.131
Παθητικό ανά τομέα την 30 Ιουνίου 2019								
Παθητικό	35.571	2.516	122	6.956	-	1.895	8.154	55.214
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								17
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.495	1.836	-	4.331
Σύνολο παθητικού								59.562
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2018								
Ενεργητικό	15.597	11.446	1.773	7.106	-	2.422	16.262	54.606
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								5.268
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	3.156	2.045	20	5.221
Σύνολο ενεργητικού								65.095
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2018								
Παθητικό	34.543	2.706	191	9.934	-	1.921	6.047	55.342
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								23
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.342	1.750	-	4.092
Σύνολο παθητικού								59.457

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	30.06.2018	30.06.2019	30.06.2018
α. Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	180	157	184	146
Καθαρή ζημία από τροποποίηση συμβατικών όρων	24	-	24	-
	204	157	208	146
β. Προβλέψεις απομείωσης χρεογράφων				
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους	(6)	(22)	(6)	(21)
	(6)	(22)	(6)	(21)
γ. Λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης				
Απομείωση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού και λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	(1)	-	-
Προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις και λοιπές προβλέψεις	2	34	2	32
	2	33	2	32
Σύνολο	200	168	204	157

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Κόστος αναδιάρθρωσης

Για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019, τα έξοδα αναδιοργάνωσης περιλαμβάνουν €94 εκατ. εκτιμώμενο κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου για το 2019, του οποίου οι όροι ανακοινώθηκαν στους εργαζομένους της Τράπεζας την 10 Μαΐου 2019 ενώ τα έξοδα αναδιοργάνωσης ποσού €11 εκατ. αφορούν σε άμεσα έξοδα σχετικά με την αναδιοργάνωση.

Για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2018, τα έξοδα αναδιοργάνωσης περιλαμβάνουν €40 εκατ. εκτιμώμενο κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου για το 2018.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Φόροι

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	30.06.2018	30.06.2019	30.06.2018
Φόροι περιόδου	(6)	(9)	-	(1)
Αναβαλλόμενοι φόροι	(2)	(3)	-	-
Φόροι	(8)	(12)	-	(1)

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος της Τράπεζας για τις χρήσεις 2019 και 2018 ανέρχεται σε 29%. Σύμφωνα με το νόμο 4603/2019, ο συντελεστής παρακράτησης φόρου επί μερισμάτων που διανέμονται μετά την 1 Ιανουαρίου 2019 μειώνεται από 15% σε 10%.

Οι ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις των εταιρειών που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, παρουσιάζονται στη Σημείωση 22.

Σύμφωνα με το Ν. 4579/2018, σε ισχύ από το 2019, ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων, πλην των πιστωτικών ιδρυμάτων, μειώνεται σταδιακά κατ' έτος ως ακολούθως:

- 28% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2019,
- 27% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2020,
- 26% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2021, και
- 25% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2022 και επόμενα.

Ο συντελεστής φόρου εισοδήματος για τα πιστωτικά ιδρύματα παραμένει 29%.

Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια

Οι απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος περιλαμβάνουν απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους €203 εκατ. που αφορούν τα οικονομικά έτη 2009, 2011, 2012 και 2013 (δηλαδή, τις χρήσεις 2008, 2010, 2011 και 2012), τις οποίες η Τράπεζα απαιτεί από το Ελληνικό Δημόσιο. Την 29 Μαρτίου 2019, ψηφίστηκε και εισήχθη στη νομοθεσία περί Φορολογίας Νομικών Προσώπων τροπολογία μέσω του Ν. 4605/2019 (άρθρο 93, παρ. 1 & 2), η οποία αποσαφηνίζει το καθεστώς των παρακρατούμενων φόρων για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, (α) φόροι €41 εκατ., οι οποίοι παρακρατήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8, του άρθρου 12, του Ν.2238/1994, θα συμψηφίζονται κατά προτεραιότητα με υποχρέωση φόρου εισοδήματος, όταν προκύψει και στην έκταση που ο φόρος εισοδήματος είναι επαρκής για τον ως άνω συμψηφισμό, (β) παρακρατούμενοι φόροι €162 εκατ., οι οποίοι υπόκεινται στις διατάξεις της παρ. 6, του άρθρου 3, του Ν.4046/2012 και οι οποίοι δεν συμψηφίστηκαν εντός 5 ετών, συμψηφίζονται σε ισόποσες ετήσιες δόσεις, εντός 10 ετών, με φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, αρχής γενομένης από την 1 Ιανουαρίου 2020.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1 έως		Από 1.1 έως	
	30.06.2019	30.06.2018	30.06.2019	30.06.2018
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	147	6	86	11
Κέρδη αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	147	6	86	11
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	86	13	154	(4)
Κέρδη αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	233	19	240	7
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	914.468.187	914.559.755	914.715.153	914.715.153
Κέρδη ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	0,16	0,01	0,09	0,01
Κέρδη ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	0,25	0,02	0,26	0,01

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

Στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων στις 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνονταν ποσό €3.273 εκατ. για τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο υποχρεωτικά επιμετρούνταν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων καθώς δεν πληρούσε τα κριτήρια που συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του εκάστοτε ανεξόφλητου κεφαλαίου. Τον Φεβρουάριο του 2019, η Τράπεζα αντάλλαξε τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο με τρία ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου («ΟΕΔ») λήξης 2023, 2025 και 2026 με συνολική ονομαστική αξία €3.314 εκατ. και εύλογη αξία €3.282 εκατ. Τα ΟΕΔ ταξινομήθηκαν ως διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και επιμετρήθηκαν στο αποσβεσμένο κόστος. Από τη συναλλαγή αναγνωρίστηκε κέρδος €46 εκατ., το οποίο περιλαμβάνει τον αντιλογισμό της αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου («CVA») από τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο και την πρόβλεψη για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες («ΑΠΖ») στα αποκτηθέντα ΟΕΔ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
Στεγαστικά δάνεια	15.206	15.795	14.996	15.590
Καταναλωτικά δάνεια	2.444	3.087	1.867	2.535
Πιστωτικές κάρτες	512	668	443	598
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	2.385	3.094	2.240	2.944
Λιανική τραπεζική	20.547	22.644	19.546	21.667
Επιχειρηματική τραπεζική & χορηγήσεις σε δημόσιο τομέα	16.955	16.956	16.287	16.348
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	37.502	39.600	35.833	38.015
Μείον: Πρόβλεψη ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	(7.564)	(9.466)	(7.039)	(8.912)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	29.938	30.134	28.794	29.103

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος και υποχρεωτικά σε EAMA - Όμιλος

30 Ιουνίου 2019	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	2.971	5.379	6.856	15.206
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(30)	(184)	(2.618)	(2.832)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	2.941	5.195	4.238	12.374
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.300	410	734	2.444
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(21)	(80)	(521)	(622)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.279	330	213	1.822
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	444	14	54	512
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(1)	(47)	(52)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	440	13	7	460
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	421	671	1.293	2.385
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(83)	(936)	(1.023)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	417	588	357	1.362
Επιχειρηματική Τραπεζική				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	10.851	922	4.633	16.406
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(81)	(69)	(2.844)	(2.994)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	10.770	853	1.789	13.412
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	331	38	49	418
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(5)	(33)	(41)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	328	33	16	377
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	16.318	7.434	13.619	37.371
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(143)	(422)	(6.999)	(7.564)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις	16.175	7.012	6.620	29.807
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε EAMA				
				131
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				29.938

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος και υποχρεωτικά σε EAMA - Τράπεζα

30 Ιουνίου 2019	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	2.824	5.354	6.818	14.996
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(30)	(184)	(2.603)	(2.817)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	2.794	5.170	4.215	12.179
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	821	371	675	1.867
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(14)	(75)	(491)	(580)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	807	296	184	1.287
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	384	12	47	443
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(1)	(42)	(47)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	380	11	5	396
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	349	653	1.238	2.240
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(83)	(899)	(986)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	345	570	339	1.254
Επιχειρηματική Τραπεζική				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	11.061	767	3.911	15.739
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(86)	(62)	(2.420)	(2.568)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	10.975	705	1.491	13.171
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	330	38	49	417
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(5)	(33)	(41)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	327	33	16	376
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	15.769	7.195	12.738	35.702
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(141)	(410)	(6.488)	(7.039)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις	15.628	6.785	6.250	28.663
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε EAMA				
				131
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				28.794

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή πρόβλεψης ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Υπόλοιπο 1.1.2019	144	428	8.894	9.466
Ζημιές απομείωσης δανείων	-	5	175	180
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(31)	(31)
Διαγραφές απαιτήσεων και πωλήσεις	-	-	(657)	(657)
Μεταβολή της παρούσας αξίας των προβλέψεων ΑΠΖ	-	-	(44)	(44)
Συναλλαγματικές διαφορές & λουπές μεταβολές	-	(2)	(3)	(5)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(1)	(9)	(1.335)	(1.345)
Υπόλοιπο 30.06.2019	143	422	6.999	7.564

Μεταβολή πρόβλεψης ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Υπόλοιπο 1.1.2019	141	417	8.354	8.912
Ζημιές απομείωσης δανείων	1	2	181	184
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(31)	(31)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	-	(645)	(645)
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-	-	(44)	(44)
Συναλλαγματικές διαφορές & λουπές μεταβολές	-	-	8	8
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(1)	(9)	(1.335)	(1.345)
Υπόλοιπο 30.06.2019	141	410	6.488	7.039

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Ενσώματα πάγια στοιχεία

Την 30 Ιουνίου 2019, στα ενσώματα πάγια στοιχεία περιλαμβάνονται τα Δικαιώματα Χρήσης Περιουσιακών Στοιχείων («ΔΧΠΣ») από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 (Βλέπε Σημείωση 2.3). Τα ΔΧΠΣ για τον Όμιλο και την Τράπεζα την 30 Ιουνίου 2019 ανέρχονται σε €1,3 δισ. και €1,1 δισ. αντίστοιχα. Η αύξηση αυτή των ενσώματων παγίων στοιχείων στον Όμιλο αντισταθμίστηκε από τη μείωση, κατά €0,6 δισ., των ενσώματων παγίων στοιχείων λόγω της πώλησης της Εθνικής Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π..

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 30 Ιουνίου 2019 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου, και Grand Hotel Α.Ε. ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου και Grand Hotel Α.Ε. Τα κέρδη και οι ζημιές από τις διακοπείσες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019 περιλαμβάνουν, τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου και Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. Τα κέρδη ή ζημιές από διακοπείσες δραστηριότητες της συγκριτικής περιόδου περιλαμβάνουν τις S.A.B.A., Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ και NBG Albania και αναμορφώθηκαν με τα αποτελέσματα των εταιρειών ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ και ΕΤΕ Κατάστημα Αιγύπτου (οι οποίες ταξινομήθηκαν ως «διακοπείσες δραστηριότητες» τον Δεκέμβριο του 2018) καθώς και με αυτά της Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π., η οποία ταξινομήθηκε ως «διακοπείσες δραστηριότητες» τον Μάρτιο του 2019.

Banka NBG Albania Sh.A.

Την 2 Φεβρουαρίου 2018, η Τράπεζα υπόγραψε σύμβαση με την American Bank of Investments S.A. («ABI») για την πώληση του συνόλου (100%) της συμμετοχής της στη θυγατρική NBG Albania στην Αλβανία. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €25 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 3 Ιουλίου 2018 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της εταιρείας πέρασε στην ABI. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 43 της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2018.

The South African Bank of Athens Ltd

Την 22 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGR Holdings Proprietary Limited («AFGR»), της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,83% που κατέχει στη θυγατρική εταιρεία S.A.B.A., στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής. Το τίμημα για την πώληση της θυγατρικής ανήλθε σε €18 εκατ. (ZAR 301 εκατ.).

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 4 Οκτωβρίου 2018 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της εταιρείας πέρασε στην AFGR. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 43 της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2018.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Grand Hotel Summer Palace A.E.

Την 18 Οκτωβρίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε την έναρξη της διαδικασίας πώλησης του συνόλου της κατά 100% συμμετοχής στη θυγατρική εταιρεία Grand Hotel Summer Palace A.E. ("Grand Hotel") μέσω ανοιχτού πλειοδοτικού διαγωνισμού με κλειστές προσφορές τη 10 Δεκεμβρίου 2018. Με την ολοκλήρωση της προαναφερόμενης διαδικασίας η Τράπεζα σύναψε, την 14 Ιανουαρίου 2019, σύμβαση πώλησης με τον πλειοδότη του διαγωνισμού, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY A.E., για την πώληση του 100% συμμετοχής της στη Grand Hotel. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε την 5 Απριλίου 2019 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος του Grand Hotel πέρασε στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY A.E. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση, παρατίθενται στη Σημείωση 21 αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.

Στις 29 Μαρτίου 2019 η Τράπεζα έλαβε από την εταιρία "Invel Real Estate (Netherlands) II B.V. (εφεξής "Invel"), Ειδοποίηση για την άσκηση του Δικαιώματος Αγοράς Μετοχών για την απόκτηση της συμμετοχής της Τράπεζας στην Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. («Παναγία»), σύμφωνα με τη Συμφωνία Μετόχων η οποία είχε συναφθεί μεταξύ της ΕΤΕ και των εταιρειών INVEL, Invel Real Estate Partners Greece L.P., Invel Real Estate Partners Greece SAS, Invel Real Estate Partners Two Limited και Παναγία. Σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της Συμφωνίας Μετόχων, τα νομικά πρόσωπα που ορίστηκαν και εξουσιοδοτήθηκαν σχετικά για την άσκηση του δικαιώματος αυτού, από την INVEL, δηλαδή οι εταιρίες "Invel Real Estate B.V." και CL Hermes Opportunities, L.P. («οι Αγοραστές»), απόκτησαν τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Εθνική Παναγία ΑΕΕΑΠ την 23 Μαΐου 2019 στην τιμή εξάσκησης των €4,684 ανά μετοχή. Το συνολικό ποσό που εισέπραξε η ΕΤΕ από την πώληση της συμμετοχής της Παναγία (αφορά 83.438.113 μετοχές της Παναγία) ανήλθε σε €391 εκατ.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι παρά την συμβατική λήξη της Συμφωνίας Μετόχων κατά την 31 Μαρτίου 2019, η ΕΤΕ διατήρησε τον έλεγχο στην Παναγία (σύμφωνα με τις προβλέψεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας και τους όρους της Συμφωνίας Μετόχων) έως και το χρονικό σημείο της ολοκλήρωσης της πώλησης του ποσοστού συμμετοχής της ΕΤΕ καθώς και της λήψης των σχετικών απαιτούμενων αποφάσεων από τα αρμόδια εταιρικά όργανα της Παναγία αναφορικά με το θέμα αυτό.

Την 23 Μαΐου 2019 ο έλεγχος της Παναγία πέρασε στους Αγοραστές. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση, παρατίθενται στη Σημείωση 21 αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου

Η πώληση της Εθνικής Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου («ΕΤΕ Αιγύπτου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το τροποποιημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης. Την 31 Ιανουαρίου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε να υποβάλλει αίτηση στην Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου, σύμφωνα με τους τοπικούς εποπτικούς κανόνες, για την εκκίνηση της διαδικασίας πώλησης.

Η αίτηση, τελικά, υποβλήθηκε τον Μάρτιο του 2018, η έγκριση χορηγήθηκε τον Ιούλιο του 2018 και η διαδικασία πώλησης ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2018.

Το τίμημα της πώλησης αναμένεται να είναι χαμηλότερο της λογιστικής αξίας της εταιρείας κατά συνέπεια, κατά την ταξινόμηση της ΕΤΕ Αιγύπτου ως «Προοριζόμενη προς πώληση», αναγνωρίστηκε σωρευτική ζημία απομείωσης €15 εκατ., σε επίπεδο Ομίλου και Τράπεζας (31 Δεκεμβρίου 2018: €9 εκατ.).

Την 2 Μαΐου 2019 η Τράπεζα υπόγραψε οριστική συμφωνία με την Bank Audi SAE για την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ΕΤΕ Αιγύπτου και αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός των επόμενων 12 μηνών, για το λόγο αυτό η ΕΤΕ Αιγύπτου ταξινομήθηκε ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες». Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στις εγκρίσεις των Κεντρικών Τραπεζών Αιγύπτου και Λιβάνου.

Banca Romanesca S.A.

Την 20 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα υπόγραψε οριστική σύμβαση με την Export-Import Bank of Romania («EximBank») για την πώληση του συνόλου (99,28%) της συμμετοχής της στη θυγατρικής της Banca Romanesca στη Ρουμανία.

Το τίμημα της πώλησης αναμένεται να είναι χαμηλότερο της λογιστικής αξίας της εταιρείας κατά συνέπεια σε επίπεδο Ομίλου αναγνωρίστηκε σωρευτική ζημία απομείωσης €89 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €110 εκατ.). Σε επίπεδο Τράπεζας η αντίστοιχη απομείωση ανήλθε σε €57 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €82 εκατ.).

Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στην έγκριση της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας και της Επιτροπής Ανταγωνισμού της Ρουμανίας.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ

Η πώληση της Εθνικής Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ («ΕΤΕ Κύπρου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το τροποποιημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό της Συμβούλιο την 4 Δεκεμβρίου 2015. Η διαδικασία πώλησης της ΕΤΕ Κύπρου ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2018 και η Τράπεζα, δεδομένου ότι η διαδικασία είναι σε προχωρημένο στάδιο, αναμένει ότι θα ολοκληρωθεί εντός των επόμενων 12 μηνών.

Το τίμημα της πώλησης αναμένεται να είναι χαμηλότερο της λογιστικής αξίας της εταιρείας κατά συνέπεια κατά την ταξινόμηση της εταιρείας ως προοριζόμενης προς πώληση αναγνωρίστηκε σωρευτική ζημία απομείωσης €41 εκατ., σε επίπεδο Ομίλου (31 Δεκεμβρίου 2018: €39 εκατ.). Σε επίπεδο Τράπεζας η αντίστοιχη απομείωση ανήλθε σε €23 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €23 εκατ.). Η ΕΤΕ Κύπρου έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική»

Η Τράπεζα δεσμεύτηκε στη διερεύνηση εναλλακτικών επιλογών αναφορικά με τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης όπως συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού σχετικά με την πώληση της Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών («ΑΕΕΓΑ»).

Η Τράπεζα θεωρεί ότι η πώληση έχει υψηλές πιθανότητες να ευδοκιμήσει και δεδομένου ότι προετοιμάζεται να επανεκκινήσει τη διαδικασία το τρίτο τρίμηνο του 2019, αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών. Γι' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της ΑΕΕΓΑ παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων από διακοπείσες δραστηριότητες ⁽¹⁾

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1. έως		Από 1.1. έως	
	30.06.2019	30.06.2018	30.06.2019	30.06.2018
Καθαρά έσοδα από τόκους	42	53	2	2
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	(1)	2	-	1
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	46	44	-	-
Λουπτά έσοδα	48	38	3	1
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	135	137	5	4
Λειτουργικά έξοδα	(95)	(90)	(3)	(3)
Προβλέψεις και ζημιές απομείωσης	12	(10)	20	(4)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	52	37	22	(3)
Φόροι	(9)	(5)	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	43	32	22	(4)
Κέρδη/(Ζημιές) πώλησης (Σημείωση 21)	60	-	132	-
Συνολικό κέρδος/(ζημιά) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (αναλογούνται στους μετόχους της Τράπεζας)	103	32	154	(4)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τις Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ ΚΥΠΡΟΥ, ΠΑΝΓΑΙΑ και ΕΤΕ Αιγύπτου ενώ η συγκριτική περίοδος περιλαμβάνει επιπλέον τις S.A.B.A. και NBG Albania.

Εκατ. €	Όμιλος	
	Από 1.1. έως	
	30.06.2019	30.06.2018
Ταμειακές Ροές από διακοπείσες δραστηριότητες		
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	117	152
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	(176)	(219)
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	107	(11)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές)	48	(78)

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση και των υποχρεώσεων σχετιζόμενων με τα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Ενεργητικό	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019 ⁽¹⁾	31.12.2018 ⁽²⁾	30.06.2019 ⁽¹⁾	31.12.2018 ⁽²⁾
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	297	227	20	25
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	239	299	207	353
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	70	64	54	50
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	1	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.519	1.217	383	52
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	2.903	2.494	66	66
Ακίνητα επενδύσεων	89	90	-	-
Συμμετοχή σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	924	904
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	18	16	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία	138	141	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	65	125	-	-
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	476	455	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	16	19	-	-
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	60	67	2	2
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	6	6	-	-
Σύνολο ενεργητικού	5.897	5.221	1.656	1.452
Παθητικό				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	20	11	-	-
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	-	-	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.689	1.590	103	99
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.368	2.210	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	2	1	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	57	66	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού	194	214	19	12
Σύνολο παθητικού	4.331	4.092	122	111

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των ΑΕΕΓΑ, Banca Romaneasca, ETE Αιγύπτου και ETE Κύπρου.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των ΑΕΕΓΑ, Banca Romaneasca, ETE Αιγύπτου, ETE Κύπρου και Grand Hotel Summer Palace A.E.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Οι «Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα» περιλαμβάνουν κυρίως τη χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ποσού €2,25 δισ., τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos ποσού €1,9 δισ. και τις λουτές καταθέσεις μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων ποσού €1,5 δισ., (31 Δεκεμβρίου 2018: €2,25 δισ., €4,1 δισ. και €1,3 δισ., αντίστοιχα).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Υποχρεώσεις προς πελάτες

Καταθέσεις:	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
Ιδιωτών	32.698	31.866	31.555	30.734
Επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών	6.289	6.102	6.472	6.457
Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου	3.956	5.059	3.955	5.058
Σύνολο	42.943	43.027	41.982	42.249
Καταθέσεις:	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
Ταμειευτηρίου	20.065	19.449	19.916	19.306
Τρεχούμενοι & Ώψεως	9.454	9.142	9.406	9.233
Προθεσμίας	12.548	13.640	11.783	12.908
Λουτές	876	785	877	791
Σύνολο	42.943	43.016	41.982	42.238
Καταθέσεις πελατών υπό μορφή repos	-	11	-	11
Σύνολο	42.943	43.027	41.982	42.249

Στις καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνονται προϊόντα καταθέσεων με ενσωματωμένα ένα ή περισσότερα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχει προσδιορίσει τις καταθέσεις αυτές ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα ποσά αυτά ανέρχονται την 30 Ιουνίου 2019 σε €745 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €1.043 εκατ.).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Σύμφωνα με το Ν. 4151/2013, όλοι οι αδρανείς λογαριασμοί καταθέσεων μετά την πάροδο 20 ετών υπόκεινται σε παραγραφή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Όλες οι τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους να αποδίδουν τα ταμειακά διαθέσιμα αυτών των αδρανών λογαριασμών στο Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα, κατά την χρήση 2019 και μέχρι την 30 Ιουνίου 2019, απέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο €1 εκατ. που αφορούσαν καταθέσεις που είχαν υπαχθεί σε αδράνεια.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

Οι κυριότερες συναλλαγές σε υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λουπές δανειακές υποχρεώσεις από την 1 Ιανουαρίου 2019 έως και την 30 Ιουνίου 2019 είναι οι ακόλουθες:

- Την 11 Ιανουαρίου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9 και επομένως το υπόλοιπο της εν λόγω Σειράς την 30 Ιουνίου 2019 ανερχόταν σε €500 εκατ., το οποίο διακρατήθηκε από την Τράπεζα και χρησιμοποιείται ως εξασφάλιση για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ.
- Την 12 Φεβρουαρίου 2019, τα υπόλοιπα €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 8, τα οποία αρχικά είχε διακρατήσει η ίδια η Τράπεζα, τα αγόρασε η ΕΙΒ και επομένως το υπόλοιπο της Τράπεζας που κατείχε η ΕΙΒ την 30 Ιουνίου 2019 ανερχόταν σε €200 εκατ.

Οι κυριότερες συναλλαγές σε υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λουπές δανειακές υποχρεώσεις μετά την 30 Ιουνίου 2019 είναι οι ακόλουθες:

- Την 18 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), ύψους €400 εκατ. Ο ομολογιακός τίτλος έχει διάρκεια 10 ετών, με δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης από τον εκδότη με τη συμπλήρωση πενταετίας. Το ετήσιο επιτόκιο για τα πρώτα πέντε έτη είναι σταθερό 8,25%. Σε περίπτωση που δεν ασκηθεί το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης, το ετήσιο επιτόκιο για τη δεύτερη πενταετία επαναυπολογίζεται στη βάση του 5ετούς mid-swap rate τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή συν 846,4 μονάδες βάσης.
- Την 8 Αυγούστου 2019, τροποποιήθηκαν οι τελικοί όροι της Σειράς 9 του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών και η ημερομηνία λήξης της εν λόγω Σειράς παρατάθηκε από τις 14 Αυγούστου 2019 στις 14 Αυγούστου 2020. Επιπρόσθετα, την 13 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση επιπλέον €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9 και ως εκ τούτου το νέο υπόλοιπο της συγκεκριμένης Σειράς ανέρχεται σε €400 εκατ., ποσό που διακρατείται εξολοκλήρου από την Τράπεζα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

α. Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου, στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημία, επειδή οι αγωγές μπορεί να διαρκέσουν πολλά χρόνια, πολλές από τις αγωγές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Ωστόσο, κατά την άποψη της Διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, η οριστική διευθέτησή τους και οι πιθανές δικαστικές αποφάσεις δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην ενοποιημένη ή ατομική κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, κατάσταση αποτελεσμάτων και κατάσταση ταμειακών ροών. Παρόλα αυτά, το ποσό των προβλέψεων που έχει σχηματισθεί από τον Όμιλο και τη Τράπεζα κατά την 30 Ιουνίου 2019 για επίδικες απαιτήσεις ανέρχεται σε €64 εκατ. και €61 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €67 εκατ. και €64 εκατ. αντίστοιχα).

β. Λογαριασμός Επικουρήσεως Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος («ΛΕΠΕΤΕ»)

Κατάσταση ανοιχτών δικαστικών αγωγών μεταξύ της Τράπεζας, του ΛΕΠΕΤΕ και πρώην εργαζομένων

Η Τράπεζα, μέχρι τον Οκτώβριο του 2017, παρείχε στο Ταμείο Επικουρήσεως (ΛΕΠΕΤΕ) οικονομική διευκόλυνση προκειμένου το ΛΕΠΕΤΕ να καλύψει τα ταμειακά του ελλείμματα. Στη συνέχεια, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε ότι η Τράπεζα, από τον Οκτώβριο του 2017 και εντεύθεν, δεν θα παρείχε καμία πρόσθετη διευκόλυνση στον ΛΕΠΕΤΕ. Από το Δεκέμβριο του 2017, το ΛΕΠΕΤΕ έπαψε να καταβάλλει πληρωμές στους συνταξιούχους. Υπάρχουν εκκρεμείς δικαστικές ενέργειες εναντίον της Τράπεζας από το ΛΕΠΕΤΕ και πρώην εργαζομένους που αμφισβητούν το καθεστώς των «καθορισμένων εισφορών» του Ταμείου, ισχυριζόμενοι ότι η Τράπεζα έχει υποχρέωση να καλύπτει οποιοδήποτε ταμειακό έλλειμμα προκύπτει.

Μέχρι τις 19 Αυγούστου 2019, εννέα αιτήσεις για έκδοση προσωρινής διαταγής έχουν απορριφθεί, 21 αποφάσεις προσωρινών ασφαλιστικών μέτρων έχουν εκδοθεί υπέρ της Τράπεζας και 5 υπέρ των συνταξιούχων. Για τις υποθέσεις που τα αρμόδια δικαστήρια έκριναν εναντίον της Τράπεζας, τα ποσά που επιδικάστηκαν έχουν καταχωρηθεί στα αποτελέσματά της. Μέχρι τις 19 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα έχει πληρώσει το ποσό των €660 χιλ. Επιπρόσθετα, έχουν ασκηθεί 114 αγωγές, εκ των οποίων οι 99 έχουν συζητηθεί και έχουν εκδοθεί επ' αυτών 39 αποφάσεις. Οι οκτώ είναι κατά της Τράπεζας όπου η Τράπεζα έχει ασκήσει έφεση μέχρι τώρα για τις

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

επτά εξ' αυτών, ενώ 31 αποφάσεις είναι υπέρ της Τράπεζας για τις οποίες έχουν ασκηθεί μέχρι τώρα 25 εφέσεις. Επισημαίνεται ότι η Τράπεζα έχει καταθέσει αίτηση αναίρεσης απευθείας στον Άρειο Πάγο, για μία εκ των οκτώ αρνητικών αποφάσεων. Η αίτηση αναίρεσης θα εκδικαστεί στον Άρειο Πάγο την 17 Δεκεμβρίου 2019. Για την ίδια περίπτωση, η Εθνική Τράπεζα υπέβαλε προσωρινά μέτρα αναστολής της δυσμενούς απόφασης και ο Άρειος Πάγος ενέκρινε την αίτηση και χορήγησε τα αιτούμενα προσωρινά μέτρα.

Η Τράπεζα δεν έχει προβεί στην καταβολή οποιουδήποτε ποσού για τις παραπάνω εναντίον της αποφάσεις και δεν έχει αναγνωρίσει καμία πρόβλεψη για τις εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, δεδομένου ότι η Διοίκηση εκτιμά ότι η πιθανότητα αρνητικής έκβασης των υποθέσεων αυτών είναι απομακρυσμένη.

Εισαγωγή του Ν.4618/2019

Την 10 Ιουνίου 2019 δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 24, Ν.4618/2019), με την οποία επί της ουσίας μεταφέρονται οι εργαζόμενοι της Τράπεζας και οι συνταξιούχοι από το ΛΕΠΕΤΕ στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών («ΕΤΕΑΕΠ»), το κρατικό επικουρικό συνταξιοδοτικό ταμείο, και η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η Τράπεζα θα πρέπει να καλύπτει τα εξής κόστη:

- (α) από την 1 Ιανουαρίου 2019 και εφεξής τις αναλογούσες εισφορές επικουρικής ασφάλισης για τους εργαζόμενους που μεταφέρθηκαν στον ΕΤΕΑΕΠ. Οι ισχύοντες συντελεστές είναι 3,50% από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Μαΐου 2019, 3,25% από την 1 Ιουνίου 2019 έως την 31 Μαΐου 2022 και 3,00% από την 1 Ιουνίου 2022 και εφεξής,
- (β) αναδρομική πληρωμή των συντάξεων του 2018, οι οποίες θα υπολογιστούν σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται από το Ν.4618/2019. Το ποσό εκτιμάται από την Τράπεζα ότι θα ανέλθει σε €50 εκατ. Από το Ν.4618/2019 προβλέπεται επίσης ότι η καταβολή γίνεται κατά το 1/5 του συνολικού ποσού έως την 31 Αυγούστου 2019 και το υπόλοιπο τμηματικά και πάντως το αργότερο την 31 Δεκεμβρίου 2020.
- (γ) συμπληρωματική ασφαλιστική εισφορά €40 εκατ. ετησίως για τα έτη 2019 έως 2023,
- (δ) συμπληρωματική εργοδοτική εισφορά από την 1 Ιανουαρίου 2024 και εφεξής η οποία θα προσδιορίζεται με αναλογιστική μελέτη η οποία θα συντάσσεται από την Ελληνική Αναλογιστική Αρχή. Η Τράπεζα δεν μπορεί να εκτιμήσει τα σχετικά κόστη, καθώς ο Νόμος 4618/2019 δεν παρέχει τη βάση επί της οποίας θα διενεργηθεί η σχετική μελέτη ούτε την απαιτούμενη σαφήνεια ως προς τον βαθμό κάλυψης τυχόν ελλειμμάτων από την πλευρά της Τράπεζας, και
- (ε) τις αναλογούσες εισφορές των εργαζομένων για την περίοδο 1 Ιανουαρίου έως 31 Μαΐου 2019 μόνο.

Σε συνέχεια της νομοθετικής αυτής τροποποίησης και της σχετικής Υπουργικής Απόφασης 28153/276/21.6.2019, η Τράπεζα υπέβαλε στις 5 Ιουλίου 2019 δήλωση στο ΕΤΕΑΕΠ, με την οποία το ενημέρωνε ότι θα εξακολουθήσει να καταβάλλει στο ΕΤΕΑΕΠ, από την 1 Ιουνίου 2019 και εφεξής, τις αναλογούσες, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, επικουρικές ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και εργαζομένων σε σχέση με τα πρόσωπα (εργαζόμενους) που είχαν ασφαλισθεί από το ΛΕΠΕΤΕ μέχρι την έκδοση της προαναφερόμενης νομοθετικής τροποποίησης. Η Τράπεζα στην ίδια δήλωση επεσήμανε ότι έχει τερματιστεί οποιαδήποτε ιδιωτική σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΛΕΠΕΤΕ και επομένως δεν θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον κανενός είδους πληρωμή.

Η Τράπεζα θεωρεί ότι η παραπάνω νομοθετική τροποποίηση αντιτίθεται σε θεμελιώδεις συνταγματικές διατάξεις και στο πλαίσιο αυτό, κατέθεσε στο Συμβούλιο της Επικρατείας αίτηση για ακύρωση των σχετικών διοικητικών αποφάσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του Νόμου 4618/2019, η οποία προγραμματίζεται για εκδίκαση ενώπιον του Συμβουλίου στις 2 Δεκεμβρίου 2019, και αίτηση για την αναστολή της εκτέλεσης των ανωτέρω.

Στις 5 Αυγούστου 2019, η Εθνική Τράπεζα έλαβε την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της υπουργικής απόφασης, αλλά μόνο λόγω τυπικών και διαδικαστικών λόγων καθώς, σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου, η αίτηση αναστολής σχετίζεται επί της ουσίας με την αναστολή των διατάξεων του ισχύοντος νόμου, κάτι που δεν είναι συμβατό με τους κανονισμούς και τη δικαστική νομολογία. Από την άλλη πλευρά, το Συμβούλιο της Επικρατείας, μέσω της αιτιολογίας της απόφασής του, συνδέει την τελεσίδικη κρίση του, όσον αφορά το αίτημα της ακύρωσης, με την έκβαση της εκδίκασης των υποθέσεων ενώπιον των Αστικών Δικαστηρίων (ιδίως ενώπιον του Αρείου Πάγου). Επιπλέον, θεωρεί ότι ο προαναφερόμενος νόμος δεν επιβάλλει και δεν επιβαρύνει την Τράπεζα με την κάλυψη των ελλειμμάτων ούτε με την καταβολή των συντάξεων στους ίδιους τους συνταξιούχους και, κατά συνέπεια, θεωρεί ότι ο νόμος δεν δημιουργεί υποχρέωση για την Εθνική Τράπεζα από την 1η Ιανουαρίου 2024 και μετά.

Στις 2 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα κατέβαλε ποσό €36 εκατ. σε σχέση με τη συμπληρωματική εισφορά για το 2019, όπως απαιτείται από την υπουργική απόφαση (βλέπε (γ) ανωτέρω), και το αναγνώρισε ως προκαταβολή στο ΕΤΕΑΕΠ. Επιπλέον, την 31 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα έπρεπε να πληρώσει €1 εκατ. που αντιστοιχούσαν στις εισφορές του εργοδότη και των εργαζομένων για τον Ιανουάριο του 2019 (βλέπε (α) και (ε)) ανωτέρω, αλλά λόγω τεχνικών θεμάτων των συστημάτων ΕΤΕΑΕΠ, η πληρωμή δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί.

Η Τράπεζα δεν έχει αναγνωρίσει έξοδα και προβλέψεις σε σχέση με τα στοιχεία (β) έως (ε) ανωτέρω, καθώς η διοίκηση εκτιμά ότι η εν λόγω νομοθετική τροποποίηση, η οποία ορίζει ότι η Τράπεζα αναλαμβάνει δαπάνες σχετικές με υφιστάμενους συνταξιούχους προς τους οποίους η Τράπεζα θεωρεί ότι δεν έχει καμία υποχρέωση στο πλαίσιο του προηγούμενου καθεστώτος (καθεστώτος ΛΕΠΕΤΕ), θα θεωρηθεί αντισυνταγματική από το Συμβούλιο της Επικρατείας, λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι η πιθανότητα, το τελικό αποτέλεσμα των εκκρεμών αγωγών ενώπιον των Αστικών Δικαστηρίων να είναι αρνητικό, είναι απομακρυσμένη. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα αναμένει ότι, όποιο ποσό καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί για τα υπό (β) έως (ε) κόστη ανωτέρω, πριν την έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με το αίτημα ακύρωσης, είτε θα αποζημιωθεί ή θα συμψηφιστεί με μελλοντικές εισφορές προς το ΕΤΕΑΕΠ (περίπτωση (α) ανωτέρω).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλογα με το αποτέλεσμα της αίτησης για ακύρωση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, της αίτησης αναιρέσεως ενώπιον του Αρείου Πάγου και τυχόν περαιτέρω νομικών ενεργειών που μπορεί να προχωρήσει η Τράπεζα, ενδέχεται να αλλάξει η εκτίμηση της διοίκησης ως προς την πιθανότητα εκρών, οπότε η Τράπεζα μπορεί να χρειαστεί να αναγνωρίσει σημαντικές προβλέψεις σε μελλοντικές περιόδους σε σχέση με το πιο πάνω θέμα.

γ. Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά για ορισμένες χρήσεις και επομένως, οι φορολογικές υποχρεώσεις τους για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές. Συνεπώς, ως αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

Οι χρήσεις των ετών 2011-2016 έχουν ελεγχθεί φορολογικά από τη Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.2238/1994 και μεταγενέστερα με το άρθρο 65Α Ν.4174/13 και οι σχετικές εκθέσεις φορολογικής συμμόρφωσης, οι οποίες δεν είχαν παρατηρήσεις, εκδόθηκαν την 27 Ιουλίου 2012, 27 Σεπτεμβρίου 2013, 10 Ιουλίου 2014, 30 Οκτωβρίου 2015, 30 Σεπτεμβρίου 2016 και 23 Οκτωβρίου 2017 αντίστοιχα. Η χρήση 2017 έχει ελεγχθεί φορολογικά από την εταιρεία, PwC Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και η σχετική έκθεση φορολογικής συμμόρφωσης, η οποία δεν είχε παρατηρήσεις, εκδόθηκε την 26 Οκτωβρίου 2018. Ο φορολογικός έλεγχος της χρήσης 2018 από την PwC Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, είναι σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί και να εκδοθεί η έκθεση φορολογικής συμμόρφωσης, προς το τέλος Σεπτεμβρίου 2019.

Το δικαίωμα του Δημοσίου για έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος μέχρι και τη χρήση 2012 παραγράφηκε την 31 Δεκεμβρίου 2018. Περαιτέρω, η χρήση 2013 για την οποία η Εταιρεία, όπως προαναφέρθηκε, έλαβε φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς παρατηρήσεις, σύμφωνα με την ΠΟΛ1159/2011, καθίσταται περαιωμένη φορολογικά λόγω παρέλευσης 18μήνης περιόδου από την ημερομηνία ανάρτησης του πιστοποιητικού. Ωστόσο, σύμφωνα με την Απόφαση 1680/2018 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, δε θα πρέπει να θεωρείται προσωρινά παραγεγραμμένη αναφορικά με τη διενέργεια ελέγχου η χρήση 2013, μέχρι τουλάχιστον την επίλυση του θέματος από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Για τα φορολογικά έτη 2014 και επόμενα, σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/2016 δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού φορολογικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επιφυλάξεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Συνεπώς οι φορολογικές αρχές είναι δυνατόν να επανέλθουν και να διενεργήσουν τον δικό τους φορολογικό έλεγχο. Ωστόσο, εκτιμάται από τη Διοίκηση της Εταιρείας ότι τα αποτελέσματα από τέτοιους μελλοντικούς ελέγχους από τις φορολογικές αρχές, αν τελικά πραγματοποιηθούν, δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

Πληροφορίες σχετικά με τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις θυγατρικές και τις συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης υπάρχουν στη Σημείωση 22.

δ. Δανειακές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων του, υπεισέρχεται σε συμβατικές δεσμεύσεις εκ μέρους των πελατών του και συμμετέχει σε χρηματοπιστωτικά μέσα που ενέχουν εκτός ισολογισμού κινδύνους, ώστε να εξυπηρετήσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες των πελατών του. Οι συμβατικές δεσμεύσεις αφορούν σε υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές. Οι υποχρεώσεις από εγκεκριμένες μη εκταμιευμένες δανειακές συμβάσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφόμενων όρων της συμφωνίας. Οι ενέγγυες πιστώσεις προς εκτέλεση αφορούν τη χρηματοδότηση από την Τράπεζα της εμπορικής συμφωνίας μεταφοράς αγαθών στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με απευθείας πληρωμή του συναλλασσόμενου, με τον οποίο ο πελάτης της Τράπεζας έχει συνάψει τη συμφωνία. Οι ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές αφορούν σε δεσμεύσεις υπό όρους, και εκδίδονται από τον Όμιλο προκειμένου να παρασχεθεί εγγύηση για την εκπλήρωση από τον πελάτη των όρων της συμφωνίας. Όλες οι προαναφερθείσες συμφωνίες σχετίζονται με τις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου. Στην περίπτωση μη καλής εκτέλεσης από τον αντισυμβαλλόμενο του χρηματοπιστωτικού μέσου που αφορά σε εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση καθώς και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, ο κίνδυνος έκθεσης σε ζημιές που αντιμετωπίζει ο Όμιλος αντιπροσωπεύεται από την ονομαστική αξία των χρηματοπιστωτικών μέσων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος ακολουθεί την ίδια πιστωτική πολιτική με αυτή που ακολουθεί για τους εντός χρηματοοικονομικής θέσης κινδύνους.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
Ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις & εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές	2.770	2.760	3.355	3.344
Δικαιούχοι ενέγγυων πιστώσεων προς εκτέλεση	218	279	243	297
Σύνολο	2.988	3.039	3.598	3.641

* Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 30 Ιουνίου 2019 ποσό €6.180 εκατ. για τον Όμιλο (31 Δεκεμβρίου 2018: €6.350 εκατ.) και ποσό €5.951 εκατ. για την Τράπεζα (2018: €6.027 εκατ.). Οι εγκεκριμένες μη εκταμιευμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 30 Ιουνίου 2019, δεν περιλαμβάνουν ποσά που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ε. Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού	3.741	5.138	3.741	5.138

Την 30 Ιουνίου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν δεσμεύσει κυρίως για σκοπούς χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα παρακάτω στοιχεία:

- χρεωστικούς τίτλους του εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου λογιστικής αξίας €1.658 εκατ.
- δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους €799 εκατ. και
- καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €1.284 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €1.959 εκατ.
- Πλέον των δεσμευμένων στοιχείων που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, κατά την 30 Ιουνίου 2019 ο Όμιλος και η Τράπεζα ενεχυρίασαν περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ύψους €318 εκατ. λόγω εγγύησης έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής του Ελληνικού Δημοσίου, όπως επίσης έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ποσού €363 εκατ. για σκοπούς χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών.
- Επιπλέον, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν λάβει στοιχεία ενεργητικού από τρίτους που μπορούν να πωληθούν ή να χρησιμοποιηθούν ως ενέχυρο, τα οποία δεν αναγνωρίζονται στον ισολογισμό αλλά διακρατούνται ως εξασφάλιση. Η εύλογη αξία αυτών των στοιχείων του ενεργητικού που χρησιμοποιήθηκαν ως ενέχυρο για χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ήταν €1.499 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές

Μετοχικό Κεφάλαιο-Κοινές Μετοχές

Το σύνολο των κοινών μετοχών την 30 Ιουνίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 ανερχόταν σε 914.715.153 ονομαστικής αξίας 3,00 Ευρώ ανά μετοχή.

Ίδιες Μετοχές

Οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών διενεργούνται από τη θυγατρική εταιρεία Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. και συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Όμιλος	
	Αριθμός Μετοχών	Εκατ. €
Την 1 Ιανουαρίου 2018	503.772	-
Αγορές	55.802.511	20
Πωλήσεις	(55.932.483)	(20)
Την 31 Δεκεμβρίου 2018	373.800	-
Αγορές	9.397.856	16
Πωλήσεις	(9.119.836)	(15)
Την 30 Ιουνίου 2019	651.820	1

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος

	Από 1.1 έως 30.06.2019			Από 1.1 έως 30.06.2018		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ")	523	(65)	458	(19)	2	(17)
(Κέρδη) / ζημιές από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(119)	14	(105)	(44)	(21)	(65)
Αναγνώριση απομείωσης χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(1)	-	(1)	4	(1)	3
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	403	(51)	352	(59)	(20)	(79)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	-	(1)	(7)	-	(7)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(21)	-	(21)	-	-	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	-	-	-	1	-	1
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	381	(51)	330	(65)	(20)	(85)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Κέρδη/(ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	20	-	20	(2)	-	(2)
(Κέρδη) / ζημιές συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και μεταφέρθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον λόγω πώλησης	(2)	-	(2)	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	18	-	18	(2)	-	(2)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	399	(51)	348	(67)	(20)	(87)

Τράπεζα

	Από 1.1 έως 30.06.2019			Από 1.1 έως 30.06.2018		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ")	234	-	234	(1)	-	(1)
(Κέρδη) / ζημιές από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(55)	-	(55)	(38)	(20)	(58)
Αναγνώριση απομείωσης χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(1)	-	(1)	1	-	1
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	178	-	178	(38)	(20)	(58)
Συναλλαγματικές διαφορές	1	-	1	(1)	-	(1)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(21)	-	(21)	1	-	1
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	158	-	158	(38)	(20)	(58)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Κέρδη/(ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	19	-	19	(5)	-	(5)
(Κέρδη) / ζημιές συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και μεταφέρθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον λόγω πώλησης	(2)	-	(2)	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	17	-	17	(5)	-	(5)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	175	-	175	(43)	(20)	(63)

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η φύση των σημαντικών συναλλαγών τις οποίες πραγματοποίησε ο Όμιλος με συνδεδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019 και την 30 Ιουνίου 2018 καθώς και τα σημαντικά εκκρεμή υπόλοιπα που προέκυψαν από τις συναλλαγές αυτές κατά την 30 Ιουνίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 παρατίθενται παρακάτω.

α. Συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά μέλη και εταιρείες που ελέγχονται ατομικά ή από κοινού από τα πρόσωπα αυτά, πραγματοποίησαν συναλλαγές με τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Όλα τα δάνεια προς τα συνδεδεμένα μέρη (i) χορηγήθηκαν υπό το σύνθηες επιχειρηματικό πλαίσιο, (ii) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και (iii) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το σύνθηες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν περιλαμβάνουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά.

Η κατάσταση με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας παρατίθεται στη Σημείωση 1.

Κατά την 30 Ιουνίου 2019, το ύψος των δανείων, των καταθέσεων/υποχρεώσεων και των εγγυητικών επιστολών ανήλθαν, σε επίπεδο Ομίλου, σε €3 εκατ., €6 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €4 εκατ., €8 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα) και σε επίπεδο Τράπεζας, σε €3 εκατ., €3 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €4 εκατ., €5 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα).

Οι συνολικές απολαβές σε συνδεδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 30 Ιουνίου 2019, ανήλθαν σε €5 εκατ. (30 Ιουνίου 2018: €5 εκατ.) για τον Όμιλο, ενώ σε €3 εκατ. (30 Ιουνίου 2018: €3 εκατ.) για την Τράπεζα, περιλαμβάνοντας κυρίως βραχυπρόθεσμες παροχές και ιδιαίτερα μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές.

β. Συναλλαγές με θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ της Τράπεζας, των θυγατρικών και των συγγενών εταιρειών καθώς και των κοινοπραξιών της, παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνονται μόνο οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες καθότι οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις θυγατρικές έχουν απαλειφθεί κατά την ενοποίηση.

	Όμιλος	
	30.06.2019	31.12.2018
Απαιτήσεις	19	17
Υποχρεώσεις	11	11
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιτοί λογαριασμοί τάξεως	1	1
	Από 1.1 έως	
	30.06.2019	30.06.2018
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιτά έξοδα	2	1

	Τράπεζα		
	30.06.2019		31.12.2018
	Θυγατρικές	Κοινοπραξίες	Σύνολο
Απαιτήσεις	1.446	19	1.465
Υποχρεώσεις	1.310	11	1.321
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιτοί λογαριασμοί τάξεως	1.497	1	1.498
	Από 1.1 έως 30.06.2019		
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιτά έσοδα	27	-	27
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιτά έξοδα	35	2	37

	30.06.2019		31.12.2018	
	Θυγατρικές	Κοινοπραξίες	Θυγατρικές	Κοινοπραξίες
Απαιτήσεις	1.660	17	1.677	
Υποχρεώσεις	1.484	11	1.495	
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιτοί λογαριασμοί τάξεως	2.707	1	2.708	
	Από 1.1 έως 30.06.2019		Από 1.1 έως 30.06.2018	
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιτά έσοδα	33	-	33	
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιτά έξοδα	42	1	43	

γ. Συναλλαγές με λοιπά συνδεδεμένα μέρη

Το σύνολο των απαιτήσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 30 Ιουνίου 2019, από τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανέρχονταν σε €747 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €747 εκατ.). Για τις απαιτήσεις αυτές ο Όμιλος αναγνώρισε πρόβλεψη €742 εκατ. (30 Ιουνίου 2018: €731 εκατ.).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Το σύνολο των υποχρεώσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 30 Ιουνίου 2019, προς τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €110 εκατ. και €36 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €135 εκατ. και €49 εκατ. αντίστοιχα).

δ. Συναλλαγές με ΤΧΣ

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο του ΤΧΣ, το Πλαίσιο Συνεργασίας ("RFA") μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το οποίο υπογράφηκε το Δεκέμβριο 2015, και το γεγονός ότι το ΤΧΣ κατέχει το 40,39% των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκ των οποίων 38,92% είναι με πλήρη δικαιώματα ψήφου, καθώς επίσης ότι το ΤΧΣ εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, το ΤΧΣ θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου. Εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές με το ΤΧΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013 (γνωστά ως CRD IV και CRR αντίστοιχα), μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.4261/2014, ενώ ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 ήταν άμεσα εφαρμόσιμος σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014 και λαμβάνοντας υπόψη ορισμένες διατάξεις της CRD IV εφαρμόστηκαν σταδιακά.

Ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων (Απαιτήσεις Πυλώνα Ι) και η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ορίζει τις συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας για τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 97 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, οι Εποπτικές Αρχές διενεργούν σε τακτική βάση Εποπτικό Έλεγχο και Διαδικασία Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process "SREP"), με σκοπό την αξιολόγηση και μέτρηση των κινδύνων που δεν καλύπτονται, ή δεν είναι πλήρως καλυμμένοι σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι και τον ορισμό πρόσθετων απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας (Απαιτήσεις Πυλώνα ΙΙ). Η άσκηση SREP διενεργείται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και η απόφαση για τις πρόσθετες απαιτήσεις είναι προσαρμοσμένη στο ατομικό προφίλ της κάθε τράπεζας.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το 2019 και το 2018 του Πυλώνα Ι & ΙΙ για τον Όμιλο:

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1		Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	
	2019	2018	2019	2018
Πυλώνας Ι	4,5%	4,5%	8,0%	8,0%
Πυλώνας ΙΙ	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου	2,5%	1,875%	2,5%	1,875%
Απόθεμα ασφαλείας O-SII	0,25%	0,00%	0,25%	0,00%
Σύνολο	10,25%	9,375%	13,75%	12,875%

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και της Τράπεζας παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	14,8%	16,1%	15,2%	16,5%
Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1)	14,8%	16,1%	15,2%	16,5%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	14,8%	16,2%	15,2%	16,7%

Νόμος περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Το άρθρο 27Α του Ν.4172/2013, όπως ισχύει, περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων («ΑΦΑ»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) από ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση (Tax Credit) έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν.4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν.4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη Φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Επιπρόσθετα, ο Ν.4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Την 30 Ιουνίου 2019, το ποσό των ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Νόμου ήταν €4,5 δις. (2018: €4,6 δις.). Στη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2018 δεν ικανοποιήθηκαν τα κριτήρια για τα δικαιώματα μετατροπής και ως εκ τούτου δεν θα υπάρξει έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής το 2019.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

α. Χρηματοοικονομικά μέσα μη αποτιμημένα στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τη λογιστική και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που δεν καταχωρούνται στην εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας και για τα οποία η εύλογη αξία διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική αξία.

Χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

	Λογιστική αξία 30.06.2019	Εύλογη αξία 30.06.2019
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	29.807	29.369
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	6.133	6.055
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	42.198	42.237
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	954	986
	Λογιστική αξία 31.12.2018	Εύλογη αξία 31.12.2018
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	30.001	29.273
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	1.872	1.253
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	41.984	42.040
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.146	1.164

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

	Λογιστική αξία 30.06.2019	Εύλογη αξία 30.06.2019
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	28.663	28.225
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	5.949	5.871
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	41.237	41.276
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	955	986
	<u>Λογιστική αξία</u> 31.12.2018	<u>Εύλογη αξία</u> 31.12.2018
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	28.970	28.242
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	1.752	1.134
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	41.206	41.262
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	847	866

Οι ακόλουθες μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των ανωτέρω χρηματοοικονομικών μέσων στις 30 Ιουνίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Η λογιστική αξία του ταμείου και των διαθεσίμων με τις κεντρικές τράπεζες, των απαιτήσεων κατά και των υποχρεώσεων προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως και των δεδουλευμένων τόκων, προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών: Η εκτίμηση της εύλογης αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διενεργείται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα προεξοφλητικά επιτόκια βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς που προσφέρονται για χρηματοοικονομικά μέσα με παρόμοιους όρους σε δανειολήπτες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος: Η εύλογη αξία των χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος υπολογίζεται με τη χρήση τιμών αγοράς ή με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών που βασίζονται σε τρέχοντα επιτόκια της αγοράς για χρεόγραφα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις προς πελάτες: Η εύλογη αξία καταθέσεων άμεσης ζήτησης και καταθέσεων χωρίς προκαθορισμένη ημερομηνία λήξης προσδιορίζεται ως το πληρωτέο ποσό κατά την ημερομηνία ισολογισμού. Η εύλογη αξία των προθεσμιακών καταθέσεων εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών, βάσει επιτοκίων αγοράς για αντίστοιχα προϊόντα με παρόμοιες ημερομηνίες λήξης.

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους εκτιμάται βάσει τιμών αγοράς, ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για πιστωτικούς τίτλους αντίστοιχης διάρκειας και με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις: Η εύλογη αξία των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων υπολογίζεται βάσει τιμών αγοράς ή με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει των προσαυξημένων επιτοκίων του υφιστάμενου κόστους δανεισμού του Ομίλου για αντίστοιχες συμβάσεις.

β. Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, ανά επίπεδο εύλογης αξίας, στις 30 Ιουνίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

30 Ιουνίου 2019

Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε EAMA	354	68	-	422
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε EAMA	18	14	150	182
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	16	4.971	16	5.003
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.227	2.273	48	3.548
Σύνολο	1.615	7.326	214	9.155

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε EAMA	-	745	-	745
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	14	2.939	12	2.965
Σύνολο	14	3.684	12	3.710

31 Δεκεμβρίου 2018

Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε EAMA	375	675	-	1.050
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε EAMA	156	3.287	159	3.602
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	30	3.753	8	3.791
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	827	1.693	48	2.568
Σύνολο	1.388	9.408	215	11.011

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε EAMA	-	1.043	-	1.043
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	12	2.115	4	2.131
Σύνολο	12	3.158	4	3.174

Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

30 Ιουνίου 2019

Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε EAMA	337	68	-	405
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε EAMA	13	14	150	177
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	16	4.971	16	5.003
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.227	2.193	48	3.468
Σύνολο	1.593	7.246	214	9.053

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε EAMA	-	745	-	745
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	14	2.938	12	2.964
Σύνολο	14	3.683	12	3.709

31 Δεκεμβρίου 2018

Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε EAMA	368	675	-	1.043
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε EAMA	152	3.287	159	3.598
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	30	3.753	8	3.791
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	827	1.612	48	2.487
Σύνολο	1.377	9.327	215	10.919

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε EAMA	-	1.043	-	1.043
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	12	2.115	4	2.131
Σύνολο	12	3.158	4	3.174

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που έχουν καταχωρηθεί ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας και επιμετρώνται στην εύλογη αξία, στις 30 Ιουνίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

30 Ιουνίου 2019	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	5	65	-	70
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.083	1.522	7	2.612
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	144	140	-	284
Σύνολο	1.232	1.728	7	2.967
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Σύνολο	-	1	-	1

31 Δεκεμβρίου 2018

31 Δεκεμβρίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3	61	-	64
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	1.016	993	6	2.015
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	151	119	-	270
Σύνολο	1.170	1.174	6	2.350

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

30 Ιουνίου 2019	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	54	-	54
Σύνολο	-	54	-	54
31 Δεκεμβρίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	50	-	50
Σύνολο	-	50	-	50

Μεταφορές μεταξύ του Επιπέδου 1 και του Επιπέδου 2

Κατά την 30 Ιουνίου 2019, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας και περιλαμβάνονται στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια ρευστότητας και εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει στις 30 Ιουνίου 2019, μεταφέρθηκαν από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, σύμφωνα με την πολιτική του Ομίλου για την ιεραρχία εύλογης αξίας. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν στις 30 Ιουνίου 2019 ήταν €32 εκατ.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, δεν υπήρχαν μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων μεταξύ των επιπέδων εύλογης αξίας σύμφωνα με την πολιτική ιεράρχησης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του Ομίλου.

Για όλες τις μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων, γίνεται η παραδοχή ότι λαμβάνουν χώρα στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 στις 30 Ιουνίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- (α) Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτιμώνται με μοντέλα αποτίμησης, στα οποία χρησιμοποιούνται και σημαντικά, μη παρατηρήσιμα δεδομένα και περιλαμβάνουν προϊόντα τα οποία βασίζονται στη συσχέτιση μεταξύ διαφόρων δεικτών επιτοκίων. Επίσης, περιλαμβάνουν παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η αποτίμηση πιστωτικού κινδύνου (CVA) εκτιμήθηκε βάσει σημαντικών, μη παρατηρήσιμων δεδομένων και το ποσό που αντιστοιχεί στο CVA είναι σημαντικό σε σχέση με το σύνολο της εύλογης αξίας του παραγώγου.
- (β) Χρεόγραφα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, για τα οποία τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας τους βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου ή για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τιμές από τους εκδότες των χρεογράφων. Επίσης, περιλαμβάνουν δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τα οποία αποτιμώνται μέσω της μεθόδου προεξόφλησης ταμειακών ροών και περιλαμβάνουν μη παρατηρήσιμα στην αγορά περιθώρια πιστωτικού κινδύνου.
- (γ) Συμμετοχικούς τίτλους σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, μη εισηγμένους σε χρηματιστηριακή αγορά. Η εύλογη αξία τους εκτιμάται βάσει μοντέλων προσεγγίσεων εισοδήματος ή αγοράς, όπου οι βασικές παράμετροι που χρησιμοποιούνται δεν είναι παρατηρήσιμες στην αγορά.

Ο πίνακας κατωτέρω παρουσιάζει τη συμφωνία όλων των αποτιμήσεων του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2019 και 30 Ιουνίου 2018, συμπεριλαμβανομένων των πραγματοποιηθέντων και μη-πραγματοποιηθέντων κερδών/(ζημιών), που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στην κατάσταση λοιπών συνολικών εσόδων.

Μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3

Σε κάθε περίοδο αναφοράς, ο Όμιλος διενεργεί διεξοδική ανάλυση της κατηγοριοποίησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων σε τριμηνιαία βάση. Για τις περιόδους που έληξαν στις 30 Ιουνίου 2019 και 30 Ιουνίου 2018, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 αφορούν σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η προσαρμογή της εύλογης αξίας λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία τους.

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται βάσει Επιπέδου 3 - Όμιλος

	2019		
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	4	48	159
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(2)	-	(6)
Αποπληρωμές	(1)	-	(3)
Μεταφορά σε Επίπεδο 3	3	-	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	4	48	150

	2018			
	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	8	-	-
Επίπτωση λόγω του ΔΠΧΑ 9	(8)	-	24	185
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	-	8	24	185
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	-	(11)	-	8
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	1	-
Πωλήσεις	-	-	-	(1)
Αποπληρωμές	-	(1)	-	(8)
Μεταφορά σε Επίπεδο 3	-	11	-	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	-	7	25	184

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται βάσει Επιπέδου 3 - Τράπεζα

	2019		
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	4	48	159
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(2)	-	(6)
Αποπληρωμές	(1)	-	(3)
Μεταφορά σε Επίπεδο 3	3	-	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	4	48	150

	2018			
	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	-	-	-
Επίπτωση λόγω του ΔΠΧΑ 9	(8)	-	23	185
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	-	-	23	185
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	-	(2)	-	8
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	2	-
Πωλήσεις	-	-	-	(1)
Αποπληρωμές	-	(1)	-	(8)
Μεταφορά σε Επίπεδο 3	-	10	-	-
Υπόλοιπο 30 Ιουνίου	-	7	25	184

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3), αφορά σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2019, και ανέρχεται σε €(5) εκατ. και μηδέν αντίστοιχα, για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3), αφορά σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2018, και ανέρχεται σε €8 εκατ. και €(2) εκατ. αντίστοιχα, για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Διαδικασίες Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει διάφορες διαδικασίες για να διασφαλίσει ότι η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού υπολογίζεται σε λογική και δίκαιη βάση και έχει δημιουργήσει ένα κατάλληλο πλαίσιο ελέγχου ώστε να διασφαλίσει ότι οι εύλογες αξίες επικυρώνονται από μονάδες του Ομίλου που είναι ανεξάρτητες από αυτές που αναλαμβάνουν και τον αντίστοιχο κίνδυνο. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διάφορες πηγές δεδομένων για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αξιολογούνται μέσω εσωτερικών ανεξάρτητων διαδικασιών, όπου αυτό είναι εφικτό.

Οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που βασίζονται σε παρατηρήσιμα ή μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα, στις περιπτώσεις που οι δύο πρώτες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες, καθώς επίσης με αναφορά σε σχετικές παραμέτρους της αγοράς, όπως επιτόκια, μεταβλητότητα δικαιωμάτων προαίρεσης, συναλλαγματικές ισοτιμίες κλπ.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να χρησιμοποιεί τιμές από τρίτους διενεργώντας διαδικασίες επικύρωσης των τιμών στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, ή να χρησιμοποιεί τιμές με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι τελευταίες συναλλαγές δεδομένης της απουσίας ενεργού αγοράς ή παρόμοιων συναλλαγών ή άλλων δεδομένων παρατηρήσιμων στην αγορά. Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση τις παραπάνω μεθόδους κατηγοριοποιούνται στην χαμηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας της εύλογης αξίας (Επίπεδο 3).

Γενικότερα, οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών παραδοχών στα μοντέλα αποτίμησης, ελέγχονται και επικυρώνονται από τις ανεξάρτητες μονάδες του Middle Office και της Διαχείρισης Κινδύνων, σε συστηματική βάση.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν μοντέλα προεξόφλησης ταμειακών ροών, μοντέλα υπολογισμού δικαιωμάτων προαίρεσης («option pricing models») ή άλλα κατάλληλα για την κάθε περίπτωση, ευρέως αποδεκτά μοντέλα αποτίμησης. Επαρκείς διαδικασίες ελέγχου έχουν θεσπιστεί για την επικύρωση αυτών των μοντέλων, σε συστηματική βάση. Οι μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office παρέχουν το απαραίτητο

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων είναι εύλογες και αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες οικονομικές συγκυρίες και τις συνθήκες της αγοράς. Επιπρόσθετα, οι αποτιμήσεις των εξωχρηματιστηριακών (over-the-counter) παραγώγων συγκρίνονται σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων, στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώγων.

Προσαρμογές Αποτίμησης Αγοραίας αξίας

Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Προσαρμογές για τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο (own credit risk) εφαρμόζονται προκειμένου να απεικονίζεται ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου κατά την αποτίμηση των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι εν λόγω προσαρμογές υπολογίζονται με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ των δύο μερών, και λαμβάνουν υπόψη το διαφορετικό επίπεδο κινδύνου του κάθε αντισυμβαλλομένου στην αποτίμηση αυτών των ροών. Στη διαμόρφωση των εν λόγω προσαρμογών λαμβάνονται υπόψη οι συμφωνίες περιορισμού της έκτασης του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών για παροχή των αναγκαίων αμοιβαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, όπως αυτοί διέπονται και λειτουργούν βάσει των σχετικών συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου, όσο και των συμφωνιών συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία βάσει του Επιπέδου 3 – 30 Ιουνίου 2019

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία (€ εκατ.)	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	100,00
	10	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	679 μ.β.	1400 μ.β.
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	3	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	110 μ.β.	804 μ.β.
	(1)	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	100,00%
Λοιπά Παράγωγα	2	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	110 μ.β.	804 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	48	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α ¹	δ/α ¹	δ/α ¹
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	131	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β.	650 μ.β.

¹ Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείψει δεδομένων από ενεργές αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσέγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρείες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία βάσει του Επιπέδου 3 – 31 Δεκεμβρίου 2018

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία (€ εκατ.)	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	100,00
	18	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	316 μ.β.	366 μ.β.
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	3	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	100,00%
Λοιπά Παράγωγα	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	814 μ.β.	1360 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	48	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α ¹	δ/α ¹	δ/α ¹
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	133	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β.	650 μ.β.

¹ Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείψει δεδομένων από ενεργές αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσέγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρείες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση Ευαισθησίας για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα

Στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων συμπεριλαμβάνονται δομημένα παράγωγα, για τα οποία μια σημαντική μεταβολή στους συντελεστές μεταβλητότητας ή συσχέτισης μεταξύ δυο μεταβλητών (δηλ. στο βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο διαφορετικών επιτοκίων ή μεταξύ επιτοκίων και συναλλαγματικών ισοτιμιών) ενδεχομένως να επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των μεμονωμένων χρηματοοικονομικών μέσων, όμως η σημαντικότητα και η κατεύθυνση της μεταβολής εξαρτάται από το αν ο Όμιλος κατέχει θέση αγοράς ("long position") ή θέση πώλησης ("short position") στα προϊόντα αυτά, καθώς και από άλλους παράγοντες. Εξαιτίας της περιορισμένης έκθεσης του Ομίλου στα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα, μια εύλογη μεταβολή στα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμησή τους δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στα αποτελέσματα του Ομίλου. Στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επί επιτοκίων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Η προσαρμογή λόγω πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλομένου στις περιπτώσεις αυτές εξαρτάται κυρίως από την εσωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του εν λόγω αντισυμβαλλομένου. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του Ομίλου.

Στην κατηγορία Λοιπά παράγωγα περιλαμβάνονται παράγωγα για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η προσαρμογή CVA καθορίζεται κυρίως από την εσωτερική διαβάθμιση των αντισυμβαλλομένων. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των μέσων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους για τον Όμιλο.

Η μέθοδος αποτίμησης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνει ως σημαντικό μη παρατηρήσιμο δεδομένο το περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των πελατών. Μια εύλογη μεταβολή στο αντίστοιχο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου δεν έχει σημαντική επίπτωση στην εύλογη αξία των εν λόγω δανείων για τον Όμιλο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών

Πώληση της Grand Hotel Summer Palace A.E.

Την 5 Απριλίου 2019, η Τράπεζα πώλησε το 100% της συμμετοχής της στην Grand Hotel Summer Palace A.E ("Grand Hotel") στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY A.E. («ο Αγοραστής»). Το τίμημα μείον τα έξοδα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

	Περίοδος που έληξε την 30 Ιουνίου 2019
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2
Ενσώματα πάγια στοιχεία	13
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	5
Σύνολο ενεργητικού	20
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	20

Κέρδος από την πώληση του Grand Hotel

	Περίοδος που έληξε την 30 Ιουνίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	50
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(20)
Κέρδος από την πώληση	30

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση του Grand Hotel

	Περίοδος που έληξε την 30 Ιουνίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	50
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(2)
Καθαρή ταμειακή εισροή	48

Το κέρδος από την πώληση €30 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου και €44 εκατ. σε επίπεδο Τράπεζας περιλαμβάνεται στη γραμμή της Κατάστασης Αποτελεσμάτων «Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)».

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Πώληση της Εθνικής Παναγία ΑΕΕΑΠ

Την 23 Μαΐου 2019, η Τράπεζα πώλησε το 32,66% της συμμετοχής της στην Εθνική Παναγία ΑΕΕΑΠ («Παναγία») στις εταιρείες Invel Real Estate B.V. και CL Hermes Opportunities L.P. («οι Αγοραστές»). Το τίμημα μείον τα έξοδα της πώλησης ανήλθε σε €390 εκατ.

	Περίοδος που έληξε την 30 Ιουνίου 2019
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	119
Ακίνητα επενδύσεων	904
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	6
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	15
Ενσώματα πάγια στοιχεία	719
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	71
Σύνολο ενεργητικού	1.834
Παθητικό	
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	291
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	447
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	19
Φόρος εισοδήματος	5
Λοιπά στοιχεία παθητικού	65
Σύνολο παθητικού	827
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	1.007

Κέρδος από την πώληση της Παναγία

	Περίοδος που έληξε την 30 Ιουνίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	390
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(1.007)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	677
Κέρδος από την πώληση	60

Το κέρδος από την πώληση των €60 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου και €132 εκατ. σε επίπεδο Τράπεζας περιλαμβάνεται στα Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 11).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση της Παναγία

	Περίοδος που έληξε την 30 Ιουνίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	390
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(119)
Καθαρή ταμειακή εισροή	271

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Ενοποιούμενες Εταιρείες

Θυγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	2013-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2009-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Προνομίους Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ⁽⁴⁾	Ελλάδα	-	-	100,00%	-	-
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» ⁽²⁾	Ελλάδα	2013-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. ⁽⁵⁾	Ελλάδα	-	-	100,00%	-	100,00%
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	99,91%	99,91%	99,91%	99,91%
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	78,04%	78,04%	78,04%	78,04%
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	32,66%
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	-
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ. ⁽¹⁾	Ελλάδα	2013-2018	100,00%	100,00%	95,00%	95,00%
I-Bank Direct Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2018	99,87%	99,87%	99,87%	99,87%
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
Ανάπτυξη Φραγκοκλησιά Ακινήτων Α.Ε. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	-
Ηρώνα Κτηματική Α.Ε. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	-
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	2006-2018	100,00%	100,00%	-	-
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	2005-2018	100,00%	100,00%	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	Βουλγαρία	2014-2018	100,00%	100,00%	-	-
Bankteco E.O.O.D.	Βουλγαρία	2016-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
PNG Properties E.A.D. ⁽⁶⁾	Βουλγαρία	-	-	32,66%	-	-
I&B Real Estate ⁽⁶⁾	Βουλγαρία	-	-	32,66%	-	-
Banca Romaneasca S.A. ⁽²⁾	Ρουμανία	2013-2018	99,28%	99,28%	99,28%	99,28%
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	2014-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
S.C. Garanta Asigurari S.A. ⁽²⁾	Ρουμανία	2003-2018	94,96%	94,96%	-	-
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	Ρουμανία	2013-2018	100,00%	100,00%	-	-
Egnatia Properties S.A. ⁽⁶⁾	Ρουμανία	-	-	32,66%	-	-
Storanska Banka A.D.-Skopje	Βόρεια Μακεδονία	2014-2018	94,64%	94,64%	94,64%	94,64%
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	2014-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2006 & 2008-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Χρηματιστηριακή Κύπρου ΛΤΔ ⁽¹⁾	Κύπρος	-	100,00%	100,00%	-	-
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	2014-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρου) ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2004-2018	100,00%	100,00%	-	-
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2004-2018	100,00%	100,00%	-	-
National Insurance Agents & Consultants Ltd ⁽²⁾	Κύπρος	2008-2018	100,00%	100,00%	-	-
Quadratrix Ltd ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	32,66%	-	-
Lasmane Properties Ltd ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	32,66%	-	-
CAC Coral Limited	Κύπρος	-	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Aphrodite Hills Resort Limited ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	-	-	-
Aphrodite Springs Public Limited ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	-	-	-
Vibrana Holdings Ltd ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	-	-	-
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	2018	100,00%	100,00%	94,67%	94,67%
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Ltd ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2018	100,00%	100,00%	-	-
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Dollar) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Sterling) Plc ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Titlos Plc (Special Purpose Entity) ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-	-	-
Pangaea UK Finco Plc ⁽³⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	32,66%	-	-
SINEPIA Designated Activity Company (Special Purpose Entity)	Ιρλανδία	2016-2018	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	2018	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Nash S.r.l. ⁽⁶⁾	Ιταλία	-	-	32,66%	-	-
Fondo Picasso ⁽⁶⁾	Ιταλία	-	-	32,66%	-	-

Σημείωση:

⁽¹⁾ Υπό εκκαθάριση.

⁽²⁾ Οι εταιρείες Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. και οι θυγατρικές της, καθώς και η Banca Romaneasca S.A., η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ, και το υποκατάστημα του Καίρου, έχουν ταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» (βλ. Σημείωση 11).

⁽³⁾ Η εταιρεία Pangaea UK Finco Plc ιδρύθηκε τον Μάιο 2018 και εκκαθαρίστηκε στις 8 Ιανουαρίου 2019.

⁽⁴⁾ Η εκκαθάριση της εταιρείας Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ολοκληρώθηκε στις 7 Μαΐου 2019.

⁽⁵⁾ Η πώληση της Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. ολοκληρώθηκε στις 5 Απριλίου 2019.

⁽⁶⁾ Η πώληση της Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. ολοκληρώθηκε στις 23 Μαΐου 2019.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας

	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			30.06.2019	31.12.2018	30.06.2019	31.12.2018
A.E.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Ελλάδα	2014-2018	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
ΛΑΡΚΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2018	33,36%	33,36%	33,36%	33,36%
ΕΒΙΟΠ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2014-2018	21,21%	21,21%	21,21%	21,21%
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	39,93%	39,93%	39,93%	39,93%
PLANET Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2018	36,99%	36,99%	36,99%	36,99%
ΠΥΡΡΙΧΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2012-2018	21,83%	21,83%	21,83%	21,83%
SATO Α.Ε. ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ	Ελλάδα	2014-2018	23,74%	23,74%	23,74%	23,74%
ΟΛΓΑΝΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2014-2018	33,60%	33,60%	33,60%	33,60%

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού

- Στις 18 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), ύψους €400 εκατ. και την 13 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση επιπλέον €100 εκατ. της Σειράς 9 του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών (Σημείωση 14).
- Την 26 Αυγούστου 2019 εγκρίθηκε από το ελληνικό κοινοβούλιο τροποποίηση νόμου σχετικά με την πλήρη άρση των κεφαλαιακών ελέγχων, η οποία θα τεθεί σε ισχύ από την 1 Σεπτεμβρίου 2019.
- Την 29 Αυγούστου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. John P.J. McCormick από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου (Σημείωση 1).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις κατά την 1 Ιανουαρίου 2019

Ο Όμιλος ανέλυσε την επίδραση του ΔΠΧΑ 16 στα πλαίσια έργου που διενεργήθηκε σε επίπεδο Ομίλου, επί των υφιστάμενων διαδικασιών, δικλίδων ασφαλείας, συστημάτων, δεδομένων και συμβάσεων και θέσπισε πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 16 («το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16») για να διασφαλίσει την έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16. Το πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16 υλοποιήθηκε από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Διαχείρισης Περιουσίας, Προμηθειών, Ψηφιακών Καναλιών, Διεθνών Αγορών και Πληροφορικής της Τράπεζας και εποπτευόταν από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελούνταν από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του Ομίλου (Πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Πληροφορικής του Ομίλου και τους Γενικούς Διευθυντές Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Συστάθηκε κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) και ορίστηκε Διαχειριστής του Έργου. Η Επιτροπή Ελέγχου ενημερωνόταν τακτικά από τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος ΔΠΧΑ 16, καθώς και τις λογιστικές εκτιμήσεις και πολιτικές που εφαρμόστηκαν.

Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019, αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα αποτελέσματα εις νέον του Ομίλου κατά €136 εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα, και της Τράπεζας κατά €1.142 εκατ., €1.138 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα. Η αναφερθείσα επίπτωση στα περιουσιακά στοιχεία και στις υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνει ποσό €29 εκατ. που αφορά σε οικονομικές οντότητες οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες, το οποίο έχει αναγνωριστεί στα κονδύλια «μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και «υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση». Αναφορικά με την επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια, ο δείκτης CET1 του Ομίλου και της Τράπεζας μειώθηκε κατά 5 μ.β. και 56 μ.β. αντίστοιχα.

Ο παρακάτω πίνακας περιλαμβάνει τη συμφωνία των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 με τις υποχρεώσεις μίσθωσης που αναγνωρίστηκαν κατά την 1 Ιανουαρίου 2019.

Συμφωνία των υποχρεώσεων μίσθωσης του Ομίλου και της Τράπεζας

	Όμιλος	Τράπεζα
Δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018	196	1.573
Επιλογή εξαίρεσης για βραχυχρόνιες μισθώσεις και περιουσιακά στοιχεία μικρής αξίας	(1)	(1)
Δικαιώματα παράτασης της διάρκειας μίσθωσης που είναι ευλόγως βέβαιο ότι θα εξασκηθούν	13	285
Κόστος ασφάλισης που απαιτείται από τη μίσθωση	-	10
Προσαρμογή Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ)	-	10
Μη προεξοφλημένες υποχρεώσεις μίσθωσης κατά την 1 Ιανουαρίου 2019	208	1.877
Προεξόφληση	(105)	(747)
Υποχρεώσεις μίσθωσης κατά την 1 Ιανουαρίου 2019	103	1.130

Οι υποχρεώσεις μίσθωσης προεξοφλήθηκαν βάσει του IBR του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 1 Ιανουαρίου 2019. Το μεσοσταθμικό επιτόκιο προεξόφλησης ήταν 2,9% και 4,2% αντίστοιχα.